

Nr 23.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om rätt till fiske, m. m., dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 13 januari 1950 dagtecknad proposition, nr 60, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av tredje lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen

dels jämlikt § 87 regeringsformen att antaga vid propositionen fogade förslag till

- 1) lag om rätt till fiske;
- 2) lag angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 20 december 1946 (nr 807) om handläggning av domstolsärenden;
- 3) lag angående ändrad lydelse av 19 kap. 12 § lagen den 18 juni 1926 (nr 326) om delning av jord å landet; samt
- 4) lag angående ändring i lagen den 12 maj 1917 (nr 189) om expropriation;

dels enligt § 77 regeringsformen att godkänna vid propositionen fogat förslag till förordning om fiskerätten vid vissa kronan tillhöriga havsstränder, skär och holmar m. m.

I samband med propositionen har utskottet till behandling förehaft tjugufyra i anledning av densamma vid vårsessionen väckta motioner. Yrkandena i motionerna beröras å nedan angivna sidor i detta utlåtande. Motionerna äro inom första kammaren

nr 356 av herr *Lundqvist m. fl.* (s. 18, 32, 47, jfr 38),

nr 358 av herr *Spetz* (s. 29, 54, 64),

nr 361 av herr *Arrhén* och fru *Svenson* (s. 29),

nr 362 av herr *Persson, Karl* (s. 11, 22),

nr 363 av herr *Sundelin* (s. 8, 32, 38),

nr 364 av herr *Karlsson, Gustaf, m. fl.* (s. 29, 64),

nr 365 av herr *Hällgren* och herr *Petersson, Emil* (s. 11, 19, 22) samt

nr 366 av herr *Mannerskantz m. fl.* (s. 47, 51, 64, jfr 38); ävensom

inom andra kammaren

nr 422 av herr *Andersson i Dunker m. fl.* (s. 18),

nr 424 av herr *Lundberg* (s. 7, 19, 47),

nr 426 av herr *Staxäng m. fl.* (s. 29),

nr 429 av herr *Hæggblom m. fl.* (s. 47, 51, 64, jfr 38),

nr 432 av herrar *Pettersson* i Dahl och *Persson* i Vinberg (s. 60, jfr 38),

nr 433 av herr *Sundström m. fl.* (s. 47),

- nr 434 av herr *Ohlsson* i Kastlösa (s. 19, 22),
 nr 435 av herr *Jacobsson* i Igelsbo m. fl. (s. 8, 32, 38),
 nr 436 av herr *Boman* i Stafsund m. fl. (s. 18, 32, 47, jfr 38),
 nr 438 av herr *Senander* m. fl. (s. 29),
 nr 439 av herr *Karlsson* i Stuvsta (s. 18),
 nr 440 av herr *Johansson* i Torp m. fl. (s. 29, 64),
 nr 441 av herr *Levin* (s. 11),
 nr 442 av herr *Johnsson* i Kastanjegården m. fl. (s. 11, 19, 22),
 nr 443 av herr *Larsson* i Julita m. fl. (s. 32) samt
 nr 444 av herr *Utbult* m. fl. (s. 29, 54, 64).

Sju av motionerna äro likalydande med andra motioner, nämligen I: 358 med II: 444, I: 361 med II: 426, I: 363 med II: 435, I: 364 med II: 440, I: 366 med II: 429, II: 436 med I: 356 samt II: 442 med I: 365.

Vid höstsessionens början har i frågan väckts ytterligare en motion, vilken utskottet även behandlat, nämligen i första kammaren nr 524 av herr *Hällgren* (jfr nedan s. 23).

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de genom propositionen framlagda författningsförslagen, ävensom i fråga om de skäl, som motionärerna åberopat till stöd för sina yrkanden, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen och motionerna.

Över motionen II: 432 har utskottet i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver inhämtat yttrande från fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök (s. 60 f.).

I ärendet ha vidare till utskottet inkommit skrivelser från Stockholms läns fiskareförbund, Mälarens fiskareförbund, Blekinge fiskareförbund, professorn vid Göteborgs högskola Hans Pettersson samt ett flertal enskilda fiskare och strandägare, varjämte deputationer från olika trakter av landet fått företräde inför utskottet.

Inledning.

Nuvarande bestämmelser på förevarande område återfinnas främst i lagen den 27 juni 1896 om rätt till fiske. Enligt denna gäller som huvudregel, att i insjöar och vattendrag samt inomskärs i saltsjön allt fiske är förbehållet strandägarna. Utomskärs och vid öppen havsstrand sträcker sig strandägarnas enskilda fiskerätt 180 meter ut från det ställe invid stranden där stadigt djup av 2 meter vidtager. Även inom detta område är dock i stor utsträckning ensamrätten begränsad genom särskilda undantagsstadganden om rätt för envar att idka fiske av visst slag. I Östersjön avse dessa undantagsbestämmelser huvudsakligen strömmingsfiske medan de på västkusten omfatta praktiskt taget allt fiske med rörliga redskap utom hummerfiske i vissa delar av Bohuslän. Fiskerättens fördelning mellan strandägarna regleras av jordabalken och jorddelningslagstiftningen. Genom lagen den 30 juni 1913 om gemensamhetsfiske har viss möjlighet öppnats att medelst majoritetsbeslut få till stånd en lämplig ordning för utnyttjandet av fiske som är oskiftat eller eljest tillhör flera.

Jämlikt bemyndigande av Kungl. Maj:t den 8 oktober 1943 tillkallade chefen för jordbruksdepartementet samma dag åtta sakkunniga för att verkställa utredning och avgiva förslag till lagstiftning angående rätt till fiske m. m. De sakkunniga voro dåvarande expeditionschefen numera presidenten A. C. T. Romberg, ordförande, dåvarande byråchefen i lantbruksstyrelsen numera byråchefen i fiskeristyrelsen G. O. Alm, dåvarande ledamoten av riksdagens första kammare lantbrukare P. V. Andersson, Köpinge, ledamoten av riksdagens andra kammare fiskaren H. S. Levin, Kämpinge, dåvarande ledamoten av riksdagens andra kammare riksgäldsfullmäktigen K. H. Magnusson, Skövde, dåvarande t. f. byråchefen för lagärenden i jordbruksdepartementet hovrättsrådet L. P. O. Palmquist, ledamoten av riksdagens andra kammare folkskolläraren G. T. Skoglund, Umeå, samt fiskerikonulenten H. Widerberg, Köping. Såsom sekreterare har tjänstgjort dåvarande revisionssekreteraren hovrättsrådet G. G. Thulin.

De sakkunniga, vilka antagit benämningen fiskerättskommittén, ha den 31 juli 1947 avgivit betänkande med förslag till fiskelag jämte därmed sammanhängande författningar (SOU 1947: 47). Betänkandet är enhälligt utom beträffande två frågor av lokal räckvidd, nämligen frigivandet av hummerfisket i delar av Bohuslän och fisket efter lax med fast redskap i delar av Skälderviken.

Yttrandena.

Över betänkandet ha efter remiss yttranden avgivits av åtskilliga myndigheter och organisationer.

I yttrandena har allmänt understrukits, att de nuvarande lagbestämmelserna på fiskets område till stor del äro svårtolkade och föråldrade, samt att fiskevården och fiskerinäringen skulle ha gagn av nya, klarare regler. Huvuddragen i kommitténs förslag ha även i flertalet yttranden godtagits eller lämnats utan erinran. Den kritik av mera principiell karaktär, som förekommit, har i allmänhet endast avsett vissa avsnitt av förslagen.

Vad som särskilt hälsats med tillfredsställelse är den av kommittén föreslagna gränsdragningen mellan allmänt och enskilt fiskevatten. Även behovet av nya regler om gemensamt utnyttjande av fiskevatten har kraftigt understrukits i flera yttranden.

Departementschefen.

Föredragande departementschefen, statsrådet Sträng, har i propositionen uttalat följande.

»Mer än femtio år ha nu förflutit, sedan gällande lag om rätt till fiske trädde i kraft. Under denna tid ha mycket betydande förändringar inträtt på fiskets område. Värdet av att ha tillgång till fiske för eget behov har minskat i samband med att naturahushållningen successivt avvecklats. Delvis i samband härmed ha viktiga förskjutningar inträtt i de fiskandes led. Medan fisket tidigare i stora delar av landet bedrevs antingen såsom husbehovs-

fiske eller såsom binäring till jordbruket, har tendensen på senare tid gått i den riktningen, att fiske i förvärvssyfte främst kommit att idkas av personer, vilka ha detsamma till enda eller huvudsakliga inkomstkälla. Genom att fångstmetoderna förändrats och förbättrats har det kvantitativa utbytet av fisket i vissa fall kunnat höjas och nya former av fiske kunnat uppstå. Denna utveckling har emellertid samtidigt vid avvägningen av skyddet för olika fiskaregrupperns intressen skapat problem, till vilka någon motsvarighet tidigare ej funnits. Av mycket stor betydelse är slutligen den omfattning nöjesfisket fått. Det framstår såsom en viktig social angelägenhet, att de stora grupper av befolkningen, vilka vilja bedriva fiske såsom rekreation och fritidssysselsättning, ha möjlighet härtill på rimliga villkor.

Justeringar av mer eller mindre lokal art i de fiskerättsliga bestämmelserna ha visserligen vidtagits vid några tillfällen. Därvid har det emellertid helt naturligt icke varit möjligt att gå till grunden med de föreliggande problemen.

Redan med hänsyn till den utveckling, som nyss skisserats, synes sålunda en omprövning av gällande fiskerilagstiftning påkallad. En sådan är även motiverad ur en annan synpunkt. Vid tillkomsten av 1896 års lag ägnades förhållandevis ringa uppmärksamhet åt fiskevårdens krav. Därefter har emellertid allt större klarhet vunnits om vad som kan ernås genom en god fiskevård. Vidare har fiskbeståndet i allt fler vatten — till följd av alltför intensivt fiske eller andra omständigheter — minskat så, att den avkastning de nu lämna endast utgör en ringa del av vad som skulle kunna erhållas vid en lämpligare skötsel. Samtidigt har genom den fortgående fastighetssplitringen antalet fiskerättsägare stadigt ökat. Förbises bör ej heller, att utbyggnaden av industrierna och vattenfallen skapat svåra problem i fråga om fiskevården.

Ett visst stöd åt de fiskevårdande strävandena har visserligen lämnats genom tillkomsten av 1913 års lag om gemensamhetsfiske. Denna lag har emellertid i praktiken visat sig föga användbar för ändamålet. Vid en reform av fiskerilagstiftningen är det därför enligt min uppfattning nödvändigt, att uppmärksamhet ägnas även åt detta problem.

Det förslag till fiskelag, som kommittén framlagt, bygger på omsorgsfulla utredningar och överväganden. Förslaget har mottagits gynnsamt i de avgivna yttrandena. Även jag finner detsamma lämpat att, med vissa justeringar, läggas till grund för ny lagstiftning i ämnet.»

»Huvudsyftet med en ny fiskelag synes — vid sidan av intresset att främja fiskevården — böra vara att skapa sådana regler i fråga om rätten att bedriva fiske av olika slag och på olika vatten, som innebära en rättvis avvägning mellan de här ifrågakommande intressena och samtidigt fylla rimliga anspråk på enhetlighet och klarhet. Vid en dylik avvägning träda flera olika grupperns anspråk i förgrunden. Där rätt till fiske hittills varit förbunden med viss fastighet, har givetvis i regel fastighetens ägare intresse av att denna fiskerätt skall bibehållas, i varje fall om fisket bedri-

ves för eget behov. Särskilt starkt gör sig detta gällande, då fisket är av direkt betydelse för fastighetens bärkraft. För dem åter, som yrkesmässigt bedriva fiske annorstädes än på eget vatten, är det ett önskemål att de få rörelsefrihet för sin yrkesutövning och att den enskilda fiskerätten ej skall ges sådan omfattning, att den försvårar eller omöjliggör för dem att bedriva sin näring med tillfredsställande resultat. För de alltmer växande skarorna av amatörfiskare är det slutligen, såsom redan nämnts, ur social synpunkt angeläget att de skola få en öppen möjlighet att i lagliga former kunna bedriva sin sysselsättning, på några ställen kanske genom att fisket göres helt fritt och på andra ställen genom att de till skäligt pris kunna förvärva tillstånd till fiske. Om icke tillräckliga vatten kunna ställas till rekreationsfiskarens disposition, kan konkurrensen om de tillgängliga vatten lätt komma att få skadliga återverkningar även på yrkesfisket i form av stegrade arrenden och minskad rörelsefrihet.

Enligt min uppfattning bör det allmänna, i den mån konflikt uppkommer mellan dessa intressen, i första hand söka tillgodose yrkesfiskets skäliga krav. Redan med hänsyn till den betydelse det yrkesmässigt bedrivna fisket har ur ekonomisk synvinkel och ur försörjningssynpunkt synes det skäligt att statsmakterna, såvitt på dem ankommer, skola söka bereda denna närings utövare möjlighet att bedriva sitt fiske utan onödiga hinder. Då det yrkesmässiga fisket fått en alltmer rörlig karaktär, måste det i allt större utsträckning bedrivas även på annans vatten.

Att den enskilda rätt till fiske, som nu finnes, helt skulle slopas skulle på de flesta ställen redan ur fiskevårdande synpunkt ej vara lämpligt. Däremot bör denna fiskerätt, som nyss antytts, få vidkännas de inskränkingar, som kunna finnas påkallade för att tillgodose berättigade anspråk från det yrkesmässigt bedrivna fiskets sida. Förhållandena kunna därvid bedömas olika för skilda kuststräckor.

I betraktande av den roll fisket såsom rekreationsmedel spelar för stora grupper av befolkningen, synes det slutligen nödvändigt att även rekreationsfiskarintresset beaktas. Även här gäller emellertid, att ett fullständigt frigivande av det fiske, som hittills varit underkastat enskild fiskerätt, i vart fall på längre sikt knappast kan väntas bliva till gagn ens för dem, som därigenom skulle få ökade fiskemöjligheter. Särskilt i de vatten, där fiskbeståndet är mera stationärt, skulle ett frigivande av fisket säkerligen skapa allvarlig risk för en utarmning av fiskbeståndet och försvåra genomförandet av fiskevårdande åtgärder. Förbises bör ej heller, att ett sådant frigivande i vissa fall måste försämra arbetsbetingelserna för det yrkesmässigt bedrivna fisket.

I viss mån kommer rekreationsfiskarintresset att tillgodoses genom den utvidgning av det fria fisket som jag i det följande, i huvudsaklig anslutning till kommittén, kommer att föreslå. Jag överväger även att till förmån för rekreationsfisket föreslå vissa ändringar i nu gällande bestämmelser angående utnyttjandet av kronans fiskevatten. Några längre gående åtgärder från statens sida böra enligt min mening icke vidtagas i samband med

utformningen av fiskelagstiftningen. Ofta torde den bästa lösningen ligga i att städer och andra samhällen, större industriföretag och friluftsförbund upplåta egna eller för ändamålet arrenderade vatten till amatörfiske.

En särskild svårighet vid utformningen av fiskelagstiftningen utgör den omständigheten, att frågor om fiskerätt hittills i mycket stor utsträckning kommit att avgöras efter de lokala förhållandena. Såsom i några yttranden framhållits är det, bland annat med hänsyn till den ökade rörlighet fisket numera fått, ett önskemål, att bestämmelserna om fiskerätt såvitt möjligt skola vara enhetliga. Å andra sidan kan man ej bortse från att de särbestämmelser, som nu gälla, så gott som undantagslöst ha sin grund i de speciella förhållanden, som förelegat och ofta alltjämt föreligga vid viss sjö eller viss kuststräcka. Det måste därför bliva en avvägningsfråga, i vad mån man i enhetlighetens intresse bör offra dylika av speciella förhållanden betingade särregler. Denna fråga bör enligt min uppfattning besvaras så, att man visserligen bör eftersträva enhetlighet men att detta önskemål dock ej bör tillmätas så stor vikt, att man för den skull bör rubba bestående förhållanden i de fall, där detta skulle medföra verklig våda ur fiskerinäringens eller fiskevårdens synpunkt.»

»Av vad jag anfört torde framgå att en tillfredsställande lösning icke kan vinnas utan att enskilda rättsägare i viss utsträckning åsamkas förluster för vilka de böra hållas skadeslösa av statsmedel. Gjorda förhandsberäkningar om totalkostnaden kunna, såsom kommittén framhållit, av flera skäl endast bli approximativa och kunna därför i praktiken komma att behöva justeras i den ena eller andra riktningen. Emellertid lära kostnaderna ej bli av sådan storleksordning att de icke mer än väl uppvägas av det allmänna intresset av fiskets och fiskevårdens främjande. Jag ämnar för övrigt föreslå vissa jämkningar i kommittéförslaget, som äro ägnade att något minska ersättningsanspråken.»

Propositionens huvudsakliga innehåll.

Förslaget till ny lag om rätt till fiske bygger, liksom gällande lag i samma ämne, på den grundsatsen att fisket i öppna havet samt i de yttre skärgårdsområdena och vissa delar av våra största sjöar skall vara fritt för envar, medan det i övrigt principiellt skall vara förbehållet strandägarna.

Genom särskild proposition (nr 59) har framlagts ett förslag till lag om gräns mot allmänt vattenområde, vari meddelas bestämmelser om utsträckningen av fastigheternas ägovälden i havet och de stora insjöarna. I detta förslag har allt vatten som skall ingå i fastigheterna betecknats såsom enskilt vatten, medan de vattenområden som ej skola omfattas av enskild äganderätt benämnts allmänt vatten. Förslaget innebär att allmänt vatten skall finnas, förutom i havet, jämväl i de öppna delarna av Väneren, Vättern, Hjälmarren och Storsjön i Jämtland. Vid gränsdragningen mellan

allmänt och enskilt vatten har särskild hänsyn tagits till fiskeintressena. På grund därav har i förevarande lagförslag nyss åsyftade uppdelning i olika fiskerättsliga zoner kunnat ske på det sättet att fisket förklarats skola vara fritt i allmänt vatten men i princip tillhöra jordägaren i enskilt vatten.

Markägarnas ensamrätt till fiske i vattnet närmast stränderna och i det inre av skärgårdarna är redan för närvarande begränsad genom åtskilliga lokala undantagsstadganden. Vid västkusten avser den sålunda i huvudsak endast fiske med fast redskap, medan annat fiske står öppet för varje svensk medborgare. Dessa undantagsstadganden ha bibehållits i förslaget och därjämte föreslås ytterligare bestämmelser i samma riktning. De innebära bl. a. att större rörelsefrihet skall beredas strömmingsfisket i Östersjön samt annat fiske med rörliga redskap vid Blekingekusten. Hummerfisket skall frigivas i de delar av Bohuslän, där det nu är förbehållet strandägarna. Dessutom må nämnas att frifiske i viss utsträckning skall vara tillåtet även i de enskilda delarna av Vänern, Vättern, Hjälmaran och Storsjön samt i de öppna fjärdarna i mitten av Mälaren.

I den mån den nya lagstiftningen medför intrång i bestående enskild fiskerätt, avses gottgörelse härför skola lämnas av statsmedel (jfr utskottets utlåtande nr 22).

I fråga om fiske som är oskiftat eller eljest samfällt för två eller flera fastigheter föreslås något ökad möjlighet för domstol att på begäran meddela föreskrifter om den ordning, vari delägarna må nyttja fisket. Ett av fiskerättskommittén framlagt mera långtgående förslag om sammanförande av fiskevatten till s. k. fiskevårdsområden har ansetts kräva ytterligare utredning. I avbidan på dylik utredning avses gällande lag om gemensamhetsfiske skola kvarstå.

Vidare föreslås regler om rätt för fiskande att, när det erfordras för fiskets utövande, begagna annans strand för uppdragning av redskap eller båt m. m. samt skärpta bestämmelser till skydd för vandringsfiskens gång i vattendrag och sund (s. k. fiskådra).

Slutligen innehåller lagförslaget stadganden om rätt för myndighet att ingripa, om någon i strid med allmänt intresse uppenbart vansköter sitt fiske genom alltför hård beskattning av fiskbeståndet eller genom att låta fisket ligga outnyttjat.

Den ändring som föreslås i jorddelningslagen har till syfte att förebygga att oskiftat fiske genom avstyckning uppdelas i alltför många andelar. Förslaget om ändring i expropriationslagen avser att bereda möjlighet till expropriation för att tillgodose yrkesfiskarens behov av mark för uppförande av bryggor, bodar och andra dylika anläggningar. Övriga författningsförslag ha betingats av formella skäl.

Motioner.

I *motion II: 424* har yrkats att propositionen, med undantag för bestämmelserna om ökad rörelsefrihet vid fiske efter sill och strömming, måtte avslås och att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville hemställa om en

skyndsam och allsidig utredning av fiskerettsfrågan i dess helhet, med särskild hänsyn tagen till i motionen berörd allemansrätt, samt att Kungl. Maj:t därefter måtte förelägga riksdagen en ny proposition till lag om fiske, m. m.

I likalydande *motionerna II: 435* och *I: 363* har yrkats att propositionen i den del som avser sötvattensfisket måtte avslås samt att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skulle hemställa, att Kungl. Maj:t måtte snarast framlägga nytt förslag till lag om sötvattensfisket innehållande jämväl de nödiga regler som erfordrades för tillfredsställande fiskevård.

För de mera speciella yrkanden som framställts i övriga motioner redogöres i det följande.

Utskottet.

Genom sina vidsträckta skärgårdar och långa kuster samt talrika insjöar och vattendrag erbjuder Sverige goda naturliga förutsättningar för fiske. Ur nationalekonomisk synpunkt spelar fiskerinäringen en avsevärd roll och fångsten utgör ett värdefullt tillskott till landets livsmedelsförsörjning. I många trakter bereder fisket försörjningsmöjligheter åt talrika yrkes- och binäringfiskare och det växande fritidsfisket ger sund rekreation åt tiotusenden, ej minst från industrisamhällen och andra tätorter.

De fiskerättsliga bestämmelser, på vilka fisket och fiskevården bygga, äro emellertid delvis ålderdomliga och oklara. En lång rad begrepp i den nu mer än halvsekelgamla fiskerättslagen äro till sin innebörd så dunkla att de, allteftersom yrkesfisket blir allt rörligare och efterfrågan på fiskevatten växer, måste ge anledning till ett stort antal tvister och processer. Det grundliga utredningsarbete som ligger bakom Kungl. Maj:ts förslag gör det möjligt att nu företaga den omarbetning och normalisering av de fiskerättsliga bestämmelserna, som allmänt kräves, ej minst vad beträffar ost- och sydkustens skärgårdar och de stora insjöarna. De sakliga ändringar, som föreslås i propositionen, avse främst att gagna det yrkesfiske, som bedrivs utan stöd av strandäganderätt, exempelvis efter strömming vid ostkusten och efter hummer i norra Bohuslän. Även enligt utskottets mening bör en revision av fiskelagstiftningen ha det mål propositionen anger.

Utskottet ansluter sig alltså icke till det yrkande om avslag, som framställts i en av de väckta motionerna (II: 424). Beträffande sin uppfattning om de grundsatser, å vilka denna motion är byggd, får utskottet hänvisa till vad utskottet yttrat i det utlåtande (nr 22) som utskottet avgivit över propositionen nr 59 med förslag till lag om gräns mot allmänt vattenområde, m. m.

På sätt utskottet i det följande (s. 37) kommer att närmare beröra, föreligger det otvivelaktigt ett behov av bestämmelser om s. k. fiskevårdsområden och andra åtgärder till gagn för fiskevården. Detta är emellertid icke tillräckligt skäl för att dröja med genomförandet för sötvattensfiskets del av den lagstiftning som nu föreslagits av Kungl. Maj:t. De farhågor som i två motioner (II: 435 och I: 363) uttryckts för att inom vissa områden söt-

vattensfisket skulle kunna bli vårdslösat om den nu föreslagna lagstiftningen genomfördes utan att samtidigt lagstiftning om åtgärder till gagn för fiskevården antoges, kan utskottet icke dela. Utskottet avstyrker därför även dessa motioner.

Utskottet övergår nu till att, i anslutning till propositionens uppställning, behandla vissa allmänna fiskefrågor (s. 9—40), varefter följer en mera speciell redogörelse för de särskilda författningsförslagen (s. 41—66).

Fisket i allmänt vatten.

Gällande rätt.

I sådant vatten som ej omfattas av enskild fiskerätt är enligt 1896 års lag fisket i princip fritt för varje svensk medborgare. Sätillvida föreligger dock en begränsning, att »fiskegård, ryssja eller annan dylik fast fiske-redskap» ej får utsättas utan särskilt tillstånd av offentlig myndighet. Som huvudregel gäller att sådant tillstånd skall meddelas av Kungl. Maj:t. I vissa fall ankommer emellertid prövningen på länsstyrelsen. Enligt särskilt stadgande må sålunda strandägare från sitt enskilda fiskevatten utsträcka fast redskap, om länsstyrelsen finner att det kan ske utan men för annan fiskande.

Kommittén.

Kommittén har ansett att även i framtiden fisket i frivattnet borde begränsas genom föreskrifter om tillståndstvång för vissa slags redskap enligt närmare angiven definition. Vissa strandägare skulle även utan särskilt tillstånd få sträcka fiskebyggnad och andra liknande fiskeredskap från strandvattnet vidare ut i det allmänna vattnet (s. k. automatisk utsträckningsrätt). Härom må hänvisas till prop. s. 50.

Yttrandena.

För innehållet i remissyttrandena hänvisas till prop. s. 51—55.

Departementschefen.

Departementschefen har härom yttrat.

»I fritt fiskevatten bör tydligen i princip fiske kunna obehindrat utövas av varje svensk medborgare. I enlighet härmed bör på dylikt vatten en fiskande i allmänhet ej kunna för sig monopolisera en viss fiskeplats. Redskap som möjliggöra ett dylikt förfarande böra därför, liksom nu, i regel icke få användas utan tillstånd av offentlig myndighet.

Med hänsyn till mångfalden av olika redskapstyper är det förenat med svårigheter att i ett allmänt stadgande angiva vilka redskap som skola vara underkastade tillståndstvång och vilka som må fritt begagnas. För närvarande användas för detta ändamål termerna fast redskap och rörlig redskap. Såsom kommittén erinrat råda emellertid olika uppfattningar om den närmare

innebörden av dessa uttryck. Det synes därför angeläget att mera klarläggande bestämmelser komma till stånd.»

»Beträffande slutligen kommitténs förslag om viss rätt för strandägare att utan särskilt tillstånd sträcka fast redskap ut i frivattnet vill jag framhålla att förefintligheten av en dylik befogenhet säkerligen kan avsevärt nedbringa anspråken mot statsverket på ersättning för mistad fiskerätt. Å andra sidan kan det, såsom anmärkts i remissyttrandena, vara förenat med vissa olägenheter att medgiva dylik utsträckning utöver gränsen för vad som hittills betraktats såsom enskilt fiskevatten. En föreskrift, varigenom utsträckningsrätten begränsades till sådant vatten skulle dock uppenbarligen icke vara lämplig, bl. a. när svårigheter alltid måste möta att efter längre tids förlopp tillämpa en upphävd lag. Ej heller torde det vara lyckligt att, på sätt lantbruksstyrelsen förordat, överlämna åt fiskevärderingsnämnderna att i samband med prövning av ersättningsfrågor avgöra om och i vad mån sökanden i stället borde erhålla gottgörelse i form av fri utsträckningsrätt. Förutom att detta mången gång kunde bli en vansklighet och ömtålig uppgift, skulle en sådan ordning medföra den nackdelen att det icke utan tillgång till nämndens protokoll kunde fastställas, huruvida i ett visst fall utsträckningsrätt vore för handen eller ej. Även om — såsom tänkbart vore — dylika avgöranden överflyttades till Kungl. Maj:t, skulle motsvarande nackdel kvarstå. En lämpligare utväg synes mig därför vara att fri utsträckningsrätt medgives utan särskild prövning men endast vid sådana långgrunda kuststräckor där yttergränsen för det enskilda fiskevattnet för närvarande anses gå tämligen långt från stranden och där strandägarna bedriva ett särskilt inkomstbringande fiske med fasta redskap, medan det fria yrkesfisket är av sådan art att från frifiskarhåll nämnvärt intresse i allmänhet saknas för en inskränkning i strandägarnas rätt att fiska med fasta redskap.»

I enlighet härmed har departementschefen förordat att utsträckningsrätt av den omfattning kommittén föreslagit skall tillkomma fiskerättshavare i Norrbottens län, i Kalmar län söder om Kråkelund samt vid östra kusten av Blekinge län. Han har vidare yttrat.

»Det torde utan särskilt stadgande vara tydligt att utsträckningsrätten är ett tillbehör till den enskilda fiskerätten och i fråga om möjligheten till överlåtelse o. d. skall följa samma regler som denna.

I övriga delar av landet bör enligt min uppfattning en strandägare lika litet som en annan fiskande äga att utan tillstånd begagna fast redskap i frivatten. Jag vill erinra, att sådant tillstånd kräves även enligt gällande rätt. De nuvarande bestämmelserna i ämnet äro emellertid något förmånligare för strandägare än för andra. Därest en strandägare vill sträcka fast redskap ut över yttergränsen till sitt enskilda fiskevatten, skall nämligen enligt lagens ordalydelse hans begäran därom alltid bifallas, om det finnes kunna ske 'utan men för annan fiskande'. Då detta på vissa håll, t. ex. vid Skånes sydkust, betraktas som en förmån av ej ringa ekonomiskt värde, torde en motsvarande föreskrift böra upptagas i den nya lagen.»

Motioner.

I *motionen I: 362* har yrkats att tillstånd att fritt fiska med fast redskap på allmänt vatten liksom att från det enskilda vattnet sträcka fast redskap ut i allmänt vatten skulle lämnas för en tid av minst fem år i sänder.

Den föreslagna tillståndsfria utsträckningsrätten har föranlett flera motioner. Sålunda har i *motionen II: 441* hemställts att denna rätt skall gälla också vid Skånes östra och södra kust, i *motionen I: 362* att rätten skall omfatta — förutom de i propositionen angivna kusterna — även Blekinge läns södra kust och Skånes östra kust, samt i likalydande *motionerna I: 365* och *II: 442* att denna rätt icke skall avse Blekinge läns östra kust.

Utskottet.

I allmänt vatten, både i havet och i de stora insjöarna, skall enligt propositionen fisket med rörligt redskap vara fritt för varje svensk medborgare. Fast redskap skall där få utsättas endast efter tillstånd av myndighet. Dessa huvudregler överensstämman i det hela med gällande rätt. Deras räckvidd kommer naturligen att påverkas av den nya gränsdragningen mellan allmänt och enskilt vatten, som föreslagits i den särskilda lag om gräns mot allmänt vattenområde, över vilken utskottet tidigare yttrat sig. De nyssnämnda huvudreglerna få sitt sakliga innehåll närmare bestämt av den definition på »fast» fiskeredskap, som upptagits i 1 § förslaget till lag om rätt till fiske och som avses kunna användas icke blott i nu förevarande sammanhang utan också för regleringen av fisket i enskilt vatten.

Med hänsyn till de synnerligen skiftande redskapstyper och fiskemetoder, som användas i vårt land, måste en rättslig åtskillnad mellan fast och rörligt redskap vara vanskelig att genomföra, men den föreslagna definitionen på fast redskap, som motsättningsvis även ger en regel om vad som skall menas med rörligt redskap, torde, såvitt utskottet kan finna, ge praktiskt användbara regler.

Tillstånd att fiska med fast redskap i allmänt vatten torde i regel böra meddelas för flera år åt gången. Det synes emellertid utskottet knappast lämpligt att, på sätt i en motion (I: 362) föreslagits, i själva lagen föreskriva viss minimi-tid för giltigheten av dylikt tillstånd.

Kungl. Maj:t har föreslagit att vid vissa särskilt i lagtexten uppräknade kuststräckor innehavaren av enskild fiskerätt skall även utan myndighets tillstånd få sträcka fast redskap från det enskilda vattnet vidare ut i allmänt vatten, dock högst 200 meter från tremetersdjupet. Denna bestämmelse skulle gälla vid kusterna av Norrbottens län och Kalmar län söder om Kråkelund (inbegripet Öland) samt vid östra kusten av Blekinge län. Kusten är där ofta så långgrund att man ännu 100 meter från stranden icke har nått tremetersdjupet. För samtliga nyssnämnda kuster synes bestämmelsen väl motiverad och utskottet kan ej tillstyrka det i två motioner (I: 365 och II: 442) framförda förslaget att denna rätt icke skulle avse

Blekinge läns östra kust. Liknande förhållanden som vid de i lagförslaget uppräknade kusterna torde råda även vid Skånes östra och södra kuster, och utskottet vill därför förordna att — på sätt yrkats i motionen II: 441 och, för Skånes östra kust, jämväl i motionen I: 362 — samma bestämmelse om utsträckningsrätt skall gälla vid dem. I allmänhet torde visserligen därstädes utsträckningsrätt kunna erhållas efter ansökan hos myndighet, men om utsträckningsrätten blir oberoende av myndighets beslut, vinnes större trygghet för de fiskande, och ersättningskostnader för statsverket undvikas. Vid dessa långgrunda kuster torde det vattenområde, som den tillståndsfria utsträckningsrätten skulle avse, i regel ingå i det i 1896 års lag bestämda enskilda fiskevattnet, men det blir genom gränslagens regler allmänt vatten. Den ersättningsskyldighet för staten mot de enskilda, som följer härav, blir mindre eller bortfaller, om strandägarna få tillståndsfri utsträckningsrätt. Av vad nyss sagts om huru långt enskilt vatten sträcker sig enligt gällande lag följer också att ett genomförande för Skånes östra och södra kuster av den tillståndsfria utsträckningsrätten i stort sett knappast medför någon utvidgning av den enskilda rätten i förhållande till gällande lag. Något annat fiske, vare sig frifiske eller angränsande fast fiske, torde icke kunna lida intrång genom en utvidgning av den tillståndsfria utsträckningsrätten till att gälla även Skånes östra och södra kuster. Vid Blekinge läns södra kust däremot, ej minst vid Listerlandet, torde en tillståndsfri utsträckningsrätt mångenstädes skada annat fiske och medföra en opåkallad utflyttning av den enskilda fiskerätten. Utskottet avstyrker därför att, på sätt föreslagits i motionen I: 362, sådan utsträckningsrätt införes även vid Blekinge läns södra kust.

Begränsningar av strandägarnas ensamrätt till fiske i enskilt vatten.

Allmänna synpunkter.

Strandägarnas ensamrätt till fiske i enskilt fiskevatten är enligt 1896 års lag begränsad genom olika undantagsstadganden till förmån för den övriga befolkningen.

Sålunda är fiske med krok eller rev »å djup i yttre skärgården och i havsbandet» tillåtet för varje svensk medborgare även på enskilt vatten.

Vidare innehåller lagen en allmän bestämmelse, att om vid öppna havsstranden och utom skären de fiskande av ålder oklandrat med rörlig redskap utövat fiske eller agntäkt vid annans strand, de skola vara bibehållna vid rätten därtill.

Vid sidan av dessa generella föreskrifter äro särskilda regler meddelade dels beträffande strömmingsfisket på ostkusten och vid Gotland, dels rörande fisket på västkusten. Vad strömmingsfisket angår finnes ett flertal olika bestämmelser för skilda kuststräckor. De stadganden som avse fisket på västkusten äro mera enhetliga, men lokala variationer förekomma dock, särskilt i fråga om hummerfisket.

Kommittén har i nu förevarande avseende föreslagit, att de allmänna reglerna om frihet för envar att i viss utsträckning fiska med krok eller træv samt om skydd för gammal och oklandrad sedvänja skola bibehållas, dock med vissa modifikationer.

I fråga om de stadganden som gälla blott för vissa delar av riket har kommittén anfört, att det i och för sig kunde synas önskvärt att undvika föreskrifter med endast lokal räckvidd. De nu åsyftade inskränkningarna i strandägarnas ensamrätt till fisket i eget vatten hade emellertid sin grund i sedvanerättsliga förhållanden, fast rotade i befolkningens medvetande och av stor vikt för fiskarens utkomstmöjligheter. Dylika förhållanden kunde enligt kommitténs mening icke lämnas obeaktade vid lagstiftningen. Å andra sidan kunde det knappast ifrågakomma att låta dessa från eljest vedertagna rättsgrundsatser avvikande landsseder bli normgivande för fiskerätten i trakter där de ej vunnit burskap. En sådan ordning skulle oundvikligen framkalla befogade protester från strandägarna i dessa trakter och giva anledning till omfattande ersättningsanspråk. Med hänsyn till det anförda hade kommittén funnit nödvändigt att bibehålla systemet med lokalt begränsade undantagsstadganden. Det hade t. o. m. befunnits önskvärt att ytterligare utbygga detta system. Kommitténs förslag innehölle därför en ganska vidlyftig serie av särbestämmelser, gällande för olika kuststräckor. Kommittén ville emellertid betona, att denna olikhet vore betingad av historiska skäl. På fiskets område hade gamla lokala rättsvanor i högre grad än eljest förmått leva kvar oberoende av skriven lag. Den ökade brist på enhetlighet som syntes utmärka förslaget i jämförelse med gällande rätt vore också endast skenbar. De nya stadgandena innefattade väsentligen blott ett uttryckligt lagfästande av rättigheter som nu grundades på den allmänna bestämmelsen om skydd för gammal sedvana.

Även Kungl. Maj:ts förslag bygger på den grundsatsen att fisket i enskilt vatten i princip tillhör innehavaren av den enskilda fiskerätten.

De viktigaste lokala begränsningar i den enskilda fiskerätten som föreslagits av kommittén eller Kungl. Maj:t eller eljest ifrågasatts avse strömmings- och skarpsillfisket (utskottsutlåtandet s. 14), visst annat fiske i Östersjön (s. 19), hummerfisket i Bohuslän (s. 24), övrigt fiske vid västkusten (s. 27) samt fisket i de stora insjöarna (s. 30).

Utskottet.

Bortsett från havet och de fem största insjöarna bygger Kungl. Maj:ts förslag, liksom gällande lag, på den för svensk rättsuppfattning traditionella grundsatsen att fisket tillhör jordägaren eller den som enligt avtal, urminnes hävd eller på annan särskild grund äger rätt därtill. Den tanke, som behärskar vissa kontinentala rättssystem, nämligen att fiskerätten i större eller mindre utsträckning skulle tillkomma staten, har ej genomförts i den svenska rättsutvecklingen. Ej heller bygger Kungl. Maj:ts förslag på att det skulle finnas någon s. k. allemansrätt till fiske i andra vatten än i

havet och i de fem största insjöarna. Den vidsträckta frihet, som i vårt land finnes att beträda annans mark, att färdas över annans vattenområde, att plocka svamp och skogsbär m. m., har icke ansetts omfatta jämväl rätt att bedriva jakt eller fiske. Även utskottet anser, att den rättsuppfattning, på vilken Kungl. Maj:ts förslag är byggt, bör vara grundläggande. Däremot kan det diskuteras huruvida det ej ur allmän synpunkt kunde vara motiverat att staten skulle — mot ersättning till rättsägarna — bereda nya medborgargrupper tillfälle till fiske. På många håll, särskilt i Norrland, utgör fisket i här avsedda vatten ett viktigt tillskott till befolkningens försörjningsmöjligheter, och flerstädes måste det betraktas som ett alltmer framträdande allmänintresse att de icke jordägande folkgrupperna, ej minst från tätorterna, kunna få tillfälle att under ordnade förhållanden bedriva fritidsfiske. Emellertid är det enligt utskottets mening icke påkallat att av sådana hänsyn ändra själva den grundval på vilken den nuvarande fiskerätten vilar. Några avsevärda svårigheter föreligga i regel ej för icke jordägande att mot rimlig avgift erhålla fiskeupplåtelser vare sig i på kronans vatten eller på enskildas. Dyliga upplåtelser torde underlättas genom bestämmelser om fiske i oskiftat vatten, om fiskevårdsområde och om förvaltningen av kronovattnen, vidare genom att hos kommuner och bolag intresse väckes för fiskerättsupplåtelser samt — under särskilda omständigheter — genom stadganden mot vanskötsel av fiske. Till frågan om sådant fiske, som enligt gammal sed fritt må ha bedrivits på enskilt vatten, får utskottet anledning återkomma senare (s. 47 ff.).

I havet samt i Vänern, Vättern, Mälaren, Hjälmaran och Storsjön innebär emellertid den omständigheten att vissa delar av vattnet — eller i Mälaren allt vattnet — tillhöra fastigheterna ingalunda att jordägaren där skall ha ensamrätt till allt fiske. Tvärtom innefattar Kungl. Maj:ts förslag en omfattande katalog över fiskemetoder som i olika kust- och sjöområden stå öppna för alla. Väsentligen utgör förslaget en precisering och normalisering av redan gällande rättsuppfattningar. Den ökade klarhet som vinnes genom de nya lagbestämmelserna måste enligt utskottets mening bliva ett gott handtag främst åt yrkesfiskarkåren.

Strömmings- och skarpsillfisket.

Gällande rätt.

Med hänsyn till strömmingsfiskets stora ekonomiska betydelse och de fiskandes behov av att kunna följa de vandrande strömmingsstimmen ha, såsom redan nämnts, i 1896 års lag meddelats ett flertal mer eller mindre långtgående bestämmelser om rätt för envar att bedriva sådant fiske även på enskilt fiskevatten.

I Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Gävleborgs län må sålunda »å ställen, där sådant av ålder varit vanligt», strömmingsfiske med all slags rörlig redskap idkas av varje svensk medborgare även vid annans

strand, dock endast om stranden består av skogsmark eller sten och ej av åker eller äng. Vid notfiske skall emellertid strandägaren, om han deltagar i fisket, vara berättigad till första notdräkten varje måndag och onsdag.

I Uppsala, Stockholms, Gotlands, Södermanlands, Östergötlands och Kalmar län är strömmingsfiske med garn (skötar) inomskärs tillåtet för envar å vatten som har minst 10 meters djup och ligger mer än 180 meter från det ställe invid stranden där stadigt djup av 2 meter vidtager. Därvid är dock tillika att beakta, dels att i Uppsala, Stockholms och Gotlands län fisket må utövas även på mindre djup och närmare stranden, om detta av ålder oklandrat fått ske, dels ock att strömmingsfisket helt förbehållits strandägarna i vissa vattenområden inom Östergötlands och Kalmar län, nämligen Slåtbaken, Tränöfjärden, Gropviken med vissa angränsande vatten, Valdemarsviken, Syrsan, Bågviken, Gudingefjärden, Gamlebyviken och Lucernafjärden. Dessutom har till skydd för strandfisket stadgats förbud mot att utan strandägarnas samtycke utsätta garn i en sammanhängande sträcka till större längd än 450 meter eller med mindre än 100 meters avstånd mellan skilda garnsträckor eller, om strandägaren nyttjar behörigen utmärkt notvarp, närmare detta än 300 meter.

Slutligen gäller att i Blekinge län strömmingsfiske med skötar inomskärs är fritt ända in till stranden, dock med enahanda begränsningar i fråga om skötarnas längd och placering som nyss sagts.

Det må i detta sammanhang erinras att i den mån rätt till strömmingsfiske å annans vatten ej följer redan av nu återgivna bestämmelser sådan rätt likväl kan vara för handen på grund av det förut omförmälda allmänna stadgandet om skydd för gammalt och oklandrat bruk att vid öppna havsstranden och utom skären fiska med rörlig redskap. Detta stadgande kan sålunda få betydelse bl. a. i fråga om möjligheten att i de norrländska kustlänen fiska strömming även vid stränder som bestå av åker eller ängsmark. Vidare kan det vinna tillämpning beträffande fisket utomskärs i övriga nyss uppräknade län samt vid Skånes östra och södra kuster där några inskränkningar i strandägarrätten till förmån för strömmingsfisket eljest icke äro stadgade.

Å andra sidan bör beaktas att bestämmelserna om fritt strömmingsfiske icke gälla mot särskild rättighet, som grundas på urminnes hävd, avtal, dom eller skattläggning m. m., och ej heller med avseende å kronans i jordeboken upptagna enskilda fisken.

Kommittén.

Kommittén har till en början framhållit, att strömmingsfisket i särskilt hög grad vore beroende av möjligheten att följa fisken på dess vandringar. På grund därav borde dylikt fiske, liksom hittills, i betydande omfattning tillåtas även på enskilt vatten. En svaghet hos de nuvarande bestämmelserna i ämnet vore emellertid, att de i många fall medgäve fritt fiske, endast om

sådant ägde stöd av gammal och oklandrad sedvänja. Det vore ej sällan svårt att bevisa att denna förutsättning verkligen vore för handen. Därtill komme att en fiskare som vore främmande på orten ofta saknade möjlighet att bedöma, huruvida något hävdvunnet bruk till förmån för strömmingsfisket funnes eller ej. Det kunde därför lätt hända, att han av misstag gjorde sig skyldig till obehörigt intrång i enskild fiskerätt. Från denna synpunkt vore det angeläget att det i varje särskilt fall direkt av lagen framginge om och i vilken utsträckning strömmingsfiske på enskilt vatten vore tillåtet. I den mån lokala sedvänjor ägde sådan styrka att de uppbures av ett allmänt rättsmedvetande i orten syntes de böra uttryckligen lagfästas, men därutöver borde den enskilda fiskerätten lämnas oförkränt. Beträffande strömmingsfisket vore det nämligen av mindre betydelse att ingen rubbning skedde i rådande förhållanden än att klara gränser uppdroges mellan det fria och det enskilda fisket. I övrigt erfordrades enligt kommitténs mening icke några mera betydande ändringar i de nuvarande bestämmelserna. Emellertid borde med strömmingsfisket likställas fiske efter skarpsill (vassbuk).

I överensstämmelse med det sålunda anförda har kommittén i första hand föreslagit att det förut omförmälda allmänna stadgandet om skydd för gammal och oklandrad sedvänja skall begränsas till att gälla endast annat fiske än sådant som avser strömming eller skarpsill. Därjämte ha föreslagits vissa jämkningar i de nuvarande specialbestämmelserna om fritt strömmingsfiske.

Beträffande de norrländska kustlänen innebär kommitténs förslag att strömmingsfisket å annans vatten ej längre skall vara begränsat till platser, där sedvanerätt kan visas föreligga och där stranden ej utgöres av odlad mark. I stället skall sådant fiske med not, skötar och sillnät överallt få fritt bedrivas ända in till stranden, oavsett dennas beskaffenhet. Någon skyldighet att vid notfiske lämna strandägaren viss företrädesrätt skall icke vidare föreligga.

Såvitt angår Uppsala län — där rätten till fritt strömmingsfiske, såvitt förmånligare sedvana ej kan visas föreligga, för närvarande är begränsad till platser å vilka djupet uppgår till minst 10 meter och som ligga mer än 180 meter från det ställe vid stranden där stadigt djup av 2 meter vidtager — har kommittén i sitt betänkande förordat samma regel som för Norrland, d. v. s. att fiske efter strömming och skarpsill med skötar, not och sillnät överallt skall vara tillåtet för envar. Förslaget innefattar således åtminstone formellt en betydande begränsning av den enskilda fiskerätten.

För Stockholms län, där strömmingsfisket nu är reglerat på samma sätt som i Uppsala län, innebär kommittéförslaget både utvidgningar och inskränkningar av den allmänna fiskerätten. Å ena sidan skall fiske med skötar och sillnät vara tillåtet för envar överallt där vattendjupet är större än 6 meter, men å andra sidan skall det aldrig få bedrivas på grundare vatten, även om så förut opåttalt fått ske.

I Södermanlands, Östergötlands och Kalmar län skall enligt kommittéförslaget fiske efter strömming och skarpsill med skötar och sillnät — utom i förut omnämnda fjärdar — vara fritt, där djupet överstiger 6 meter och tillika avståndet från stranden uppgår till minst 200 meter. I förhållande till gällande rätt innebär detta i huvudsak den skillnaden att minimidjupet satts till 6 i stället för 10 meter.

För övriga delar av östersjö kusten innehåller förslaget inga speciella stadganden om fisket efter strömming och skarpsill. Emellertid föreslår kommittén att fiske efter allt slags fisk skall kunna fritt utövas vid Gotland med nät ända intill stranden, vid Blekinge läns södra kust med nät överallt och med annan rörlig redskap intill 300 meter från stranden samt vid Skånes östra och södra kust med all rörlig redskap ända till stranden. I själva verket innebär alltså kommittéförslaget att fiske efter strömming och skarpsill skall i större eller mindre utsträckning tillåtas även på enskilt vatten i hela landet utom vid Blekinges östra kust.

Kommittén har emellertid förutsatt att rätten att med vissa redskap idka fiske jämväl å annans vatten liksom hittills skall till skydd för strandfisket begränsas genom särskilda föreskrifter angående redskapens längd och placering. Enligt förslaget skall det ankomma på Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer att meddela dylika föreskrifter.

Yttrandena.

För Stockholms län har förslaget tillstyrkts av *länsstyrelsen i länet, förvaltningsutskottet i Stockholms läns och stads hushållningssällskap* samt *Stockholms läns fiskareförening*.

Kammarkollegiet har däremot förordat en reglering i närmare anslutning till nuvarande bestämmelser.

I Södermanlands län har det tillstyrkts av *länsstyrelsen* och *hushållningssällskapets förvaltningsutskott*.

Södermanlands skärgårdsfiskareförbund och *Svenska ostkustfiskarens centralförbund* ha däremot ansett, att under tiden den 1 oktober—den 31 mars regeln om 6 meters djup borde vara enda begränsningen och att således under nämnda tid ej dessutom borde krävas visst minsta avstånd från stranden.

Beträffande södra delen av Kalmar län har i flera yttranden yrkats att skötfisket efter strömming borde bli fritt ända in till stranden.

I övrigt må beträffande yttrandenas innehåll hänvisas till propositionen (s. 61—65).

Departementschefen.

Vid lagrådsremissen har departementschefen yttrat följande.

»Redan de nya bestämmelser jag förordat i fråga om gränsdragningen mellan fritt och enskilt fiskevatten torde medföra att det yrkesmässiga

strömmingsfisket icke oväsentligt underlättas. Ej minst är därvid av betydelse att någon enskild fiskerätt ej längre skall finnas vid fritt liggande skär och holmar med mindre än 100 meters längd. Jämväl med beaktande härav lär det dock, av skäl som framgått av det förut anförda, fortfarande vara nödvändigt att i stor utsträckning tillåta fiske efter strömming och skarpsill även på annans enskilda vatten. Därvid synes det, såsom kommittén framhållit, vara önskvärt att i lagen meddelas uttömmande föreskrifter, så att rättsläget i varje särskilt fall omedelbart kan fastställas utan undersökningar rörande förekomsten av lokala sedvänjor eller s. k. särskilda rättigheter. Jag delar därför kommitténs uppfattning att dylika sedvänjor och rättigheter icke böra få åberopas såvitt angår fiske efter strömming och skarpsill. Å andra sidan böra tydligen reglerna på detta område åtminstone i huvudsak ansluta till vad som för närvarande tillämpas. Det lär därför vara ofrånkomligt att olika bestämmelser meddelas för skilda delar av kusten. De stadganden i sådant hänseende som kommittén föreslagit ha vid remissbehandlingen i allmänhet visat sig väl motsvara Ortsbefolkningens önskemål. — I fråga om Öland och södra smålandskusten har så gott som enhälligt hemställts, att strömmingsfisket med skötar och sillnät måtte givas helt fritt. Dessa önskemål synas äga stöd i nu rådande vanor och böra därför enligt min mening beaktas. I enlighet härmed förordar jag, att i Kalmar län söder om Kråkelund fiske efter strömming och skarpsill med dylika redskap får bedrivas fritt ända in till stranden. Vidare tillstyrker jag, i enhetlighetens intresse, att sistnämnda regel får gälla även vid Blekinge läns ostkust, där enligt kommittéförslaget intet intrång i den enskilda fiskerätten skulle tillåtas. Denna jämkning torde på grund av strandens beskaffenhet i praktiken få ringa eller ingen betydelse. I övrigt anser jag mig böra biträda kommittéförslaget.»

Motioner.

Beträffande Stockholms län har i likalydande *motionerna I: 356 och II: 436* hemställts att riksdagen ville ägna särskild uppmärksamhet åt och i görlig mån beakta vissa från såväl Stockholms läns fiskevårdsförbund som från länets fiskarförbund framförda förslag att den i 7 § av Kungl. Maj:ts förslag avsedda rätten till fiske efter strömming m. m. begränsades att avse endast den bofasta kust- och skärgårdsbefolkning, som bedriver yrkesmässigt strömmingsfiske. Vidare har i *motionen II: 439* yrkats att den i propositionen föreslagna begränsningen till sex meters djup måtte utgå.

Vidkommande Södermanlands län har i *motionen II: 422* yrkats att fisket efter strömming och skarpsill med i lagförslaget angivna redskap finge av varje svensk medborgare bedrivas i sådant enskilt vatten, som har större djup än sex meter, under tiden 1 oktober—31 mars samt under tiden 1 april—30 september på enskilt vatten, som har större djup än sex meter och är beläget på ett avstånd av minst tvåhundra meter från fastlandet eller från ö eller holme av minst etthundra meters längd.

Vad angår Kalmar läns kuster söder om Kråkelund må anmärkas att i *motionen II: 434* hemställts att fisket med bland annat sillnotar måtte bli fritt ända in till stranden.

Ett motsvarande yrkande har beträffande Blekinge läns kuster framställts i *motionerna I: 365 och II: 442*, vilka äro likalydande.

I *motionen II: 424* har hemställts, att även om Kungl. Maj:ts förslag i övrigt avsloges, borde likväl de förbättringar i fråga om fiske av sill och strömming, som i propositionen föreslås, inarbetas i 1896 års lag.

Utskottet.

Vid ost- och sydkusten har fisket efter strömming och skarpsill sedan gammalt intagit en särställning och står i betydande omfattning öppet för envar. Denna frihet gagnar uppenbarligen främst den bofasta kust- och skärgårdsbefolkning, som bedriver yrkesmässigt strömmingsfiske. Att, på sätt yrkats i *motionerna I: 356 och II: 436*, uttryckligen begränsa friheten att fiska till denna befolkning är emellertid redan av praktiska skäl ogörligt. Det torde för övrigt ej finnas sakliga skäl att förbehålla fisket åt fiskande med hemortsrätt inom det egna länet eller häradet eller att utesluta fiskare från tätorterna.

Ett bifall till det motionsvis (*II: 439*) framförda yrkandet att i Stockholms län strömmingsfisket måtte bli fritt också innanför sexmetersdjupet skulle medföra avsevärd olägenhet för strandägarna utan att bliva till större gagn för frifiskarena. Utskottet anser sig böra avstyrka motionen.

Beträffande Södermanlands län vill däremot utskottet i enlighet med vad som yrkats i *motionen II: 422* förorda en vidgad frihet för vinterfisket efter strömming. En dylik större frihet synes vara av vikt för yrkesfiskarena och torde ganska väl överensstämma med rådande sedvanor.

Såsom framgår av utredningen anses allmänt fisket med sillnotar vid Kalmar läns kuster söder om Kråkelund och Blekinge läns kuster tillkomma strandägarna. Det bedrivs ej sällan i särskilda, av strandägarna upprepade notvarp. Ett frigivande av sådant fiske skulle därför innebära ett betydande ingrepp i strandägarnas rätt. Utskottet finner ej tillräcklig anledning att i denna del frångå Kungl. Maj:ts förslag och avstyrker alltså de yrkanden därutinnan som framställts i *motionerna I: 365 samt II: 434 och 442*.

Annat fiske i Östersjön.

Gällande rätt, kommittéförslag och yttranden.

I fråga om annat fiske än strömmingsfiske är enligt 1896 års lag den enskilda fiskerätten vid rikets ost- och sydkust icke underkastad någon vidare begränsning än som följer av de allmänna stadgandena om rätt för envar att fiska med krok eller rev å djup i yttre skärgården och i havsbandet samt om skydd för oklandrad sedvana att utomskärs fiska med rörliga redskap.

Emellertid har kommittén ansett, att därutöver borde meddelas särskilda föreskrifter till förmån för frifisket vid Gotland och södra Blekingekusten samt Skånes östra och södra kuster. Under remissbehandlingen ha önskemål framställts att sådana föreskrifter måtte givas också beträffande Öland och södra delen av fastlandet i Kalmar län.

För Gotlands kust har kommittén föreslagit, att allt fiske med nät och tobisnot skall vara fritt för envar ända in till stranden.

Beträffande Öland och södra smålandskusten — där kommittén ej funnit något specialstadgande behöfligt — avse de yrkanden som framställts i remissyttrandena allenast rätten att fiska efter tobis och annan småfisk samt räkor till agn.

Vad angår Blekinge läns södra kust har kommittén framhållit, att motsättningarna mellan olika befolkningsgrupper här vore påfallande skarpa. Intressekonflikter förekomme ej blott mellan strandägare och icke strandägande fiskare utan även mellan sådana frifiskare, vilka idkade huvudsakligen garnfiske, samt dem som fiskade med not. De sedvanemässiga förhållandena vore också mycket oenhetliga och invecklade. Sedvanorna växlade starkt i olika trakter, och enligt kommitténs mening kunde någon mera utpräglad tendens hos desamma med undantag för fisket med större fasta redskap och med sillgarn knappast påvisas. Av uttalanden även från strandägarhåll syntes dock framgå att fiske med rörliga redskap till på senare år ganska allmänt bedrivits fritt, åtminstone ute på fjärdarna och överhuvud på något avstånd från land.

Därjämte har kommittén anförts, att det för en stor del av den icke strandägande fiskarbefolkningen i länet vore ett livsvillkor att kunna utnyttja även enskilt vatten för fiske med rörliga redskap. Å andra sidan skulle ett totalt frigivande av sådant fiske på många håll innebära ett alltför stort avsteg från nuvarande rättsvanor. Enligt kommitténs mening kunde en lämplig avvägning ske genom att det rörliga fisket gäves helt fritt ute på fjärdarna, närmare bestämt på större avstånd än 300 meter från stranden, medan däremot endast mindre begränsningar gjordes i den enskilda fiskerätten i strandvattnet. I enlighet härmed har kommittén föreslagit, att vid Blekinge läns kust väster om Torhamns udde varje svensk medborgare skall äga fiska med rörliga redskap även i enskilt fiskevatten, dock att i vatten, som ligger mindre än 300 meter från stranden eller — där den stranden följande kurvan för högst 3 meters djup går längre ut — innanför denna djupkurva, den fria fiskerätten allenast skall avse fiske med nät och tobisnot.

Såvitt angår området utanför själva strandvattnet har detta kommitténs förslag i stort sett lämnats utan erinran.

Kammarkollegiet har emellertid som allmänt omdöme om förslaget uttalat, att det förefölle som om kommittén gått väl långt samt att det syntes vara tillräckligt att frigiva garnsillfisket samt fisket med flundrenät och tobisnot.

Beträffande härefter strandvattnet ha *Blekinge läns havsfiskeförening* och *fiskeriintendenten i Österhavets distrikt* ansett att också fiske med krok eller långrev borde få bedrivas fritt ända in till stranden.

En sådan utvidgning har förordats även av *Svenska sydkustfiskarens centralförbund* och *förvaltningsutskottet i länets hushållningssällskap*, som emellertid samtidigt uttalat att rätten till fritt fiske i strandvattnet överhuvud borde begränsas till att gälla enbart för yrkesfiskare. Till stöd härför har förvaltningsutskottet åberopat ett av *hushållningssällskapets fiskerikommitté* till utskottet avgivet yttrande, vari anförts bland annat att ett frigivande av nätfisket utan varje inskränkning ofelbart komme att medföra att fiskevattnen vid stränderna bleve överhopade med nät, utsatta av allehanda amatörfiskare från städer och andra samhällen. En annan sak vore att sådana yrkesfiskare som under yngre år förbrukat sina bästa krafter på utomskärsfiske därefter borde få tillfälle att bedriva sitt näringsfång under mindre krävande omständigheter. Likaså borde yrkesfiskarena, som måste amortera sina dyrbara båtar och redskap, få möjlighet att fiska vid stränderna när fisket utomskärs sloge fel eller hindrades av otjänligt väder.

Länsstyrelsen har för sin del hänvisat till vad som anförts av fiskeriintendenten och hushållningssällskapets förvaltningsutskott.

Däremot har *lantbruksstyrelsen*, särskilt med hänsyn till de mycket skiftande sedvanorna i länet, funnit det knappast vara tillrådligt att i större utsträckning än fiskerättskommittén föreslagit begränsa fiskerättsägarnas ensamrätt till fiske i enskilt vatten.

Två ledamöter av hushållningssällskapets fiskerikommitté ha ansett att redan fiskerättskommitténs förslag förde för långt. De ha framhållit att inomskärsfiskarena visserligen vore i minoritet gentemot utomskärsfiskarena och att deras fångstmängd ävenledes blott vore en bråkdel av utsjöfiskets, men att dessa omständigheter likväl icke kunde rättfärdiga ett så kraftigt ingrepp i strandfiskarens försörjningsmöjligheter som skulle följa av förslaget. Inomskärsfiskarena vore till stor del innehavare av s. k. ofullständiga jordbruk och de, som ej fiskade med sillnot, fiskade med ryssjor, nät, långrev och ståndkrok. Efter frigivande av nät- och krokfiske komme endast ryssjefisket att återstå. All upplåtelse av fiskerätt mot arrende komme att bli fullständigt meningslös, varför avsevärda ersättningsanspråk från strandrättsägarna torde vara att förvänta. Intresset för fiskevårdande åtgärder inomskärs torde också försvinna, då vederbörande fiskevårdare själva blott i ringa utsträckning komma att få skörda frukterna av sitt arbete.

Slutligen må nämnas att *byamännen i Elleholms by* i Mörrums socken i en till departementet inkommen skrift bestämt motsatt sig att i denna trakt nätfiske skulle tillåtas även på annans enskilda vatten.

Med avseende å *Skånes östra och södra kuster* har kommittén förordat, att allt fiske med rörlig redskap skall bli fritt överallt ända in till stranden.

Departementschefen.

I denna del har departementschefen anfört.

»I likhet med kommittén finner jag starka skäl tala för att i södra Östersjön strandägarnas ensamrätt begränsas genom lokala undantagsstadganden även beträffande annat fiske än sådant som avser strömming eller skarp-sill. De regler härom som kommittén föreslagit med avseende å Gotland samt Skånes östra och södra kuster ha praktiskt taget enhälligt tillstyrkts av remissinstanserna, och även jag saknar anledning till erinran mot dem. Jag har ej heller funnit skäl att motsätta mig det i åtskilliga remissyttrandena framställda önskemålet om frigivning av fisket efter tobis till agn vid Öland och södra smålandskusten. På grund härav och då samma frihet utan olägenhet lär kunna medgivas vid ostkusten av Blekinge län, förordar jag att i dessa delar av landet varje svensk medborgare erhåller rätt att fiska med tobisnot ända in till stranden. Vad slutligen beträffar södra kusten av Blekinge län framgår av remissyttrandena, att delade meningar råda om hur avgränsningen mellan de olika intressena lämpligen bör ske. De farhågor som från vissa håll uttalats för att kommitténs förslag skulle få till följd ett intensivt och för fiskbeståndet förödande nätfiske av tillfällighetsfiskare torde emellertid vara överdrivna. En sådan utveckling bör kunna förekommas genom särskilda föreskrifter om sättet för det fria fiskets bedrivande. Jag anser mig därför icke böra föreslå några begränsningar i kommitténs förslag om rätt till fritt fiske. Å andra sidan är jag ej heller beredd att tillstyrka, att denna rätt, på sätt vissa remissinstanser hemställt, utvidgas så att även fiske med krok och långrev blir fritt för envar ända in till stranden. Frågan om långrevsfisket i saltsjön torde böra regleras genom ett särskilt stadgande, gällande för hela landet. I enlighet med vad sålunda anförts finner jag mig alltså även för nu ifrågavarande kuststräcka böra ansluta mig till kommittéförslaget.

Vid genomförande av de begränsningar i den enskilda fiskerätten som jag sålunda föreslagit torde det, på sätt jag redan antytt — liksom i fråga om strömmingsfisket — vara nödvändigt att administrativ myndighet får befogenhet att meddela särskilda bestämmelser till skydd för strandägarnas fiske, särskilt det viktiga fisket med ålbottengarn och andra fasta redskap.»

Motioner.

I *motionen II: 434* har yrkats att vid kusterna av Kalmar län söder om Kråkelund fisket med rörligt redskap i enskilt vatten måtte helt frigivas.

I likalydande *motionerna I: 365 och II: 442* har ett motsvarande yrkande framställts beträffande Blekinge läns kuster.

I *motionen I: 362* har hemställts att fiske med nät, som är att hänföra till rörligt redskap, samt fiske med långrev eller krok måtte få bedrivas fritt ända in till stranden av Blekinge läns kust samt på Skånes östra och södra kuster.

Beträffande Blekinge läns södra kust har i *motionen I: 524* yrkats att fisket skulle vara fritt ända in till stranden icke endast med de i Kungl. Maj:ts förslag upptagna redskapen (nät av visst slag och tobisnot) utan också med långrev.

Utskottet.

Vid Blekinge läns södra kust torde sedan gammalt fisket med långrev i allmänhet anses vara fritt för envar. Detta är mångenstädes av stor betydelse för den talrika yrkesfiskarbefolkningen, både för de utsjöfiskare som på grund av sin ålder eller andra orsaker ej längre kunna deltaga i det krävande storfisket ute till sjöss och för de skärgårdsfiskare som för sin försörjning äro beroende av möjligheten till småfiske. Det fria långrevsfisket på enskilt vatten blir emellertid — bortsett från bestämmelserna i 11 och 14 §§ fiskerättslagen — skyddat endast i den mån de fiskande kunna bevisa att å viss ort sådant fiske bedrivits »oklandrat och efter gammal sed» (15 §). De nu omtalade yrkesfiskargrupperna torde för sin näringsutövning vara i behov av större trygghet sålunda att fisket med långrev uttryckligen förklaras fritt vid de blekingska kusterna ända in till stranden. Någon nämnvärd skada för enskild rätt torde därigenom icke uppkomma. Utskottet förordar alltså, med bifall till yrkanden i motionerna I: 362, 365 och 524 samt II: 442, att vid Blekinge läns södra kust fisket med långrev skall vara fritt ända in till stranden, oberoende av sedvana.

Vad angår övriga i motionerna I: 362 och 365 samt II: 434 och 442 framförda yrkanden om än vidsträcktare frihet att vid Kalmar läns kuster söder om Kråkelund (fastlandskusten och den öländska kusten) samt vid Blekinge läns kuster bedriva fiske i enskilt vatten ha framför allt åberopat lokala sedvanor. I den mån obestriddliga sedvanor finnas, åtnjuta de skydd enligt 15 § i förslaget till lag om rätt till fiske, en bestämmelse, som — till skillnad från dess motsvarighet i gällande lag — är avsedd att gälla även inom skären befintliga vattenområden. De lokala sedvanor, som äro obestriddliga, ha emellertid icke den territoriella omfattning att på dem allmänna regler om frihet för var och en att i enskilt vatten bedriva fiske med rörliga redskap över huvud eller med vissa slag av sådana redskap lämpligen böra byggas. Redan genom Kungl. Maj:ts förslag och den jämkning beträffande långrevsfisket som utskottet förordat ha frifiskarena, särskilt vid Blekinge läns södra kust, erhållit större frihet än enligt 1896 års lag. En ytterligare inskränkning av den jordägande befolkningens rättigheter vid Kalmar och Blekinge läns kuster utöver vad sålunda föreslagits synes utskottet icke tillräddig.

Det motionsvis framställda yrkandet om fritt fiske med rörligt redskap i enskilt vatten vid Skånes östra och södra kuster (I: 362) är tillgodosett genom utskottets med propositionen samstämmande förslag.

Däremot vill utskottet för norrlandskusten och Uppsala läns kust förorda större frihet till fiske än enligt Kungl. Maj:ts förslag. Vid stora delar av dessa

kuster är fisket med rörligt redskap, i regel dock ej efter lax, redan nu av ålder fritt för envar. Sådant fiske, särskilt efter sik och siklöja, är mångestädes vid dessa kuster av betydelse för yrkesfiskarena och även för de många binäringsfiskarena (jfr SOU 1947: 47 s. 270, 374—406). Även i fråga om trakter, där dylik sedvana nu icke finnes, tala enligt utskottets mening starka skäl för att införa sådan frihet. Några större olägenheter för jordägarna skulle ej vållas, och inlösningssummorna torde bli ganska måttliga. Bruttovärdet för allt här avsett fiske (alltså frånsett strömming, skarpsill, lax och vad av annan fisk som fångas i fasta redskap) har uppgivits till 50 000—100 000 kronor per år, däri inberäknat även sådant fiske som av ålder bedrivits fritt. De fasta redskapen, såsom strömmings-, sik- och laxryssjor, böra emellertid liksom hittills förbehållas jordägarna, och genom 22 § i förslaget till lag om rätt till fiske få strandägarna i fråga om de fasta redskapen t. o. m. ännu något bättre skydd än hittills. Även fisket efter lax, som av gammalt betraktats såsom artskilt från annat fiske, bör förbli strandägarnas. Detta fiske bedrivs inom det enskilda vattnet, förutom med fasta redskap, mest med laxnät så grovtrådiga och stormaskade att de klart avvika från redskap som sättas efter annan fisk. Skulle framdeles någon lokal reglering av fisket visa sig påkallad, t. ex. vid en älvmyrning, ankommer det på länsstyrelsen att med stöd av fiskeristadgan utfärda erforderliga ordnings- och skyddsföreskrifter.

Utskottet förordar, att vid kusten av Norrbottens, Västerbottens, Väster-norrlands, Gävleborgs och Uppsala län varje svensk medborgare i enskilt vatten skall få bedriva fiske med rörligt redskap icke blott efter strömming och skarpsill utan även efter annan fisk, dock ej efter lax.

Hummerfisket i Bohuslän.

Gällande rätt.

Också i Bohuslän var enligt den ursprungliga lydelsen av 1896 års lag den enskilda fiskerätten begränsad endast genom den förut omnämnda bestämmelsen om viss frihet för envar att idka fiske med krok eller rev samt vissa stadganden om fortsatt giltighet av gammal sedvanerätt. Efter lagändring år 1928 gäller emellertid för närvarande som huvudregel, att allt slags fiske med rörliga redskap är tillåtet för envar även på enskilt vatten. Härifrån ha dock gjorts vissa undantag, bland annat i fråga om hummerfisket. I de inre delarna av Gullmars-, Bro- och Åbyfjordarna är sålunda fisket efter hummer förbehållet strandägarna i sådant vatten som ligger mindre än 180 meter från det ställe invid stranden, där stadigt djup av två meter vidtager. Detsamma är fallet i Vette, Tanums och Kville härader, dvs vid hela den nordligaste kusten. Där gäller dock tillika — som ett undantag från undantaget — att om på en viss ö även andra där boende än strandägarna av ålder oklandrat idkat fiske efter hummer vid stränderna av ön och därtill hörande holmar, detta fortfarande skall vara dem medgivet.

Kommittén.

Efter ingående undersökningar (se SOU 1947: 47 s. 132—137, 353—358, 503, 508—510) har kommittén kommit till det resultatet att ett totalt frigivande av hummerfisket måste antagas komma att medföra en rationalisering av fisket och leda till ett mera fullständigt utnyttjande av båtar och redskap. I samband därmed kunde, åtminstone på vissa håll, avkastningen komma att stiga. Vidare kunde enligt kommitténs uppfattning ett frigivande av hummerfisket väntas få ej ringa social betydelse särskilt i norra Bohuslän. Därigenom skulle nämligen beredas bättre försörjningsmöjligheter för de många yrkesfiskarna och ej minst för sådana äldre fiskare som ej längre orkade med det mera krävande högsjöfisket. Dessutom innebure det redan i och för sig en fördel med enhetliga rättsregler. Å andra sidan kunde det icke förnekas, att om hummerfisket bleve fritt, viss fara kunde uppkomma för alltför hård beskattning av beståndet. Därest det visade sig att avfiskningen på något håll bleve för stark, borde detta dock kunna mötas med fiskevårdande åtgärder. I övrigt kunde mot en frigivning anföras att ensamrätten till fiske efter hummer kunde äga stor betydelse för strandägaren och att det stundom till och med kunde föreligga risk för att han utan sådan rätt ej längre skulle kunna skaffa sig full försörjning. Enligt vad den av kommittén företagna utredningen givit vid handen vore dock sådana verkningar icke att befara annat än i några få fall. Det finge därjämte beaktas, att den som lede skada genom fiskets frigivande borde erhålla ersättning härför av statsmedel. Kommittén hade på grundval av den officiella statistiken och annan utredning som kommittén införskaffat sökt uppskatta storleken av den sammanlagda ersättningskyldighet som i sådant hänseende kunde komma att åvila statsverket. Beräkningarna hade givit vid handen att beloppet knappast skulle komma att överstiga 750 000 kronor men kunde tänkas bli ej obetydligt lägre.

Vid övervägande av de skäl som enligt kommitténs mening sålunda talade för och mot ett frigivande av hummerfisket har kommittén — om än med hänsyn till de väntade skadeersättningarna ej utan viss tvekan — funnit fördelarna av en sådan åtgärd vara så betydande att kommittén ansett sig böra föreslå att fisket efter hummer gjordes helt fritt.

Två av kommitténs åtta ledamöter ha dock på denna punkt haft avvikande mening. De ha beträffande den enskilda rätten till hummerfiske anført följande.

Berörda rättighet tillkommer nästan uteslutande innehavare av småfastigheter — ofullständiga jordbruk — vilka genom avlösningen av rätten till hummerfisket skulle ytterligare få sina förut mycket begränsade försörjningsmöjligheter försvagade. Visserligen skulle genom avlösningen ersättning beredas strandägarna, men sådan ersättning bereder förmån enbart för dåvarande ägare och försvagar för framtiden fastighetens avkastning och blivande innehavares försörjningsmöjligheter. Då det ej heller har påvisats några avsevärda olägenheter med nuvarande ordning, ha vi ansett oss böra avstyrka frigivningen.

Yttrandena.

Kommitténs förslag i denna del har tillstyrkts av åtskilliga remissinstanser, medan andra uttalat betänkligheter med hänsyn till faran för utfiskning och risken att vissa mindre brukningsenheter skulle få sina försörjningsmöjligheter försämrade (prop. s. 72—75). I skrivelser från strandägare har bl. a. hävdats att det från sociala synpunkter snarast vore större behov av att skydda strandägarna än yrkesfiskarena.

Departementschefen.

Departementschefen har biträtt förslaget att hummerfisket skulle totalt frigivas och har härom anfört följande.

»Det har länge varit ett önskemål från yrkesfiskarens sida att hummerfisket skall frigivas även i de vatten, som undantogs vid genomförandet av 1928 års lagändring. Då det är av stor vikt att denna befolkningsgrupp kan erhålla skäligen inkomst av sitt betydelsefulla arbete, finner jag i likhet med kommittén starka skäl tala för att nämnda önskan nu bör tillmötesgå. Några avgörande betänkligheter torde ej heller möta häremot, vare sig med hänsyn till strandägarnas utkomstmöjligheter eller från fiskevårds-synpunkt.

För flertalet strandägare kommer ett frigivande sannolikt snarare att bli till nytta än till skada. Mot förlusten av ensamrätten till hummerfiske vid den egna stranden måste nämligen vägas fördelen av att få tillgång även till andra vatten, som för närvarande icke kunna utnyttjas. Det må också framhållas, att strandägarna regelmässigt ha ett försteg framför andra fiskare genom att de känna till de bästa fiskeplatserna och ha kortare färdväg dit. Även om deras ensamrätt avskaffas, torde de därför ej sällan ändock i praktiken komma att intaga en viss förmånsställning.

Mera väsentliga olägenheter för den jordägande befolkningen torde uppkomma endast då jordbruket såsom sådant icke är bärkraftigt, men hummerfisket brukar ge god avkastning. I sådana fall kan det måhända inträffa att efter upphävandet av ensamrätten till dylikt fiske fastigheten ej längre med samma fördel kan bestå såsom självständig brukningsenhet. Sådana skadeverkningar kunna emellertid icke väntas uppkomma i större utsträckning än att deras betydelse framstår såsom underordnad i jämförelse med fördelarna av förslaget.

Vad slutligen angår fiskevårdssynpunkten vill jag endast framhålla, att det bör ankomma på de fiskevårdande myndigheterna att noga tillse att hummerbeståndet skyddas genom lämpliga åtgärder, såsom fridlysning å vissa ställen eller tider samt utsättning av rombärande hummer.»

Utskottet.

Hos kustbefolkningen i norra Bohuslän och särskilt hos yrkesfiskarena har det sedan länge varit ett starkt önskemål att hummerfisket skulle bli fritt i hela landskapet. Trots de ganska avsevärda kostnaderna för ett så-

dant frigivande finner utskottet överbägande skäl tala för bifall till Kungl. Maj:ts förslag i detta hänseende. Vid ersättningarnas bestämmande bör givetvis särskild hänsyn tagas även till den skada, som kan uppstå, då ett frigivande avsevärt påverkar en fastighets fortbestånd såsom självständig brukningsenhet. Fall av sådan art torde emellertid vara fåtaliga.

Utskottet understryker nödvändigheten av att efter frigivningen hummerfisket effektivt skyddas genom beståndsvårdande åtgärder på lång sikt.

Övrigt fiske vid västkusten.

Gällande rätt, kommittéförslag och yttranden.

Frånsett fisket efter hummer och ostron är, såsom redan nämnts, allt fiske med »rörlig redskap» — vartill enligt lagen i förevarande sammanhang skall hänföras jämväl mindre ålryssja — i Göteborgs och Bohus län alltsedan 1928 fritt för varje svensk medborgare även på enskilt vatten. Samma regel gäller för Hallands län. Vid Skånes västra kust är i allmänhet också fiske med fast redskap tillåtet för envar ända in till stranden.

Kommittén har icke funnit anledning att föreslå någon ändring i dessa bestämmelser.

I *vissa remissyttranden* (s. 76—79) ha emellertid framställts önskemål att den för skånska västkusten gällande regeln skulle göras tillämplig även i Halland samt Göteborgs och Bohus län.

Lantbruksstyrelsen har emellertid icke kunnat biträda detta förslag. Styrelsen har vitsordat, att ganska starka historiska skäl kunde anföras för att, i enlighet med vad som redan skett för skånska västkustens del, praktiskt taget fullständigt upphäva den enskilda fiskerätten i Göteborgs och Bohus samt Hallands län. Samtidigt har styrelsen emellertid uttalat att med hänsyn till nu rådande sedvanor en sådan åtgärd icke vore lämplig. I Göteborgs och Bohus län vore fisket med större fasta redskap visserligen icke så omfattande, men dessa redskap hade flerstädes sedan länge uteslutande använts av strandägarna eller dessas rättsinnehavare. I Hallands län bedreves fisket med bottengarn och liknande redskap utefter långa sträckor av kusten mycket intensivt av personer, som innehade enskild fiskerätt inom de områden, där dessa redskap utsattes. Förhållandena vore därför här väsentligt olika dem, som rådde på Skånes västkust.

Departementschefen.

Departementschefen har funnit sig icke för närvarande böra föreslå att strandägarnas ensamrätt till fiske med fasta redskap i enskilt vatten upphävdes även i Hallands samt Göteborgs och Bohus län. Han har därom anfört följande.

»Under den tid som förflutit sedan tillkomsten av 1896 års lag ha de yrkesfiskare vid västkusten, vilka bedriva sin näring utan stöd av strandägande-

rätt, i olika sammanhang framställt önskemål om större rörelsefrihet. Dessa önskemål ha också i stor utsträckning tillgodosetts. Vid Skånes västra kust är sålunda rätten att fiska på annans vatten praktiskt taget obegränsad, och i Halland och Bohuslän föreligger sådan rätt beträffande allt fiske med rörliga redskap utom ostrontäkt och, i vissa trakter, fiske efter hummer. Vad hummerfisket angår har jag förut föreslagit att det nu skall helt frigivas. Såsom strandägaren förbehållet skulle därefter — frånsatt det obetydliga ostronfisket — återstå egentligen endast fisket med fasta redskap vid kusten av Hallands samt Göteborgs och Bohus län. På sätt framgått av det förut anförda har emellertid under remissbehandlingen hemställts att även detta fiske måtte frigivas för allmänt bruk, med rätt likväl för lokal myndighet att meddela särskilda bestämmelser om fiskeplatsernas fördelning mellan de fiskande m. m.

Till stöd för dessa yrkanden ha i första hand åberopats historiska skäl. Emellertid var ensamrätt till fiske med fast redskap icke okänd ens i den gamla danska och norska rätten. På många håll synes fiske med fasta redskap vid egen strand ha bedrivits i århundraden, och detta har uppenbarligen icke varit möjligt utan åtminstone ett visst mått av trygghet mot intrång från andras sida. Såvitt angår de fasta redskapen torde det därför vara en överdrift att hävda, att 1766 års fiskeristadga inneburit ett fullständigt brytande med äldre rättsåskådning. Ej heller torde det finnas fog för uppfattningen att 1766 års stadga satts ur kraft genom det särskilda reglementet angående nordsjöfiskerierna av år 1774. Denna uppfattning synes delvis grunda sig på ett misstag i fråga om räckvidden av den åberopade bestämmelsen i detta reglemente.

I varje fall har numera strandägarnas ensamrätt till fiske med fasta redskap varit erkänd och respekterad under lång tid. Enligt den officiella fiskeristatistiken funnos år 1946 i Hallands län 48 s. k. bottengarnsfiskare med tillhoppa 155 redskap, värda sammanlagt 69 275 kronor, och med ett redovisat fångstvärde av 89 006 kronor. För Göteborgs och Bohus län voro motsvarande siffror 82 bottengarnsfiskare med 98 redskap, värda 80 000 kronor, och med ett fångstvärde av 123 075 kronor. Dessa statistiska uppgifter avse fisket med bottengarn, kilnotar och laxsätt. Vid sidan härav bedrivs emellertid ett icke obetydligt fiske med andra fasta redskap, såsom torsk- och laxryssjor. Särskilt fisket med torskryssjor lär vara ganska omfattande, ej minst i Bohuslän. Enligt vad som uppgivits idkas det fasta fisket till övervägande del på enskilt vatten och endast i mindre utsträckning i frivattnet. I den mån det försiggår på enskilt vatten torde det vanligen utövas av strandägarna själva. Även upplåtelser till andra förekomma dock ganska ofta. Därvid betinga sig strandägarna i allmänhet visst arrende, men det händer också att upplåtelsen sker avgiftsfritt. Såvitt angår fiske med torskryssjor lär det t. o. m. vara undantag att ersättning begäres, men fiskarena bruka dock fråga strandägarna om lov.

Såsom framgått av det sagda skulle ett frigivande av fisket med fasta redskap innebära ett avsevärt ingrepp i bestående förhållanden och med

säkerhet giva upphov till omfattande ersättningskrav. I sistnämnda hänseende finge man tydligen räkna med anspråk även från sådana strandägare som av en eller annan anledning för tillfället icke utnyttja sin fiskerätt. Det måste också beaktas att de verkliga fångstvärdena kunna visa sig vara högre än de som redovisas i den officiella statistiken.

En ändring av den nuvarande ordningen på denna punkt bör därför icke genomföras utan starka praktiska och sociala skäl. Enligt min mening kan emellertid vad som i sådant avseende anförts från frifiskarhåll knappast anses tillräckligt bärande. Vad särskilt angår de äldre fiskare som ha svårt att längre deltaga i högsjöfisket uppväges nackdelen av att ej kunna fiska var som helst i icke ringa mån av den förmån som ligger i att de genom arrende kunna tillförsäkra sig möjlighet att sätta bottengarn och ryssjor i strandvattnet utan risk för att bli utträngda av andra. Enligt vad som uppgives äro fiskearrendena för närvarande varken oskäligt höga eller svåråtkomliga. I själva verket torde invändningarna mot den enskilda fiskerätten ej heller i främsta rummet avse, att de fria yrkesfiskarena därigenom skulle förhindras att i önskad utsträckning fiska med fasta redskap. Den huvudsakliga grunden för anmärkningarna synes vara, att de fasta redskapen anses vara till hinder för det rörliga fisket särskilt därför att de, enligt lokala fiskeristador, ofta äro omgivna av ganska vidsträckta skyddszoner. Framför allt synas farhågor göra sig gällande att svårigheter skulle kunna uppkomma under en möjligen inträffande s. k. sillperiod. Med anledning härav vill jag framhålla, att i den mån skyddsområden kring fasta fisken kunna visa sig alltför omfattande, ändring kan ske i administrativ ordning. En särskild anledning härtill kan tydligen komma att föreligga om det, såsom ganska allmänt förväntas, inom kort skulle inträffa en ny sillperiod. I sådant fall kan det måhända också befinnas önskvärt att i någon form inskränka strandägarnas rätt att använda fasta redskap. Emellertid synes mig detta då lämpligen böra ske genom särskild, tidsbegränsad lagstiftning. En sådan tillfällig lagstiftning torde för övrigt vid en sillperiod kunna visa sig påkallad även av andra skäl. Bl. a. kan det bli nödvändigt att närmare reglera användningen av s. k. sillstängen, dvs nät som begagnas för att avspärra mynningen av en vik eller fjord, dit sillen gått in, i syfte att den innestängda sillen därefter skall uppfiskas av den som utsatt stänget. Dessa anordningar bli enligt kommitténs av mig tillstyrkta förslag att anse såsom rörliga redskap.»

Motioner.

I *motionerna II: 426 och I: 361*, vilka ha samma lydelse, *II: 438, II: 440 och I: 364*, vilka två sistnämnda äro likalydande, samt *II: 444 och I: 358*, vilka båda äro av samma lydelse, har yrkats att allt fiske med fast redskap vid hela västkusten måtte göras fritt.

Beträffande det obetydliga ostronfisket har i de nyssnämnda motionerna *II: 426 och I: 361* samt *II: 444 och I: 358* föreslagits att även detta fiske skulle bli fritt, varemot i *motionerna II: 440 och I: 364* i stället yrkats att

sådant fiske skulle förbehållas innehavaren av den enskilda fiskerätten också vid Skånes västra kust enligt samma regler som i propositionen föreslagits för övriga delar av rikets västra kust.

Utskottet.

Enligt gällande lag är fisket med fast redskap vid västkusten norr om Skåne förbehållet strandägarna. I Kungl. Maj:ts förslag har strandägarnas nyssnämnda rätt bibehållits. Dock ger förslagens definition på fast redskap detta begrepp en ganska snäv omfattning, och dessutom bereder förslaget skydd åt sådant fiske med alla slags redskap, både inom och utom skären, vilket bedrivits på grund av gammal sed. Från västkusthåll har emellertid gjorts gällande att i befolkningens rättsmedvetande en än friare rättsuppfattning levat kvar sedan det dansk-norska skedet och att denna skulle omfattas också av befolkningen vid Västergötlands korta havskust. Från yrkesfiskarhåll har påyrkats att denna rättsuppfattning skulle uttryckligen lagfästas och att vid västkusten allmänhetens rätt skulle vidgas till att avse allt fiske med fast redskap. Därmed skulle man, förutom större enkelhet i rättsreglerna, vinna framför allt att myndigheterna, obundna av hänsyn till enskilda rättigheter, skulle kunna fritt reglera fisket, något som särskilt bleve av betydelse i händelse av en ny s. k. sillperiod. Utskottet ansluter sig till dessa sistnämnda synpunkter. De göra sig enligt utskottets mening visserligen icke fullt samma styrka gällande i de innersta delarna av den bohuslänska skärgården eller vid de öppna, sandiga delarna av hallandskusten, men i enhetlighetens intresse torde det vara lämpligast att ett frigivande av fisket med fast redskap får omfatta hela västkusten. Utskottet tillstyrker alltså den i motionerna I: 358, 361 och 364 samt II: 426, 438, 440 och 444 gjorde hemställan att allt fiske med fast redskap vid västkusten göres fritt.

Om även fiske med fast redskap blir fritt efter västkusten, kommer därstädes allt fiske att stå öppet för en och var. Det undantaget bör emellertid, enligt utskottets uppfattning, göras att — liksom enligt Kungl. Maj:ts förslag — det obetydliga fisket efter ostron förbehålles innehavaren av den enskilda fiskerätten intill 200 meter från stranden. I denna del avstyrker utskottet alltså vad i motionerna I: 358 och 361 samt II: 426 och 444 hemställts. Av lagtekniska skäl — för att man skall få enhetliga bestämmelser för hela kuststräckan från Falsterborev till norska gränsen — synes, på sätt yrkats i motionerna II: 440 och I: 364, motsvarande förbehåll om enskilt ostronfiske böra utsträckas att gälla också för Skånes västra kust.

Fisket i de stora insjöarna.

Gällande rätt, kommittéförslag och yttranden.

Den enskilda fiskerätten i våra stora insjöar är — så långt den sträcker sig — enligt lagen ej underkastad några inskränkningar. I praktiken har emellertid på många håll fiske i en eller annan form fått bedrivas fritt även i omedelbar närhet av stranden.

Fiskerättskommittén har ansett, att i samband med införandet av fasta regler rörande det enskilda fiskevattnets utsträckning i Vänern, Vättern, Hjälmaren och Storsjön i Jämtland borde för envar av dessa sjöar meddelas särskilda bestämmelser som begränsade strandägarnas ensamrätt i huvudsaklig anslutning till rådande praxis. Däremot har kommittén icke funnit erforderligt eller lämpligt att något fritt fiske tillätes i Mälaren.

Beträffande V ä n e r n har kommittén föreslagit fyra undantag från den enskilda fiskerätten, nämligen för fisket med ålrev under tre månader av året; fisket efter siklöja och nors med finmaskad not i vissa notvarp, fisket efter samma fiskslag med finmaskat nät på större djup än åtta meter och fisket med rörliga redskap ute i Mariestadsfjärden jämte Östersundet.

Angående Dättern och Brandsfjorden i sydvästra Vänern må hänvisas till SOU 1947: 47 s. 149 och 528 samt prop. s. 83 f.

Såvitt angår V ä t t e r n har kommittén föreslagit, att varje svensk medborgare skall äga rätt att utanför öppen strand fiska med utter och drag samt agnot jämväl å annans enskilda vatten.

Med avseende å M ä l a r e n har kommittén väl funnit utredningen tyda på att i ett flertal större fjärdar — Norra och Södra Björkfjärdarna samt den mellan dem belägna Prästfjärden — fritt fiske bedrivits i viss utsträckning. Att genom inrättande av frivatten lagfästa denna ingalunda allmänt gällande sedvana vore emellertid enligt kommitténs mening ägnat att väcka betänkligheter ej minst ur allmänna fiskerisynpunkter. Kommittén har härom anfört följande.

En sjö av Mälarens geografiska typ med dess smala och sönderflikade vatten samt talrika öar lämpar sig över huvud ej väl för en anordning med frivatten. Ur såväl fiskevårds- som kontrollsynpunkt synes det ännu mer vanskligt att göra fisket fritt för envar i en mindre del av sjön. För fiskerinäringen såsom sådan torde ett frigivande av fisket i någon eller några av de ovannämnda mälarfjärdarna ej medföra någon fördel, och en sådan åtgärd synes ej motsvara något allmänt önskemål bland yrkesfiskarna i dessa trakter.

Beträffande frågan huruvida fisket i vissa delar av Mälaren för närvarande vore fritt eller i allt fall borde göras fritt ha i yttrandena meningarna varit delade (prop. s. 47 f.).

För H j ä l m a r e n har i kommittéförslaget föreskrivits att i Mellanfjärden — som hänförts till enskilt vatten — varje svensk medborgare det oaktat skall äga rätt att fiska med all slags rörliga redskap i vatten som ligger minst 1 000 meter från stranden.

Vad slutligen beträffar S t o r s j ö n har kommittén föreslagit att fiske efter sik med nät samt efter lake med hängryssja skall vara fritt för varje svensk medborgare.

Kommittéförslaget har — bortsett från Mälaren — endast föranlett smärre erinringar (prop. s. 81—85).

Departementschefen.

Beträffande Vänern, Vättern, Hjälmaran och Storsjön har kommittéförslaget med vissa jämkningar godtagits av departementschefen (prop. s. 85 f.).

I fråga om Mälaren däremot har departementschefen förordat att fisket gjordes helt fritt i de centrala fjärdarna, dock endast utanför det egentliga strandvattnet, och har härom yttrat följande.

»Starka skäl tala för att befolkningen i städer och andra samhällen kring denna sjö bör ha tillgång till åtminstone något vatten där rekreativfiske fritt kan utövas. Därmed vinnes indirekt en fördel också för yrkesfiskarna genom att konkurrensen om fiskearrendena minskas. Även kommittén har vitsordat att fritt fiske redan nu förekommer i sjöns centrala delar, där Norra Björkfjärden, Prästfjärden, Södra Björkfjärden och Hovgårdsfjärden bilda en sammanhängande öppen vattenyta. Denna kan enligt min mening väl jämföras med motsvarande områden i Hjälmaran och Storsjön. — Några mera allvarliga olägenheter för fiskevården torde icke vara att befara.»

Enligt det till lagrådet remitterade förslaget skulle nyss angivna delar av Mälaren utgöra fritt fiskevatten (prop. s. 149, 7 § andra st.), men efter *lagrådsgranskningen* ha föreskrifterna om fritt fiske i denna sjö begränsats till att avse rörligt redskap och givits den innebörden att fiske med sådant redskap skall vara fritt å de områden som i det till lagrådet remitterade förslaget hänfördes till fritt fiskevatten (prop. s. 167 f., 176 f., 227).

Motioner.

I likalydande *motionerna II: 435* och *I: 363*, som gå ut på att propositionen i den del som avser sötvattensfisket måtte avslås, har bland annat betonats vikten av fiskevårdsbestämmelser och uttalats att i Dättern och Brandsfjorden i Vänern kunde »fiskeförhållandena utan tvivel inom en icke alltför avlägsen framtid komma att bli föremål för komplikationer». Också i *motionen II: 427* (som närmast avser propositionen nr 59) ha fiskeförhållandena i dessa vatten berörts.

Beträffande Mälaren har i likalydande *motionerna I: 356* och *II: 436* fritt fiske avstyrkts.

Slutligen har i *motionen II: 443* hemställts att i Östra Hjälmaran varje svensk medborgare måtte äga rätt att fiska med rörligt redskap på ett avstånd ej understigande trehundra meter från fastlandet eller från ö eller holme av minst etthundra meters längd, eller, där den stranden följande kurvan för högst tre meters djup går längre ut, utanför denna djupkurva.

Utskottet.

Utskottet kan i stort sett ansluta sig till den reglering som innefattas i Kungl. Maj:ts förslag.

I Dättern och Brandsfjorden, som äro delar av Vänern, ha åtskilliga fis-

kare utan stöd av jordäganderätt sedan gammalt oklandrat fått fiska. Utskottet finner skäligt att på det sätt beakta vad i motionerna I: 363 samt II: 427 och 435 anförts, att ett särskilt förbehåll göres om fortbeståndet av sådan sedvanerätt.

I fråga om Mälaren godtar utskottet förslaget att fisket med rörligt redskap i de centrala fjärdarna göres fritt för varje svensk medborgare och avstyrker alltså i denna del motionerna I: 356 och II: 436. I den tätbefolkade mälardalen är det önskvärt att befolkningen, liksom vid havskusterna, har åtminstone något tillfälle till fritidsfiske. Uppenbart är emellertid att, om lagbestämmelserna utformas så, att strandägarna få mindre intresse än förr av att bedriva fiskevärd, måste i stället det allmänna vara berett att vidtaga de motsvarande åtgärder som kunna erfordras för att vidmakthålla och om möjligt förkovra bestånden av fisk, framför allt av de värdefullare fiskslagen, såsom gädda och gös. Det synes även böra övervägas, huruvida, när nu det allmänna inlöser enskilda fiskerättigheter i vidsträckta avgränsade fjärdar, detta fiske utan vidare skall förklaras fritt för envar, eller om den som där önskar fiska skall ha att erlægga en fiskevärdavgift som skulle uteslutande användas till att förbättra fiskemöjligheterna. Denna fråga är emellertid, såsom framgår av propositionen (s. 97 f.), under utredning hos Kungl. Maj:t.

Utskottet finner ej skäl förordna att — på sätt yrkats i motionen II: 443 — fritt fiske införes i ett vatten av så liten omfattning som Östra Hjälmaren.

Kronans fisken.

Gällande rätt.

I 1896 års lag förekomma vissa, delvis ålderdomliga bestämmelser angående kronofisken (se SOU 1947: 47 s. 194—212 och prop. s. 87—89).

Enligt 1 § äger sålunda varje svensk medborgare rätt att fiska — förutom i öppna havet — även vid »sådana kronan tillhöriga havsstränder samt i saltsjön belägna skär och holmar, vilka icke till något hemman höra eller under särskilda villkor innehavas». Vid sådana stränder, skär och holmar är vidare, enligt 21 § första stycket, fiskeriidkare berättigad att i mån av tillgång utan avgift erhålla upplåtelse av mark för uppförande av boningshus, bodar och beredningshus, byggnad av fartyg samt förfärdigande av kärl och redskap. Det skall ankomma på länsstyrelsen att för sådant ändamål anvisa nödigt område. Vilka »havsstränder» som numera omfattas av dessa stadganden är tveksamt. De äro i varje fall jämförelsevis få. S. k. odisponerade kronoholmar förekomma däremot i icke ringa antal, särskilt vid västkusten och i Norrbottens län.

I 7 § stadgas, att ström- och insjöfisken vid kronans överloppsmarker, allmänningar, parker och holmar ävensom vid oavvittrad mark må, där ej kronan dessa fisken sig eller annan enskilt förbehållit, mot skälig avgift

och på fastställda villkor nyttjas av de inom häradet eller socknen boende efter tillstånd av länsstyrelsen eller, såvitt fråga är om fiske vid kronopark, av domänstyrelsen. Om hemman äro anlagda på mark av nu åsyftat slag, skola de dock, till dess delning skett, åtnjuta fritt fiske. Därjämte gällas, enligt 21 § andra stycket, att de fiskande äga rätt att efter tillstånd av länsstyrelsen, respektive domänstyrelsen, mot skälig avgift uppsätta bodar å den kronomark invid vilken fisket är beläget. De fisken som avses med dessa bestämmelser benämnas i lagen allmänna kronofisken. Sedan avvittningen slutförts, förekomma sådana fisken numera i stort sett endast vid kronoparker och inom områden som vid avvittning lämnats odisponerade såsom överloppmark.

Slutligen föreskrives i 8 § att kronans enskilda fisken i saltsjön, insjöar och rinnande vatten skola, liksom förut, vara förbehållna kronan och hennes rättsinnehavare. Stadgandet åsyftar sådana av strandäganderätt oberoende fisken, vilka av ålder tillhört kronan och i jordeboken äro upptagna såsom särskilda lägenheter av krononatur.

Vid sidan av de sålunda omförmälda »allmänna» och »enskilda» kronofiskena har man att räkna med sådant fiske som tillkommer kronan på grund av privaträttslig äganderätt till fastighet. Dyligt fiske förekommer i stor utsträckning t. ex. i vatten som hör till fastigheter under vattenfallsstyrelsens, fångvårdsstyrelsens eller försvarsmyndigheternas förvaltning. Några särskilda bestämmelser om detta privaträttsliga fiske ha ej meddelats i lagen, utan kronan har enahanda fiskerätt som andra strandägare.

Kommittén och yttrandena.

K o m m i t t é n har ansett att några motsvarigheter till de nuvarande särskilda bestämmelserna om kronofisken ej borde upptagas i den nya lagen utan att kronan i princip borde likställas med enskilda fastighetsägare.

Beträffande 1 § i 1896 års lag har kommittén anfört, att denna torde få anses innebära att någon enskild fiskerätt ej följde med de havsstränder, skär och holmar som omförmälas i lagrummet. Enligt kommitténs mening funnes det ej tillräckliga skäl att längre upprätthålla denna grundsats. I stället borde vanliga regler om enskilt fiskevatten tillämpas även vid nu ifrågavarande kronomark. Detta innebure emellertid icke att kommittén ville upphäva den gamla rätten till fritt fiske därstädes. Denna rätt borde bibehållas, men bestämmelser därom borde ej meddelas i fiskelagen utan i en särskild förordning angående kronofiskets utnyttjande, beslutad i den ordning § 77 regeringsformen föreskreve. I denna förordning borde också upptagas föreskrifter om rätt att erhålla kostnadsfri upplåtelse av mark för boningshus och fiskebodar m. m., motsvarande dem som nu funnes i 21 § första stycket 1896 års lag. I kommitténs betänkande har intagits ett förslag till dylig förordning.

Med avseende å bestämmelserna om allmänna kronofisken i 7 § och 21 § andra stycket nämnda lag har kommittén erinrat att de i huvudsak inne-

bure allenast att upplåtelse av fiskerätt ej finge ske till andra än dem som tillhörde ortsbefolkningen. Då denna regel stundom vore till hinder för ett rationellt utnyttjande av fisket, ansåge kommittén att den icke borde bibehållas. Kommittén ville framhålla att samma ståndpunkt intagits av 1915 års jakt- och fiskesakkunniga samt av 1939 års fiskevattensutredning. Enligt kommitténs mening borde i fråga om dispositionen av de allmänna kronofiskena gälla, att de i första hand skulle upplåtas till ortsbefolkningen till husbehovsfiske, men att därjämte även upplåtelser till sport- och yrkesfiske finge förekomma i den mån det funnes kunna ske utan intrång i husbehovsfisket. Jämväl denna fråga borde emellertid lösas genom fristående förvaltningsföreskrifter (s. 210 f., jfr 205—207).

Vad slutligen angår 8 § i 1896 års lag har kommittén ansett, att de där omförmälda »enskilda» kronofiskena borde behandlas lika med de såsom självständiga fastigheter i jordeboken upptagna fisken av fräse eller skatte natur, som tillhörde enskilda personer eller förvärvats av kronan genom privaträttsligt fång.

Vid remissbehandlingen har kommitténs förslag föranlett erinran allenast från *kammarkollegiet*, som uttalat att frågan om företrädesrätt för ortsbefolkningen att utnyttja de allmänna kronofiskena vore av sådan vikt att bestämmelserna därom syntes ha sin plats i fiskelagen.

Departementschefen.

Departementschefen har för egen del i likhet med kommittén ansett att erforderliga föreskrifter angående begagnandet av fisket vid kronans omförmälda stränder, skär och holmar i saltsjön samt av de s. k. allmänna kronofiskena utan olägenhet borde kunna meddelas i den ordning § 77 regeringsformen föreskriver. Därvid borde regleringen ske i huvudsaklig överensstämmelse med vad kommittén föreslagit.

Beträffande de enskilda kronofiskena har departementschefen icke funnit lämpligt att andra föreskrifter gäves än för de övriga fisken som upptogs i jordeboken såsom särskilda fastigheter.

Utskottet.

Utskottet finner ej skäl till erinran mot den föreslagna förordningen om fiskerätten vid vissa kronan tillhöriga havsstränder, skär och holmar.

Fiskevårdsområden.

Gällande rätt.

I 10 § i 1896 års lag meddelas vissa bestämmelser om hur fiske må bedrivas i oskiftat fiskevatten. Huvudregeln är att sådant fiske må utövas av samtliga delägare »efter ty de kunna sämjas». Kunna de icke komma överens, äger domstol föreskriva på vad sätt fisket skall nyttjas.

Dessa stadganden skola emellertid icke äga tillämpning, om fiskevattnet utgör eller ingår i gemensamhetsfiske. Om sådant fiske gäller en särskild

lag av den 30 juni 1913. Enligt denna lag kunna delägarna i fiskevatten som är oskiftat eller eljest tillhörigt två eller flera besluta att fisket i vattnet skall vara gemensamhetsfiske. Detta medför att fisket därefter icke må tillgodogöras på annat sätt än så att det nyttjas av delägarna i bolag eller upplåtes på arrende eller brukas av delägarna var för sig efter fastställd plan.

För att beslut om inrättande av gemensamhetsfiske skall vara giltigt fordras viss kvalificerad majoritet bland delägarna; därvid beräknas rösttal efter andel i skifteslaget eller, om fisket är skiftat, i avkastningen av det vattenområde varom är fråga. Dessutom kräves länsstyrelsens fastställelse. Sådan må meddelas allenast om med hänsyn till fiskevattnets gränser och omfattning samt förhållandena i övrigt gemensamhetsfiske finnes böra inrättas där.

Kommittén.

Kommittén har föreslagit att bestämmelserna om domstols rätt att reglera fisket i oskiftat vatten samt om gemensamhetsfiske skola ersättas med nya föreskrifter angående s. k. fiskevårdsområden.

Beträffande den närmare innebörden av detta förslag hänvisas till SOU 1947: 47 s. 13—18, 236—247, 290—297 (jfr s. 359—364) och prop. s. 89—90.

Yttrandena.

I så gott som samtliga yttranden, där frågan om fiskevårdsområden berörts, har framhållits, att det vore angeläget att en planmässig ordning för fisket och fiskevården inom slutna eller eljest sammanhängande vattenområden kunde åvägbringas i enklare och effektivare former än lagen om gemensamhetsfiske erbjuder.

I några yttranden har gjorts gällande, att de i kommittéförslaget upptagna reglerna om fiskevårdsområde vore av sådan betydelse för förslaget i dess helhet, att övriga delar ej lämpligen kunde brytas ut till särskild behandling. Som skäl härför har främst anförts, att ej minst de föreslagna nya bestämmelserna om fritt fiske i enskilt fiskevatten måste medföra att behovet av fiskevårdande åtgärder bleve än mer framträdande än förut.

Beträffande yttrandena hänvisas i övrigt till prop. s. 90—95.

Departementschefen.

I likhet med kommittén har departementschefen (prop. s. 95—98) funnit önskvärt att möjlighet bereddades att i enklare former få till stånd en planmässig ordning för fisket och fiskevården inom ett visst, större eller mindre, sammanhängande fiskevatten och har härom anförts bland annat följande.

»Under de senaste årtiondena har en hastig utveckling ägt rum på fiskets område vilket föranlett att åtskilliga spörsmål, som förut haft mindre betydelse, nu påkalla skärpt uppmärksamhet. Särskilt bli frågorna om fördelningen av fiskemöjligheterna och om bevarandet av fiskbestånden alltmera brännande.

Antalet fiskande stiger för varje år. Ej minst ha den ökade fritiden och de förbättrade kommunikationerna medfört en stark tillväxt av det fiske som bedrivs i rekreationssyfte. Samtidigt som sålunda efterfrågan på fiskevatten ökats, ha fiskbestånden, framför allt av de värdefullaste fiskslagen, såsom lax, laxöring, sik och gädda, blivit allt hårdare åtgångna genom vattenregleringar, kraftverksbyggen, flottning, vattenföroreningar och rovfiske. För att fiskets upprätthållande icke skall äventyras är det därför angeläget, att en rationell fiskevård kommer till stånd. Härför förutsättes bl. a. att jämförelsevis stora fiskevatten kunna skötas någorlunda enhetligt. Alldeles särskilt gäller detta vandringsfisken, främst laxen.

Med nuvarande lagstiftning möta emellertid avsevärda svårigheter att få till stånd en dylik enhetlig skötsel. Möjligheten för delägare i oskiftat vatten att hos domstol påkalla beslut angående fiskets begagnande har utnyttjats endast i sällsynta fall, och även lagen om gemensamhetsfiske har i praktiken fått jämförelsevis liten betydelse. Detta torde i icke ringa mån ha berott på att förfarandet vid inrättande av gemensamhetsfiske ansetts alltför omständligt, delvis på grund av svårigheten att samla erforderlig majoritet för giltigt beslut.»

Emellertid har departementschefen funnit att kommittéförslaget i denna del icke oförändrat kunde läggas till grund för lagstiftning och har härom yttrat.

»Sålunda synes det böra övervägas att till särskild behandling utbryta frågan om åstadkommande av enhetlig förvaltning av fisket och fiskevården i vissa flodsystem, särskilt laxälvarna med tillhörande havsområden vid mynningen.»

»Vidare böra möjligen särskilda regler meddelas om fiskevårdsområde i vatten med oskiftat fiske. I fråga om dylikt vatten, där en rättslig gemenskap redan föreligger, möta uppenbarligen mindre betänkligheter än eljest mot att även mot flertalets vilja genomföra en viss reglering i rättvisans och fiskevårdens intresse. Möjligheten därtill skulle få avsevärd betydelse, enär större delen av landets enskilda fiskevatten lära vara oskiftade.»

»Slutligen vill jag framhålla att den föreliggande frågan äger nära samband med spørsmålet angående upptagandet av en allmän fiskevårdsavgift, vilket spørsmål i annat sammanhang varit föremål för förberedande utredning.»

»I avbidan på att frågan om fiskevårdsområden löses bör uppenbarligen möjligheten för domstolarna att meddela föreskrifter om fisket i oskiftat fiskevatten bibehållas. Även lagen om gemensamhetsfiske bör tillvidare förbli gällande. Jag hoppas att detta provisorium ej skall behöva bli alltför långvarigt.»

Motioner.

I likalydande *motionerna II: 435 och I: 363* har, som nämnts, hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa, att Kungl. Maj:t måtte snarast framlägga nytt förslag till lag om sötvattensfisket innehållande jämväl de nödiga regler som erfordras för tillfredsställande fiskevård.

Frågor, som avse fiskevård och organiserandet av fiskevårdsområden m. m., ha berörts också i andra *motioner*, såsom *I: 355 och II: 431, I: 356 och II: 436, II: 429 och I: 366* samt *II: 430 och 432*.

Utskottet.

Otvivelaktigt har Sverige bättre förutsättningar än de flesta andra europeiska länder att kunna möta den alltmer ökade efterfrågan på fiskevatten från alla kategorier fiskande: yrkesfiskare, binäringsfiskare och fritidsfiskare. En påtaglig svårighet är emellertid att de svenska fiskevattnen ofta äro uppsplittrade på ett mycket stort antal delägare. Detta försvårar delägarnas eget fiske och utgör ett hinder för upplåtelse till utomstående. Särskilt i turistbygder visar erfarenheten att goda fiskemöjligheter kunna ge icke obetydliga extrainkomster åt ortsbefolkningen, både direkt och indirekt. För att upprätthålla fisket erfordras i många fall en rationell fiskevård med genomtänkta fiskeriplaner, allsidigt fiske, beståndsvård, övervakning, fredningsområden och, där så erfordras, fiskinplanteringar m. m. Redan nu bedrivs på frivillighetens väg ett omfattande arbete i sådant hänseende, ofta med bistånd från hushållningssällskapen. Emellertid behöver detta arbete stöd av en modernare lagstiftning. Redan 1942 framhöll riksdagen i skrivelse nr 260 såsom en »trängande nödvändighet» att 1913 års lag om gemensamhetsfiske gjordes till föremål för omarbetning enligt närmare angivna riktlinjer. Utskottet vill understryka detta yttrande och uttalar — i anslutning till vad som yrkats i ett flertal motioner (bl. a. *II: 435 och I: 363*) — den förväntningen att Kungl. Maj:t ville låta skyndsamt utarbeta och för riksdagen framlägga ett överarbetat förslag till lagbestämmelser om fiskevårdsområden. Möjligen kan det visa sig lämpligt att därvid även överväga att, efter mönster från jaktvårdslagstiftningen, meddela bestämmelser om fiskevårdsavgift, åtminstone för sådana landsdelar där faran för överfiskning är påtaglig (jfr ang. Mälaren ovan s. 33).

Vanskötsel av fiske.

Kommittén och yttrandena.

Kommittén har ansett, att i samband med revisionen av fiskelagstiftningen borde införas bestämmelser till förekommande av vanskötsel av fiske. Enligt kommitténs mening borde det från samhällets sida kunna krävas att ägaren av ett fiskevatten utnyttjade det på ett gagneligt sätt. Detta innebure å ena sidan att han icke borde få genom rovdrift föröda fiskbeståndet och å den andra att han ej heller borde få underlåta att tillvarataga eller låta andra tillvarataga den nationalekonomiska tillgång som fisket utgjorde.

I enlighet härmed har kommittén till en början föreslagit att om fiskerättsägare bedriver fiske på sådant sätt att fiskevattnet, i strid med allmänt intresse, uppenbart vanskötes genom att fiskbeståndet utarmas och rättelse ej sker på anmaning av länsstyrelsen, denna må för viss tid vid vite föreskriva inskränkningar i fisket eller helt förbjuda detsamma.

Vidare stadgas i förslaget, att om fiskerättsägare i strid med allmänt intresse uppenbart vansköter sitt fiskevatten genom att ej utnyttja fisket samt icke på anmaning av länsstyrelsen vidtager lämpliga åtgärder för fiskets utnyttjande, länsstyrelsen må fastställa föreskrifter för fiskets bedrivande (fiskeriplan) att lända till efterrättelse under viss tid. Vid planens utformning skall hänsyn tagas till det särskilda intresse fiskerättsägaren kan hava att själv få bedriva fiske inom visst område, under viss årstid eller efter visst slags fisk. Underlåter fiskerättsägaren att följa fastställd fiskeriplan, skall enligt kommittéförslaget länsstyrelsen kunna för hans räkning utarrendera fisket för en tid av högst tio år.

Slutligen föreskrives att om fiskerätt av ägaren upplåtits till annan, vad som förut sagts om fiskerättsägare skall äga motsvarande tillämpning å nyttjaren.

Kommitténs förslag i denna del har i det övervägande flertalet yttranden lämnats utan erinran. Ett tiotal remissinstanser ha emellertid uttalat sig mot dess genomförande, och några ha ställt sig tveksamma. I en del yttranden har förslaget tillstyrkts i vad det avser åtgärder mot rovfiske men avstyrkts såvitt det angår underlåtet utnyttjande.

I fråga om yttrandena må hänvisas till prop. s. 99 f.

Departementschefen vid lagrådsremissen.

Departementschefen har, med vissa jämkningar i fråga om förfarandet, godtagit kommittéförslaget i denna del och har härom anfört följande.

»De svenska fiskevattnen äro en viktig tillgång ej blott för sina ägare. De utgöra också en nationell rikedom av stor betydelse för folkförsörjningen. Det är enligt min uppfattning angeläget att nu i lag slå fast, att skötseln av fiskevattnen är något som icke endast vidkommer ägarna, utan att dessa också ha ett visst ansvar mot samhället för att fisket och fiskevården bedrivs på ett ändamålsenligt sätt. En sådan lagstiftning torde kunna få ett icke ringa värde även om den i praktiken icke kommer att tillämpas annat än i undantagsfall.

Mest framträdande är uppenbarligen behovet av att kunna ingripa mot rovfiske. Även underlåtenhet att fiska kan emellertid ibland vara till skada för fiskbeståndet, t. ex. genom att ett visst slags fisk växer så starkt i antal att andra och kanske värdefullare arter ej längre kunna livnära sig. Det måste också från nationalekonomiska och sociala synpunkter betraktas som ett missförhållande att stora fiskevatten komma att ligga obegagnade därför att ägaren själv icke kan eller vill tillvarataga fiskemöjligheterna men å andra sidan ej heller medgiver att andra göra det. I likhet med kommittén

anser jag därför att möjlighet till ingripande bör föreligga även i fall då innehavare av enskild fiskerätt underlåter att utnyttja den.

Som förutsättning för tvångsåtgärder bör — såsom kommittén också föreslagit — alltid gälla att sådana äro påkallade av ett allmänt intresse samt att försök först gjorts att vinna rättelse under hand. Det lämpligaste förfarings sättet synes mig vara att, om vanskötsel förekommer, statens fiskeritjänsteman söker träffa skriftlig uppgörelse med fiskerättens innehavare om fiskets bedrivande. Först om sådan uppgörelse ej kan träffas eller därvid gjort åtagande ej fullgöres, bör saken anmälas för länsstyrelsen. I samband därmed bör fiskeritjänstemannen angiva, vilka föreskrifter som enligt hans uppfattning böra meddelas för avhjälpan av vanskötseln.

Länsstyrelsen bör, innan den fattar sitt beslut, bereda fiskerättshavaren tillfälle att yttra sig. Därefter bör länsstyrelsen, om så prövas erforderligt, fastställa fiskeriplan att lända till efterrättelse under viss tid, högst tio år. Vid behov bör också kunna föreskrivas vite för underlåtenhet att följa planen. En sådan påföljd synes mig lämpligare än den av kommittén föreslagna utarrenderingen av fisket genom länsstyrelsens försorg. Utdömandet av förelagt vite torde böra ankomma på länsstyrelsen.»

Lagrådet.

I den principiella frågan huruvida under olika omständigheter ingripande mot vanskötsel borde få ske har lagrådet anfört bland annat följande.

»Då det gäller vanskötsel av fiskbeståndet genom alltför hård beskattning, lärer ingripandet komma att bestå i meddelande av föreskrifter om lämpliga inskränkningar i fisket, eventuellt förbud mot allt fiske; föreskrifter torde också kunna meddelas att fiske ej får bedrivas i vattnet med mindre särskilda fiskevårdande åtgärder äga rum. Förslagets ståndpunkt att på detta sätt från det allmännas sida ingrepp må ske i nu avsedda fall torde kunna lämnas utan erinran.

Däremot synes med fog kunna mot förslaget anmärkas, att det tillstädjer ingrepp i vissa fall även av den anledningen att fisket icke utnyttjas. — — — Tydligt är, att möjlighet till ingripande av denna art ej skulle fylla något mera kännbart behov och att en tillämpning av bestämmelsen kan komma i fråga endast i sällsynta undantagsfall. — — — Med hänsyn till det nu anförda och då en regel av den föreslagna innebörden lätt kan leda till trakasserier och tvister, anser lagrådet att tillräckliga skäl icke finnas för förslagets ståndpunkt i denna del.»

Beträffande lagrådets uttalanden om vanskötsel må i övrigt hänvisas till prop. s. 201—203.

Departementschefen i propositionen.

Lagrådets hemställan att bestämmelserna om ingripanden mot underlåtenhet att utnyttja fiske måtte utgå har departementschefen icke ansett sig böra tillmötesgå. Han har härom anfört att det icke saknades exempel på

fall, då goda skäl skulle ha förelegat för ett dylikt ingripande, och att så som förutsättningarna för användande av tvångsförfarande angivits i förslaget det torde kunna förutsättas att inskridande av myndighet ej komme att ske annat än då behovet därav vore uppenbart.

I fråga om övriga av lagrådet gjorda erinringar må hänvisas till prop. s. 230.

Utskottet.

Utskottet tillstyrker att bestämmelser mot vanskötsel av fiske upptagas i fiskerättslagen. Mot de föreslagna bestämmelsernas utformning har utskottet ingen erinran. Skulle, på sätt utskottet ämnar föreslå, en ny paragraf infogas i slutet av fiskerättslagen, föranleder detta ändring i en hänvisning i en av de nu förevarande bestämmelserna (31 §).

Efter den i det föregående lämnade allmänna redogörelsen övergår utskottet nu till att behandla de särskilda författningsförslagen.

Lag om rätt till fiske.

Om fiske i allmänt vatten.

Under detta avsnitt har i 1 § första stycket upptagits att i vatten, som enligt lagen om gräns mot allmänt vattenområde är allmänt vatten, varje svensk medborgare skall få fiska med rörligt redskap. Vill han där sätta fast redskap, skall han söka tillstånd av myndighet. I 2 § stadgas att innehavare av enskild fiskerätt ej må förvägras att från det enskilda vattnet sträcka fast redskap vidare ut i allmänt vatten, såvitt det prövas kunna ske utan men för annan fiskande. I 3 § föreskrives att vid vissa kuster innehavaren av enskild fiskerätt även utan myndighets tillstånd skall få utsträckningsrätt 200 meter ut från den stranden följande 3-m-kurvan. Sådan automatisk utsträckningsrätt skall dock finnas endast vid kusten av Norrbottens län, vid kusterna av Kalmar län söder om Kråkelund och vid Blekinge läns östra kust. I 4 § slutligen stadgas om rätt för utlänning och annan som ej är svensk medborgare att bedriva fiske i allmänt vatten.

Angående motiven till dessa stadganden må hänvisas till propositionen s. 49 f., 52—57, 179 f., 227.

I 1 § andra stycket har givits en definition på fast fiskeredskap (till skillnad från rörligt redskap). Beträffande motiven hänvisas till propositionen s. 49—52, 55 f., 179, 227 (jfr SOU 1947: 47 s. 76—91).

Angående föreliggande *motioner* har tidigare redogörelse lämnats (s. 11).

Utskottet.

Beträffande här avsedda bestämmelser har utskottet ingen erinran utöver vad som tidigare (s. 11 f.) anförts därom att den direkt på lag grundade utsträkningsrätten bör avse också Skånes östra och södra kuster.

Skulle i lagen om gräns mot allmänt vattenområde uttrycket »ö eller holme» utbytas mot »ö», torde motsvarande jämkning göras även här.

Om fiske i enskilt vatten.

I 5 § ges huvudregeln för fiske i enskilt vatten, nämligen att fisket där får bedrivas endast av jordägaren eller den som enligt avtal, urminnes hävd, dom eller skattläggning eller på annan särskild grund äger rätt därtill. Den som har dylik fiskerätt benämnes i lagen innehavare av enskild fiskerätt (2 §), till skillnad från den som bedriver sådant frifiske som må utövas av varje svensk medborgare eller, efter gammal sed, av »allmänheten eller viss del av befolkningen» (15 §) eller ock, med tillstånd av Konungen, av den som ej är svensk medborgare (21 §).

Härom må hänvisas till propositionen s. 104 f., 115—117, 180 f., 190, 226 f.

I 6—12 §§ återfinnas de förut i detta utlåtande (s. 14—19) behandlade bestämmelserna om strömmings- och skarpsillfisket.

Frågan om visst annat fiske i Östersjön regleras i 10—12 §§. Härom må hänvisas till vad ovan anförts (s. 19—24).

Beträffande hummerfisket i Bohuslän hänvisas till den tidigare framställningen (s. 24—27).

Vidkommande övrigt fiske vid västkusten, vilket likaledes behandlats i ett föregående avsnitt (s. 27—30), ges en bestämmelse i 13 §.

I 14 § regleras rätten till fritt fiske med långrev (se prop. s. 106—108).

I 16—20 §§ avhandlas frågor om fisket i de stora insjöarna, för vilket tidigare redogjorts (s. 30—33).

I 21 § stadgas att Konungen skall äga bestämma att fiske enligt föreskrifterna i 6—20 §§ må bedrivas även av den som ej är svensk medborgare. Detta stadgande, som avser fiske i enskilt vatten, korresponderar med ett liknande stadgande i 4 § för allmänt vatten (jfr prop. s. 111).

Beträffande vissa erinringar av lagrådet angående 6—14 och 16—21 §§ må hänvisas till propositionen s. 181 f., 187, 227.

Under avsnittet om fiske i enskilt vatten återstår den svärlösta frågan angående den frihet att fiska »efter gammal sed», som 15 § under vissa förutsättningar tillerkänner »allmänheten eller viss del av befolkningen». Rörande denna fråga må här en utförligare redogörelse lämnas.

I 3 § 1896 års lag stadgas i sjätte stycket, att där vid öppna havsstranden och utom skären de fiskande av ålder oklandrat med rörlig redskap utövat fiske eller agntäkt vid annans strand annorledes än i lagen är medgivet, de skola vara bibehållna vid rätten därtill.

Denna bestämmelse torde få ses mot bakgrunden av äldre lagstadganden om fritt fiske efter stimfisk vid havskusterna. Under förarbetena till 1896 års lag hade 1894 års fiskelagskommitté, med tanke bland annat på fiskarbefolkningen vid Hjälmarén och vissa andra större insjöar, där fiskerättsförhållandena ansågos oklara, föreslagit att sedvaneskydd skulle införas för hela riket och att bestämmelsen om stimfisk skulle begränsas till västkusten. Riksdagen avböjde emellertid förslaget att sedvaneskydd skulle införas också för sötvatten; för ost- och sydkusterna ersattes begränsningen till stimfisk med en fångstteknisk begränsning (endast »rörlig» redskap) och en geografisk (endast »vid öppna havsstranden och utom skären»); för västkusten gävos speciella bestämmelser, och fiskerättsförhållandena i de stora insjöarna lämnades olösta. Närmare redogörelser härför återfinnas i 1894 års betänkande s. 28 f., 34 f., 38—40, 44—47, jfr 63—66, lagutskottets utlåtande 1896 nr 54 s. 9 f., SOU 1925: 19 s. 48—98, SOU 1937: 10 s. 21—33, 87 och SOU 1947: 47 s. 100 f., 269 f.

Genom lagändringar 1928, 1930 och 1932 har för stora delar av havskusterna det fiske, som dittills endast stödde sig på sed, erhållit direkt lagskydd, och insjöfiskesakkunniga ha 1937 föreslagit direkta lagregler också för de stora insjöarna.

Fiskerättskommittén har förordat att man skulle gå vidare på denna väg. Kommittén har, som nämnts, i princip ansett önskvärt att det i varje särskilt fall omedelbart framginge av lagen huruvida och i vilken omfattning fiske finge bedrivas på annans enskilda vatten. I sådant syfte ha också i kommittéförslaget upptagits betydligt flera uttryckliga bestämmelser i denna fråga än den nuvarande lagen innehåller. Kommittén har emellertid samtidigt framhållit, att principen icke kunde genomföras fullständigt utan att antingen lagtexten bleve alltför otymlig eller ock sådana sedvänjor som vore av utpräglad lokal natur uppoffrades. Med hänsyn härtill har kommittén ansett erforderligt att en bestämmelse om skydd för sedvanevässigt fiske upptoges även i den nya lagen. Denna bestämmelse skulle dock ej gälla fisket efter strömming och skarpsill i Östersjön; därvidlag skulle den föreslagna regleringen vara fullständig och uttömmande så att avvikelser från densamma ej skulle ges laglig sanktion, vare sig till frifiskarens förmån på grund av någon till äventyrs förekommande lokal sedvana eller till deras nackdel på grund av urminnes hävd eller annan särskild rättighet. — För annat fiske borde skyddet ej längre vara inskränkt till fiske med rörligt redskap vid öppna havsstranden och utom skären utan avse allt fiske både inom- och utomskärs. Däremot avsåg kommittén att sedvanebestämmelsen liksom dittills borde begränsas till saltsjön. För de stora sjöarnas del var den av kommittén föreslagna regleringen avsedd att vara uttömmande. Fiskerätten i dessa sjöar var synnerligen oklar, och kommitténs förslag åsyftade att åstadkomma ordnade förhållanden genom precisering av privatensgränsen och ett klart angivande av de fall, då fritt fiske skulle få bedrivas även i enskilt fiskevatten. Skulle därutöver en bestämmelse införas om skydd för rådande sedvanor av allehanda slag, komme

detta enligt kommitténs övertygelse att betaga bestämmelserna deras åsyftade klarhet och motverka den sanering av de fiskerättsliga förhållandena, som i hög grad vore påkallad. Kommittén kunde därför ej för dessa sjöar förordad ett skydd för sedvana som stred mot de normala reglerna. — Vad slutligen vidkomme övriga sötvatten hade kommittén ej funnit tillräckliga skäl föreligga att lagfästa någon sedvana till förmån för varje svensk medborgare. I den mån sedvanor där kunde förekomma till förmån för ortsbefolkningen, borde dennas berättigade intressen tillgodoses icke genom ett undantagsstadgande i fiskelagen utan på annat sätt, exempelvis genom bestämmelser vid bildande av fiskevårdsområde eller genom upplåtelse — med eller utan avgift — av fiskerätt i krönans eller kommunernas vatten.

I fråga om utformningen av den föreslagna sedvanebestämmelsen har kommittén framhållit, att det för sedvaneskyddets effektivitet vore av stor betydelse, vilket mått av bevisning som skulle fordras för att sedvanans existens skulle anses styrkt. Det i 1896 års lag uppställda kravet att fisket »av ålder» skall ha bedrivits oklandrat syntes ha tolkats så att den som velat åberopa sedvana måst visa att denna ägt bestånd sedan minst omkring 50 år. Enligt kommitténs mening borde det i allmänhet skäligen kunna anses till fyllest att utredning vunnos om fiskeförhållandena under en något kortare tid, en »generation», eller i runt tal 30 år. Till utmärkande härav borde uttrycket »av ålder» lämpligen utbytas mot »efter gammal vana».

I överensstämmelse med vad sålunda anförts har i kommitténs förslag till fiskelag, under 16 §, intagits en föreskrift att, om i saltsjön å viss ort de fiskande oklandrat och efter gammal vana bedrivit fiske i enskilt fiskevatten annorledes än i lagen vore medgivet, de skulle vara bibehållna vid sådan rätt.

Det må i detta sammanhang nämnas att kommittén framhållit att det vid bildande av fiskevårdsområde kunde visa sig möjligt att trygga sedvane-mässigt fiske för ortsbefolkningen bl. a. i vissa sjöar i Norrland (SOU 1947: 47 s. 238 f.). Kommittén har också vid behandlingen av frågor rörande förvaltningen av kronans fiskevatten, huvudsakligen i Norrland (s. 207 f.), och fritidsutredningens förslag om avsättande av riksallmänningar, huvudsakligen i Svea- och Götaland (s. 256), framhållit angelägenheten av att ortsbefolkningens och allmänhetens intressen tillgodoses. — Vissa fiskerättsliga spörsmål i Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker äro, på sätt omnämnts i propositionen, föremål för särskild utredning av f. d. generaldirektören L. Berglöf.

I *remissyttrandena* har kommitténs förslag i allmänhet tillstyrkts eller lämnats utan erinran (se prop. s. 109 f., jfr s. 92).

Departementschefen har vid lagrådsremissen anförts bland annat följande.

»Även departementsförslaget bygger på den grundsatsen att sådan sedvanerätt till fiske å annans vatten som kan anses allmänt erkänd såvitt möjligt bör lagfästas genom uttryckliga bestämmelser. Så har också i stor utsträckning skett. — — — Av de skäl kommittén anförts lär det emellertid vara nödvändigt att därutöver meddela ett allmänt stadgande till skydd för

mera lokalt begränsade sedvänjor. Jag delar kommitténs uppfattning att detta stadgandes räckvidd bör begränsas till saltsjön men att det å andra sidan — i motsats till nuvarande bestämmelse i ämnet — bör avse fiske med alla slags redskap både inom- och utomskärs.

I vissa remissyttranden har gjorts gällande att skyddet för sedvanemässigt fiske på annans vatten borde gälla endast till förmån för yrkesfiskare. Jag vill emellertid erinra att det framstår såsom angeläget att slå vakt även om beståndet av gammal rätt till fritt husbehovsfiske. Någon uttrycklig begränsning till vissa kategorier av fiskande torde därför icke böra ske. En annan sak är, att om i visst fall fiske fått utövas allenast av yrkesfiskare, detta kan föranleda till att någon sedvanerätt till förmån för andra ej bör anses föreligga. Likaså lär det utan särskild föreskrift vara tydligt att frågan vilka redskap som i det enskilda fallet skola få användas måste avgöras med hänsyn till vad som förut tillämpats.

Jag anser mig ej heller böra biträda de i några remissyttranden framställda yrkandena att i lagen skulle uttryckligen angivas, hur länge en sedvänja minst måste ha bestått för att den skall tillmätas rättslig betydelse. Denna fråga torde liksom hittills böra överlämnas till rättstillämpningen. Emellertid anser jag i likhet med kommittén att fordringarna i detta avseende utan olägenhet böra kunna sättas något lägre än enligt nu gällande praxis. Jag tillstyrker därför att till vinnande av detta syfte orden »av ålder» i den nuvarande lagtexten utbytas mot uttrycket »efter gammal sed».

Bestämmelser i enlighet med vad jag sålunda anfört ha upptagits i första stycket av förevarande paragraf. Det torde utan särskilt stadgande vara uppenbart att lagrummet icke äger tillämpning å fiske som grundats utslutande på föreskrifter i 1896 års lag.»

Vad angår den i sammanhang med förslaget om fiskevårdsområde uppkomna frågan om behovet att i förekommande fall trygga rätten till sådant fiske som sedvanemässigt bedrivits utan stöd av strandäganderätt samt att kunna bereda befolkningen på viss ort nödig möjlighet till husbehovsfiske, anförde departementschefen att det kunde förtjäna undersökas, om icke en godtagbar lösning kunde åstadkommas t. ex. genom statsförvärf av fiskerättigheter och upplåtelser av tillstånd till fiske å kronoegendomar.

Vid *lagrådsgranskningen* har regeringsrådet Quensel ifrågasatt huruvida ett stadgande om skydd för gammal sed över huvud borde bibehållas; i varje fall borde stadgandet uttryckligen inskränkas till att avse sedvänjor som existerade såsom gamla redan vid tiden för lagens ikraftträdande. Här om har han anfört bl. a. följande.

»Om en lag förklarar sina allmänna regler skola träda tillbaka för blivande sedvänjor, ligger däri s. a. s. en fullmakt för befolkningen i orterna att själva taga om hand frågan i vad mån lagen för deras vidkommande bör ändras och utföra dessa ändringar genom långvarigt åsidosättande av lagreglerna. Bestämmelser av detta slag kunna, såsom ägnade att sänka lagens auktoritet och stimulera till lagöverträdelser, näppeligen anses lämpliga, åtminstone icke om dylika överträdelser beläggas med straff.»

Vidare har regeringsrådet Quensel föreslagit att kretsen av de frifiskande borde beskrivas såsom »allmänheten eller viss del av befolkningen» och har till stöd därför yttrat:

»Varken i uttrycket 'gammal sed' eller i pluralformen 'andra' i orden 'andra än fiskerättsägaren' eller eljest i paragrafens innehåll synes ligga något som klart utesluter stadgandets tillämpning i fall, då endast vissa personer eller de som äga eller inneha viss fastighet oklandrat fått bedriva fisket. Den frihet att fiska som med stadgandet avses torde dock förmenats böra äga åtminstone någon grad av allmängiltighet, och det synes angeläget att man undviker förblandning med fall då i realiteten är fråga om anspråk på servitutsrätt eller personlig nyttjanderätt. Stadgandet bör icke kunna utnyttjas som ett medel att kringgå kraven å bevisning om dylika rättigheter. Å andra sidan lär det icke vara förslaget mening att stadgandet skall kunna tillämpas blott när friheten att fiska gällt för en fullständigt obegränsad krets av individer eller för alla svenska medborgare, utan man har tydligen tänkt sig att seden kan ha varit begränsad till att avse t. ex. alla yrkesfiskare och husbehovsfiskare eller endera av dessa grupper och då fortfarande bör gälla med enahanda begränsning som förut. Förmodligen böra såsom avsedda även anses fall, då friheten tillkommit samtliga innevånare i samma eller annan ort, och detta även om orten består blott av ett fiskeläge.»

Justitieråden Dahlman och Lech anförde:

»Då det synes mindre lämpligt att genom undantagsbestämmelse i lagen taga hänsyn till sedvänjor, som kunna uppstå i framtiden, anse vi, liksom regeringsrådet Quensel, att regeln i förevarande lagrum bör uttryckligen inskränkas till att avse sedvänjor som existera såsom gamla redan vid lagens ikraftträdande. Vi anse även, liksom regeringsrådet Quensel, att den avsedda innebörden i stadgandet skulle komma till tydligare uttryck, om orden 'andra än fiskerättsägaren' utbytas mot 'allmänheten eller viss del av befolkningen', samt instämma i vad regeringsrådet Quensel anført rörande förutsättningarna i tidshänseende för uppkomsten av i paragrafen avsedd sedvänja.»

Justitierådet Geijer yttrade bland annat följande.

»I det väsentliga delar jag regeringsrådet Quensels synpunkter på att lagen enligt förslaget skulle stadga, att sedvänjor, som uppstå eller fortleva efter lagens ikraftträdande, framdeles skulle kunna vinna bestående giltighet. Mot att till frifiskets gynnande med tillbakaverkande kraft utvidga det nuvarande stadgandets tillämplighetsområde och uppmjuka dess bestämmelser talar än vidare enligt min mening med styrka, att fiskerättsägarna, om de i vissa fall trott, att de icke behövde befara att bli bundna av någon sedvänja, som de av tillmötesgående tolererat, och i andra fall förväntat, att motsatsen vore händelsen endast om sedvänjan tillämpats av ålder, haft uttryckligt stöd i gällande lag för en sådan uppfattning.

I första hand förordar jag därför, att det föreslagna stadgandet begränsas till att fastslå giltigheten av sådana sedvänjor, som vid lagens ikraftträdande redan på grund av äldre lag skola anses gällande.

Iakttagas ej detta, förordar jag liksom övriga ledamöter, att orden 'andra

än fiskerättsägaren' utbytas mot 'allmänheten eller viss del av befolkningen'. Däremot anser jag tillräckliga skäl icke föreligga att frångå kravet på att en sedvänja skall ha fortlevat av ålder för att bli gällande.»

Med anledning av vad inom lagrådet sålunda anförts har i *propositionen* bestämmelsen om skydd för visst sedvanemässigt frifiske i havet uttryckligen begränsats till att avse redan förefintliga sedvänjor.

Motioner.

Beträffande 14 § har i *motionerna II: 429* och *I: 366*, vilka äro likalydande, samt *I: 356* och *II: 436*, vilka likaledes ha samma lydelse, yrkats att ordet »långrev» måtte utbytas mot »torskrev». I sistnämnda båda motioner har dessutom hemställts, att det fria revfisket borde förbehållas »bofast kust- och skärgårdsbefolkning».

Angående 15 § har i *motionen II: 433* yrkats att orden »vid havskust» måtte utgå och att sålunda sedvaneskydd bereddades i allt enskilt vatten i riket. Här må även erinras om den ökade hänsyn till s. k. allemansrätt, som påyrkats i *motionen II: 424*.

För övriga motioner rörande avsnittet »O m f i s k e i e n s k i l t v a t t e n» har tidigare redogjorts (s. 18 f., 22 f., 29, 32).

Utskottet.

De flesta här berörda frågorna ha behandlats redan i det föregående (s. 12—33).

I formellt hänseende må anmärkas att om i lagen om gräns mot allmänt vattenområde uttrycket »ö eller holme» utbytes mot »ö», motsvarande för- enkling synes böra vidtagas också i här avsedda paragrafer.

I 14 § av Kungl. Maj:ts förslag till lag om rätt till fiske föreslås att fiske med l å n g r e v skall vara fritt på vissa delar av det enskilda vattnet vid havskusterna. Av *propositionen* framgår att det främst är fisket efter torsk (och i någon mån flundra), som man avser att med nyssnämnda stadgande lämna fritt för varje svensk medborgare. I några motioner (*I: 356* och *366* samt *II: 429* och *436*) hemställas att ordet långrev skall utbytas mot ordet torskrev. Syftet härmed skulle vara att förhindra fritt fiske efter annan fisk än den som går på torskrev. Ett utbyte av »långrev» mot »torskrev» torde emellertid knappast kunna få det av motionärerna avsedda resultatet. Visserligen synes man vid flera kuster göra skillnad mellan torskrev och annan långrev, men både långrev och torskrev kunna användas för fiske efter vitt skilda fiskslag. Skäl för att utbyta ordet långrev mot ordet torskrev finnes då icke. Att, på sätt yrkats i två motioner (*I: 356* och *II: 436*), förbehålla det fria revfisket åt en så obestämd medborgargrupp som den »bofasta kust- och skärgårdsbefolkningen» synes icke tillrädligt.

Det är naturligt att i fråga om fisket, där lagreglerna i åtskilliga hänseenden varit oklara, s e d v a n o r n a mångenstädes kommit att spela en stor

roll. Beträffande havskusterna har det i många trakter sedan uråldriga tider ansetts föreligga en frihet för allmänheten eller åtminstone för ortsbefolkningen att få bedriva fiske ända intill stranden, särskilt efter stimfisk. Detta har varit av stor betydelse för fiskarbefolkningen och har varit en verklig landssed, som icke kunnat sättas ur kraft genom åtgärder från strandägarna. Dylika åskådningar ha levat kvar med sådan styrka, att många sådana sedvanor under tidernas lopp givit upphov till mera preciserade lagbestämmelser. Sålunda har genom lagändringar 1928, 1930 och 1932 åtskilligt kust- och skärgårdsfiske, som dittills endast stödde sig på sed, erhållit direkt lag-skydd. I nu förevarande proposition har ett av de mest väsentliga syftena varit att skapa en ökad klarhet, icke minst med tanke på den allt större rörligheten både hos yrkesfisket och hos annat fiske. I stor utsträckning har för havskusterna Kungl. Maj:t sökt ersätta vaga hänvisningar till sedvana med uttryckliga lagregler. Sålunda ha beträffande det viktiga strömmingsfisket direkta bestämmelser föreslagits, vilka icke längre, som enligt gällande lag, kunde få rubbas av sedvanor vid sidan av lagen, vare sig nu existerande eller framdeles uppkommande. Liknande frågor ha mött då det gällt de fem största insjöarna, där fiskerättsförhållandena nu äro dunkla och den skrivna lagen endast ger ringa ledning. Också där har Kungl. Maj:t föreslagit en kodifikation och ett lagfästande av vissa mera utpräglade sedvanor, särskilt med hänsyn till yrkesfiskarens intressen. Övriga sedvanor ha fått falla.

Utskottet har gått vidare på denna väg och sökt genom förslag till direkta lagbestämmelser skapa rätt till ytterligare frifiske, t. ex. fiske med rörligt redskap vid norrlandskusten och kusten av Uppsala län samt fiske med fast redskap vid västkusten norr om Skåne. Genom utskottets förslag skulle frifisket bliva så allmänt tillåtet vid de havskuster, som i detta sammanhang äro av intresse, att det kunde ifrågasättas om icke den i 15 § Kungl. Maj:ts förslag upptagna allmänna bestämmelsen om skydd för sedvana vid havskust kunde utgå ur utskottets förslag. Emellertid torde vid havskusterna på sina håll ytterligare finnas så viktiga sedvanor att en bestämmelse av detta slag icke kan undvaras. Utskottet hänvisar i detta hänseende bl. a. till vad utskottet (s. 23) sagt om sedvanor vid kusterna av Kalmar och Blekinge län.

Om i havet och vissa större insjöar ett mer eller mindre fritt fiske sedan gammalt varit rättsligen erkänt även på enskilt fiskevatten, har beträffande övriga sötvatten läget varit annorlunda. Där har fisket i princip blott tillkommit jordägaren eller den som enligt avtal eller på särskild grund äger rätt därtill, och någon mer eller mindre allmän frihet att enbart på grund av sedvana bedriva fiske i annans vatten har icke varit i lag medgiven. Emellertid har i motionen II: 433 gjorts gällande att i nu förevarande fiskevatten skulle förekomma åtskilligt fiske, som icke kunde stödja sig på enskild fiskerätt utan allenast på gammal sed, och det har i motionen yrkats att liksom för havskusterna sådant fiske skulle tryggas genom särskild lagbestämmelse. Mot införande av en dylik lagbestämmelse tala emellertid åtskilliga skäl. Ett lagstadgande om skydd åt sedvana innebär vad fiskevatt-

nen vid havskusterna angår, trots att därigenom fiskerätt kommer att åtnjutas av ett mycket större antal personer än om fiskerätten innehades blott av jordägarna, i regel icke någon fara för fiskbeståndet. Inne i landet — bortsett från de största insjöarna — är förhållandet ett annat. Där är risken för överfiskning stor, och en principiell utsträckning av kretsen av dem, som äga fiskerätt, är därför icke lämplig. Fiskevårdande åtgärder försvåras genom en dylik utsträckning. Härtill kommer att då hittills gällande lag icke erkänt sedvana såsom grund för fiskerätt i sötvatten, de sedvanor som kunna ha utbildat sig — i den mån dylika sedvanor finnas, varom icke föreligger någon utredning — i regel torde ha tillkommit med fiskerättsägarens goda minne och under förutsättning från hans sida att han när som helst skulle vara i tillfälle att avbryta sedvanan, om han själv ville utöva fisket eller skydda detta från överfiskning. Det skulle te sig som en orättvisa mot fiskerättsägarna att genom ny lagstiftning deras fiskevatten skulle bli bundna av dylika sedvanor.

Det torde böra framhållas att på förevarande punkt Kungl. Maj:ts förslag icke skänker strandägarna en starkare ställning än de ha enligt gällande lag, och förslaget innehåller ej heller någon bestämmelse som kan tänkas förminska deras villighet att tillåta utomstående att i samma utsträckning som hittills fiska i deras vatten. Skulle emellertid i lagen införas ett stadgande om att sedvana kunde grunda fiskerätt även i sötvatten, torde en allmän osäkerhet uppkomma ej minst i fråga om vilka personer som ägde bedriva fiske. Detta skulle i sin tur kunna leda till en skärpning av fiskerättsägarnas hållning mot personer, som utan stöd av uttryckliga upplåtelser bedreve fiske i deras fiskevatten, och även till rättstvister.

Av vad nu sagts följer att utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag att den allmänna bestämmelsen om sedvana skall gälla endast vid havskust men avstyrker det i motionen II: 433 framförda yrkandet att bestämmelsen skulle avse även sötvattnen. Endast så till vida har utskottet ansett sig böra beträffande sötvattnen tillgodose önskemålet om skydd för sedvana, att utskottet (s. 32) genom särskilt stadgande föreslagit skydd för det fiske, som sedvanemässigt bedrivits i Dättern och Brandsfjorden, vilka vattenområden äro delar av Vänern. Förhållandena i fråga om dessa områden äro helt säregna.

I detta sammanhang torde utskottet böra i korthet angiva sin uppfattning även i några närliggande frågor av principiellt intresse, som berörts i flera motioner. Ett välordnat fritidsfiske i vatten där fisktillgången är begränsad måste ofrånkomligen bygga på någon form av reglering av fisket. Sådan reglering kan ske exempelvis på basis av fiskekort som tillhandahållas av fiskevårdsföreningar eller turistorganisationer. Där det av sociala skäl är önskvärt att i småsjöar och vattendrag trygga Ortsbefolkningens möjlighet till nyttofiske, torde lösningen böra sökas t. ex. genom att kronan och kommunerna upplåta egna eller för ändamålet arrenderade vatten. Utskottet vill även nämna att för åtskilliga sjöar i Norrbottens och Västerbottens län, där avvitringen i åtskilliga fall medfört en mindre lämplig reglering av fiskerätten, sedan några år pågår särskild utredning, som inom kort kan väntas bli avslutad.

I vissa hänseenden vill utskottet föreslå jämkningar i den föreslagna 15 § lagen om rätt till fiske, genom vilken paragraf skydd gives för sedvana till fiske vid havskusterna. Sålunda synes i stället för det i propositionen föreslagna uttrycket »allmänheten eller viss del av befolkningen» den nuvarande lagens uttryck »de fiskande» lämpligen böra användas. I propositionen har sedvanebestämmelsen i 15 § uttryckligen begränsats till att avse endast sedvanor som funnos vid tiden för lagens ikraftträdande och som redan då voro gamla. Givetvis är det också i första hand dessa som böra skyddas, men allteftersom åren gå måste det bli allt svårare att föra bevisning om vilka sedvanor som vid nyssnämnda tidpunkt voro gamla och till och med om vilka sedvanor som då funnos. Av praktiska skäl synes därför denna begränsning böra slopas. Teoretiskt sett skulle visserligen ett borttagande av bestämmelsen att sedvanan måste hava varit gammal redan vid lagens ikraftträdande kunna medföra att sedvanor, som vid lagens ikraftträdande voro att beteckna som unga eller som uppstått under den nya lagens giltighetstid, kunde komma att skyddas av paragrafen. Det bör emellertid betonas att detta kan tänkas inträffa först mycket långt fram i tiden och att tillämpningen av paragrafen då kommer att ligga i domstolarnas hand.

Om slutligen, på sätt utskottet förordat, fisket med alla slags redskap göres fritt vid hela västkusten, finnes icke längre någon anledning att i nu förevarande lagrum beträffande det fria fisket efter strömming (sill) och skarpsill bibehålla den i Kungl. Maj:ts förslag upptagna geografiska begränsningen till rikets östra och södra kuster samt Gotlands län.

Särskilda bestämmelser om rätt till fiske i vissa fall.

I 22 § första stycket ha bestämmelser föreslagits till förekommande av att fiske som är förbehållet innehavare av enskild fiskerätt hindras eller skadas genom det fria strömmingsfisket på enskilt vatten m. m. I paragrafens andra stycke har behandlats frågan om skyddsföreskrifter för att förebygga att fiske med fast redskap, som utövas med stöd av enskild fiskerätt, hindras eller skadas genom fiske som må bedrivas utan stöd av sådan rätt.

I 23 § ges bestämmelser om vissa allmänningfisken.

24 § innehåller praktiskt viktiga regler om oskiftat fiske ävensom annat fiske som är samfällt för två eller flera fastigheter. Sådant fiske skall få nyttjas av fastigheternas ägare efter vad de kunna sämjas. Sämjas de ej, skall allmän domstol, i regel häradsrätten, på ansökan av någon av dem föreskriva huru fisket må nyttjas (den i 10 § 1896 års lag upptagna begränsningen »utan förfång för någon av dem» har ansetts böra utgå). Upplåtelse av fiskerätt må i regel ej göras av en ägare utan samtycke från de flesta övriga. Den ofta »svärlösta frågan huruvida fiske som bedrives av gäster eller anställda skall anses såsom upplåtelse och sålunda fordra samtycke av meddelägare har utförligt behandlats i motiven.

25 § ger en regel om fiskerätten vid upplåtelser på jordbruksarrende.

Slutligen göres i 26 § en hänvisning till särskilda bestämmelser om ge-

mensamhetsfiske, om fiske inom nationalpark och om lapparnas rätt till fiske i vissa delar av riket.

Beträffande motiven till dessa paragrafer hänvisas till propositionen s. 111—115, 188—190, 227 f.

Motioner.

I likalydande *motionerna II: 429* och *I: 366* har yrkats att föreskrifter enligt 22 § måtte kunna utfärdas även till skydd för fiske med fast redskap som bedrives å allmänt vattenområde enligt tillstånd omnämnt i 1 §.

Utskottet.

För fisket med bottengarn och andra fasta redskap, vilket mångenstädes är av stort värde ur nationalekonomisk synpunkt, är det av betydelse att genom 22 § andra stycket länsstyrelserna bemyndigas att meddela de föreskrifter som erfordras för att förebygga att fiske av dylikt slag, vilket utövas med stöd av enskild fiskerätt, hindras eller skadas genom fiske som utövas utan stöd av sådan rätt. Att länsstyrelserna äga utfärda föreskrifter i denna riktning är ägnat att trygga fiskets ostörda bedrivande och att nedbringa de ersättningar för förlorad fiskerätt, som det allmänna eljest mångenstädes skulle nödgas utgiva till följd av den nya lagstiftningen. Utskottet vill understryka att meddelandet av dylika skyddsföreskrifter måste anses utgöra en förutsättning för att i bottengarnsdistriktet frivattensgränsen skall kunna dragas på sätt angivits i förslaget till lag om gräns mot allmänt vattenområde (prop. nr 59). I den mån liknande föreskrifter kunna anses påkallade också för sådant fiske, som bedrives på allmänt vatten med tillstånd enligt 1 §, torde de liksom hittills utan olägenhet kunna meddelas med stöd av fiskeristadgan. Utskottet finner därför ej skäl tillstyrka det i två motioner (II: 429 och I: 366) framställda yrkandet att dylika föreskrifter skulle kunna utfärdas med stöd av fiskerättslagen.

Bland övriga i detta avsnitt upptagna bestämmelser torde reglerna om oskiftat fiske höra till de i praktiken viktigaste. Ehuru dessa regler torde bättre än de nuvarande vara ägnade att underlätta ett gott och friktionsfritt nyttjande av samfällda fiskevatten, vill utskottet understryka, att de bli av större värde, om de kompletteras med lagbestämmelser om fiskevårdsområden.

Utskottet finner ej skäl till erinran mot de under detta avsnitt upptagna bestämmelserna.

Om rätt att nyttja annans strand m. m.

Rätten att för fiske nyttja annans strand m. m. har reglerats i 27 §.

Vid fiske kan det ofta vara behövt att beträda annans strand eller färdas över annans vattenområde samt att använda stranden eller vattenområdet för fastgöring eller uppdragning av redskap eller båt. En ganska vid-

sträckt befogenhet därtill har också sedan gammalt ansetts följa av allmänna rättsgrundsatser. Frågan är emellertid endast för vissa fall uttryckligen reglerad i lag. Den nuvarande fiskerättslagen innehåller i 3 § en föreskrift att de, som med stöd av paragrafen idka fiske i saltsjön vid annans strand, må nyttja stranden för landfäste och sådan tillfällig uppdragning av redskap och båt, som för fiskets utövande är av nöden, dock med skyldighet att svara för skada och intrång. I andra fall än dem som avses i 3 § har man att lita till oskriven rätt. Denna torde i stort sett innebära att åtminstone åtgärder av tillfällig karaktär äro tillåtna, om de ej förorsaka skada eller annat ekonomiskt avbräck eller störa hemfriden.

Kommittén har ansett att utförligare bestämmelser nu borde meddelas. Därvid har kommittén följt den hittills tillämpade grundsatsen att varje fiskande må vidtaga sådana åtgärder som ej medföra förfång för strandägaren eller annan, men att större intrång får göras endast av den som med stöd av särskild föreskrift i lagen fiskar vid annans strand. I motiven har kommittén anfört att vid bedömande av vad som i det särskilda fallet skulle anses som förfång stor vikt måste fästas vid den lokala rättsåskådningen. Vidare har kommittén upptagit bestämmelser av innebörd att den som, med stöd av särskild föreskrift om rätt för envar att fiska i enskilt vatten, bedriver fiske vid annans strand skall, ändå att förfång uppkommer, äga nyttja stranden för landfäste och för sådan tillfällig uppdragning av redskap eller båt, som erfordras för fiskets utövande. Denna rätt skall dock vara begränsad till strand som ej utgöres av tomt eller plantering, och ersättning skall lämnas för skada och intrång.

Beträffande *remissyttrandena* må hänvisas till propositionen (s. 119 f.).

Vid remissen till lagrådet yttrade *departementschefen* beträffande första stycket bland annat följande.

»Det förfång som kan uppkomma genom åtgärder av nu ifrågavarande beskaffenhet består ej sällan mindre däri att strandägaren lider en ekonomisk förlust än i att hans hemfrid eller trevnad störes. — — — Redan i ordet förfång ligger att det måste vara fråga om ett intrång av icke alltför obetydlig beskaffenhet. Vid bedömande av frågan huruvida i det enskilda fallet förfång skall anses föreligga kan, såsom kommittén framhållit, rättsuppfattningen i orten vara av avsevärd betydelse. — — — Å andra sidan kan jag ej heller tillstyrka att rätten till sådant nyttjande av annans strand eller vattenområde som ej föranleder något förfång begränsas till saltsjön och de stora insjöar där fritt fiskevatten förekommer. Denna rätt lär nämligen kunna vara av betydelse ej blott för frifisket utan också t. ex. för utnyttjandet av oskiftat fiske i fall då marken är skiftad. Enligt uppgift i remissyttrandena har det på sina håll förekommit att i dylikt fall strandmarkens ägare förbjudit övriga delägare att beträda stranden samt att detta t. o. m. skett i direkt avsikt att hindra dem från att utöva sin rätt till fiske efter kräftor eller annat.»

I fråga om andra stycket fann departementschefen övervägande skäl tala för att även tomt och plantering skulle få tagas i anspråk också när förfång

uppkomme. Till skydd för hemfridsintresset borde dock detta få ske allenast om det ej kunde undvikas utan väsentlig olägenhet. Särskilt om en ny s. k. sillperiod skulle inträffa, kunde det vara av stor vikt för yrkesfisket och därmed för folkförsörjningen att fiskarena överallt kunde få tillträde till stränderna.

Lagrådet yttrade bland annat följande.

»Det kan naturligen ifrågasättas, huruvida icke det uttryckliga stadgandet i andra stycket, att i de fall som där avses nyttjandet får försiggå utan hinder av att förfång tillskyndas strandens innehavare, borde kompletteras med en föreskrift av innebörd, att större intrång dock aldrig får göras än som är oundvikligt för att ändamålet med nyttjandet skall uppnås. Att detta bör gälla synes emellertid så självklart att det ej torde vara behöfligt att i lagtexten upptaga någon erinran därom.»

Tre av lagrådets ledamöter funno att villkoren för att tomt och plantering finge begagnas i fall som avses i andra stycket borde skärpas, exempelvis på det sätt, att intrånget ej finge göras med mindre områdets begagnande vore av synnerlig vikt för den fiskande och det förfång som tillskyndades strandens innehavare vore ringa.

Den fjärde lagrådsledamoten ansåg att gård och trädgård borde helt undantagas från befogenheten att uppdraga båtar och redskap men att, om så ej skedde, villkoren för att dylika områden finge begagnas dock borde skärpas, särskilt på det sätt att intrånget ej finge göras, om därigenom markens ägare eller innehavare tillfogades märkligt men. Till stöd härför anförde han bland annat följande.

»Då förslaget medger fiskare att, låt vara med skyldighet att ersätta skada och intrång, uppdraga redskap och båtar å annans tomt och plantering, blott det ej kan undvikas utan väsentlig olägenhet, synes tillbörlig avvägning ej skett av de intressen, som här stå emot varandra. Förbehåll att begagnandet endast må vara tillfälligt utgör ingen garanti mot att det ofta upprepas, ej heller mot att intrånget blir stadigvarande, i det att det kan ske än från den ene, än från den andre fiskarens sida. — — — Det är troligt att, om de fiskande utgöras av växlande skaror av personer som för markägaren kanske ej ens äro kända till namn och hemvist, det alldeles icke lönar sig för honom att göra försök att utfå någon ersättning.»

Vad inom lagrådet i övrigt yttrats återfinnes i propositionen å s. 190 ff.

I *propositionen* har paragrafen undergått viss överarbetning (s. 228 f.). Bland annat har i andra stycket förslagits den ändrade lydelsen att tomt eller plantering finge tagas i anspråk endast om särskilda skäl föreläge. Departementschefen förklarade att han av hänsyn till yrkesfisket ansett sig icke böra biträda de förslag till utvidgning av skyddet för tomt och plantering som framställt av lagrådets ledamöter och erinrat att den nuvarande fiskerättslagens stadgande i förevarande ämne över huvud ej gjorde något undantag för sådan mark. Redan i det till lagrådet remitterade förslaget hade alltså hemfridsintresset beaktats i högre grad än enligt gällande rätt.

Motioner.

I likalydande *motionerna II: 444* och *I: 358* har yrkats att någon ersättning till den som ägde stranden — dock frånsett tomt och plantering — ej borde utgå i annat fall än där väsentligt förfång för strandägaren åstadkommits.

Utskottet.

Den tilltagande bebyggelsen vid stränderna har alltmer aktualiserat frågan i vad mån det skall vara tillåtet att vid fiske beträda annans strand samt att använda stranden för fastgöring eller uppdragning av redskap eller båt. Detsamma gäller spörsmålet i vilken utsträckning det är medgivet att anbringa dragg eller annan förankring i vattenområde som gränsar till själva fiskevattnet. Utskottet delar Kungl. Maj:ts uppfattning att en mera generell reglering på dessa punkter nu bör komma till stånd.

Den i 27 § första stycket upptagna rätten att för fiske beträda och tillfälligt nyttja annans strand innebär en utvidgning av den allmänna befogenheten att beträda annans mark. I motsats till vad som gäller enligt allmänna regler får enligt 27 § första stycket även mark som kan skadas därav beträdas av de fiskande, när detta är erforderligt för fiskets utövande. Ett stadgande av denna art är onekligen väl påkallat. Enligt det föreslagna stadgandet, som avser stränderna vid alla fiskevatten, ej blott vid saltsjön och de stora frivattenssjöarna, föreligger denna rätt att beträda annans mark endast om ej förfång uppstår. Enligt utskottets mening bör i begreppet förfång inläggas att en påtaglig olägenhet skall ha uppstått.

Den i paragrafens andra stycke upptagna rätten att beträda och nyttja stranden även om förfång uppkommer gäller endast till förmån för den, som vid annans strand yrkesmässigt utövar sådant fiske, som må bedrivas utan stöd av enskild fiskerätt, och avser alltså endast saltsjön och de fem största insjöarna. Olika meningar ha yppats angående den rätta avvägningen mellan hemfrids- och yrkesfiskarintresset. Särskilt om — såsom utskottet ansett sig kunna förutsätta — uttrycket »förfång» uppfattas så att en påtaglig olägenhet skall ha visat sig, torde beträdande och nyttjande av annans strand komma att i så stor utsträckning bli tillåtet redan enligt första stycket, att andra stycket endast mera sällan torde komma i tillämpning. På sätt lagrådet framhållit, synes det vara självklart att större intrång ej får göras än som är oundvikligt för att ändamålet med nyttjandet skall uppnås.

Om »förfång» tolkas såsom avseende mera påtaglig olägenhet, torde även det önskemål vara tillgodosett, som *motionerna II: 444* och *I: 358* vilja nå.

Om fiskådra.

I 28 och 29 §§ föreslås bestämmelser om fiskådra.

Vår rätt har sedan gammalt innehållit föreskrifter om att, till tryggande av fiskens vandringar, viss led eller ådra i vattnet skall hållas fri. I nu gäl-

lande fiskerättslag meddelas bestämmelser härom i 14—16 §§. Huvudregeln är, enligt 14 §, att i älv, ström, å eller sund, där fisken har sitt drev, en sjättedel av bredden vid vanligast förekommande lågt vattenstånd skall, i djupaste vattnet, lämnas fri från fast eller rörlig fiskeredskap som kan hindra fisken att framgå. Länsstyrelsen må dock, efter att hava hört rättsägarna och inhämtat yttrande av sakkunnig, medgiva undantag från detta förbud. I 15 § stadgas, att där älv, ström eller å utfaller i havet eller insjö eller vidtager från insjö eller större vattendrag, »det djupaste vattnet» skall lämnas fritt från fiskeredskap av nyss angiven beskaffenhet. Slutligen föreskrives i 16 §, att om någon har särskild rättighet att för fiske stänga led eller ådra som avses i 14 eller 15 §, han skall njuta den rättigheten till godo.

I *kommittéförslaget* behandlas förevarande ämne i 29 och 30 §§, varvid föreslås att det vatten som skall hållas öppet för vandringsfisken skall erhålla beteckningen fiskådra. Bestämmelserna i kommittéförslaget äro i vissa avseenden något strängare än gällande rätt. Enligt förslaget skall sålunda fiskådra finnas, förutom i älvar, strömmar, åar och sund, även i större bäckar och, om vattnet är förgrenat, i varje gren där fisken har sitt drev. Angående innebörden av det redan i gällande lag förekommande uttrycket att fisken har sitt »drev» har kommittén hänvisat till ett uttalande under förarbetena till 1896 års lag att därmed avsåges att »fisk antingen under sin vandring till eller från lekplats eller eljest i någon nämnvärd myckenhet ginge fram» (SOU 1947: 47 s. 285 f.).

Beträffande kommitténs förslag må ytterligare hänvisas till SOU 1947: 47 s. 13, 284—290 och prop. s. 122.

Kommittén har även föreslagit utredning angående möjligheten att, då allmänna intressen så påkalla, särskild rättighet att för fiske stänga fiskådra finge helt eller delvis inlösas av allmänna medel eller med bidrag från det allmänna (SOU 1947: 47 s. 288 f. och 327).

Vid *remissbehandlingen* har kommitténs förslag i det stora hela mötts med gillande. Ingen erinran har framställts mot att i lagen införa beteckningen fiskådra, och även de sakliga ändringar kommittén föreslagit ha i princip vunnit allmän anslutning. Från flera håll ha dock framställts önskemål om jämkningar av olika slag (prop. s. 122—126). Här må endast nämnas att enligt kammarkollegiets mening icke ens en breddning av fiskådran till det dubbla syntes behöva medföra någon ersättningsskyldighet för statsverket (s. 123) samt att Svenska fiskevårdsförbundet och åtskilliga andra remissinstanser uttalat önskemål om upphävande eller inlösen av s. k. särskilda rättigheter att stänga fiskådra (s. 124 f.).

I kommittéförslaget har *departementschefen* vidtagit vissa jämkningar. Han har härom anfört följande.

»Sålunda har jag ansett mig böra beakta de vid remissbehandlingen framförda önskemålen att bestämmelserna om fiskådra måtte göras tillämpliga på allt rinnande eller hopträngt vatten där fiskvandring förekommer. I enlighet härmed har i departementsförslaget angivits att i 'vattendrag och sund' fiskådra skall finnas i varje gren där fisken har sitt drev. Detta

innebär bl. a. att om vattnet i en älv på viss sträcka ledes fram i kanal vid sidan av den naturliga älvfåran, fiskådra skall finnas i kanalen, såvida fisken kan sägas ha sitt drev i denna. Huruvida så är fallet eller ej får bedömas efter förhållandena vid tidpunkten i fråga. Förekommer fiskvandring såväl i den naturliga fåran som i kanalen, skall fiskådra finnas i dem båda. I vad mån ett vattendrag eljest skall anses uppdelat i grenar kan naturligtvis i vissa gränsfall bli föremål för tvekan, men några avgörande praktiska olägenheter lära ej komma att föranledas härav. I varje fall torde det vara uppenbart att det nu i vissa norriandsälvar på sina håll tillämpade bruket, att fasta laxfisken slås ut över en hel flodarm, framdeles kommer att bli tillåtet endast såvitt en särskild rättighet därtill kan anses föreligga, exempelvis på grund av urminnes hävd. Även tolkningen av ordet 'sund' kan måhända någon gång bereda vissa svårigheter. Av sammanhanget torde emellertid tillräckligt tydligt framgå, att uttrycket ej skall åsyfta bredare vatten än att det i praktiken är möjligt att anbringa en sammanhängande avstängning från strand till strand.

Vad angår frågan om fiskådras omfattning och läge vid flodmynningar och på liknande ställen — ofta mycket goda fiskeplatser — biträder jag likaledes kommitténs förslag. Detta torde tämligen nära överensstämma med vad som nu tillämpas och synes vara ägnat att, åtminstone i flertalet fall, bereda ett någorlunda tillfredsställande skydd. I den mån på något håll större fredningsområde kan vara behövt torde lokala bestämmelser där om kunna med stöd av fiskeristadgan utfärdas av länsstyrelsen. I likhet med kommittén har jag också ansett lämpligt att länsstyrelsen jämväl i nu avsedda fall skall kunna meddela dispens från förbudet att använda sådant redskap eller eljest anbringa sådan anordning som kan hindra fisken att komma fram.

Detta förbud har, med anledning av vad som anförts vid remissbehandlingen, i departementsförslaget utvidgats till att avse även anbringande i omedelbar närhet av fiskådra av anordning med syfte att avhålla fisken i ådran från att gå fram i denna. Däremot har jag icke ansett erforderligt att i lagtexten närmare än i gällande lag angiva vilka redskap som skola vara förbjudna. I sådant avseende föreskrives följaktligen blott, att fiskådra skall hållas fri från redskap som kan hindra fiskens gång. Härav torde tillräckligt tydligt framgå, att bl. a. vanlig notdragning är tillåten men att å andra sidan notar eller liknande rörliga redskap ej få hållas stadigt ut-satta på sådant sätt, att de göra samma tjänst som t. ex. en fiskegård eller en ryssja.

I anslutning till nämnda förbudsbestämmelser har i departementsförslaget — liksom i kommitténs förslag — upptagits ett stadgande att om någon äger särskild rättighet att för fiske stänga fiskådra, han skall njuta den rättigheten till godo. Jag har nämligen icke ansett mig kunna biträda önskemålet att sådan rättighet ej längre skall äga giltighet. Emellertid vill jag framhålla att bestämmelsen endast avser rättigheter att uppföra fiskebyggnad eller vidtaga annan anordning 'för fiske'. Den äger sålunda icke till-

lämpning i fråga om dammbyggnader för annat ändamål, t. ex. vattenreglering.

Beträffande dylika byggnader bör enligt min mening i princip anses gälla att fiskådra skall finnas. Det bör följaktligen icke anses tillåtet att placera en ålkista eller ett liknande redskap i en dammöppning om ej fri passage för fisken finnes på annat håll. En annan sak är att det i nu åsyftade fall ej sällan kan möta svårigheter att tillämpa bestämmelserna om fiskådra efter deras ordalydelse. Det lär emellertid överhuvud icke vara möjligt att generellt i lag angiva var fiskådran skall gå i konstbyggnader. Med hänsyn härtill är det önskvärt att den som vill utsätta fiskeredskap i dylik byggnad på förhand skyddar sig mot efterräkningar genom att söka länsstyrelsens tillstånd. Länsstyrelsen torde vara oförhindrad att vid meddelande av dylikt tillstånd föreskriva de närmare villkor länsstyrelsen finner påkallade.

Vad till sist beträffar frågan om befogenhet för länsstyrelsen att meddela från lagen avvikande föreskrifter angående fiskådra vill jag framhålla, att en sådan befogenhet ej sällan torde kunna vara av stort praktiskt värde. Särskilt i reglerade vattendrag kan det mången gång vara önskvärt att fiskådran förlägges till annan del av vattnet än den djupaste, där strömmen ofta är mycket stark. Likaså kan det t. ex. vid en flodmynning vara förmånligt att fiskådrans fortsättning i havet kan givas en annan sträckning än enligt huvudregeln. Det bör icke möta några avgörande betänkligheter att låta länsstyrelsen besluta om dylik flyttning av fiskådra. — I vissa fall skulle det säkerligen också vara till fördel för fiskevärden, om fiskådrans bredd kunde lokalt utökas. Ett så betydande ingrepp i enskild rätt synes mig emellertid ej lämpligen böra ske i annan form än genom lagstiftning. Ej heller kan jag förorda någon uppmjukning av kravet på samtycke från alla som kunna lida förfång av den tilltänkta åtgärden.»

Vid granskningen inom *lagrådet* har regeringsrådet Quensel yttrat bland annat följande (s. 195—200).

»Beträffande fiskådreinstitutet aktualiseras spørgsmålet, hur gränsen bör dragas mellan vad som tillhör den allmänna lagstiftningen och vad som må regleras i administrativ ordning. Lagförslagets innebörd kommer att betydligt skifta, beroende på hur denna fråga besvaras.

— — — Det synes därför av behovet påkallat att, om fiskerättslagen till reglering upptager spørgsmålet om fiskådra och därvid t. o. m., såsom enligt förslaget, markerar att det skett ej blott till slitande av intressekonflikter mellan enskilda utan jämväl till skydd för allmänna intressen, men dessa senare intressen dock skola kunna på sakligt precis enahanda sätt ytterligare tillgodoses genom administrativa bestämmelser, detta sistnämnda förhållande uttryckligen anges i fiskerättslagen.

Särskilt oegentligt och direkt missvisande vore att i lagen under vissa villkor och inom vissa gränser medgiva att myndighet gör inskränkningar i enskild rätt till förmån för allmänna intressen, om meningen är att det skall underförstås att dessa villkor må åsidosättas och dessa gränser över-

skridas genom administrativa föreskrifter i något av de syften lagen fullföljer. En sådan frihet att frångå lagreglerna kan lätteligen göra hela den legala regleringen överflödig och olämplig.

De allmänna reglerna om fiskådra måste tämligen snävt begränsa skyddet för fiskens fria gång, om man vill undvika att de komma att verka för strängt i det stora flertalet fall och att för alla dessa behöva hänvisa till möjligheten att hos länsstyrelsen söka lättnader i tvånget. Ur dessa synpunkter är det redan att gå långt, om man med förslaget stadgar att fiskådra skall finnas i varje vattendrag där fisk har sitt drev. Sistnämnda bestämning torde dock utesluta att jämväl de minsta bäckar, diken o. d. skola ha fiskådra, blott man i dem kan fånga fisk eller kräftor. Med en dylik tolkning må den föreslagna utvidgningen av de kategorier vattendrag som skola hava fiskådra kunna lämnas utan erinran.

Men anpassas de allmänna reglerna efter normalfallet, beror ju institutets effektivitet stundom på möjligheten att lokalt skärpa reglerna. Att överlämna denna uppgift helt åt den administrativa makten, så snart allmänna intressen äro i fråga, har emellertid sina betänkligheter. Det värdefulla skydd mot alltför stora och ojämna intrång i bestående rättigheter, som följer av en legal reglering av institutet, går förlorat och ingreppen erhålla, om de bli betydliga och drabba bestående fiskerätter i mycket olika grad, karaktär av ett slags expropriation, som icke rimligen kan få ske utan gottgörelse.

Om i överensstämmelse med vad här ovan anförts den nu föreslagna nya legala regleringen av fiskådreinstitutet sker med pretention att icke lämna annat utrymme för administrativ ändring av lagens regler än vad som i lagen medges, följer dock därav icke att tidigare administrativa regleringar, änskönt de saknat uttryckligt stöd i lag, skola betraktas såsom ogiltiga eller såsom icke tillkomna i laga ordning. Det kan förmodas att de fylla ett behov, och måhända kan deras bestånd betydligt minska risken för att lagreglerna i vissa fall skola visa sig ineffektiva. Förbehåll om giltighet av vad sålunda eller eljest i laga ordning bestämts rörande viss fiskådra torde emellertid för tydlighetens skull böra inflyta i lagtexten, i likhet med det förbehåll som i gällande lag och förslaget göres för särskilda rättigheter att för fiske stänga fiskådra.»

Beträffande den föreslagna befogenheten för länsstyrelsen att föreskriva att fiskådran skall gå i annan del av vattnet än den normala, om åtgärden ej kan antagas lända till förfång för någon som ej samtyckt till densamma, har regeringsrådet Quensel anført att nämnda villkor rörande förfång i praktiken kan reducera möjligheten att flytta fiskådra huvudsakligen till en möjlighet att fixera ådrans läge utan att man därvid är absolut bunden av den allmänna regeln att den överallt skall framgå i djupaste vattnet.

Vidkommande »särskilda rättigheter» att stänga fiskådra har regeringsrådet Quensel yrkat den ändrade formuleringen, att där någon med urminnes hävd eller jämlikt dom eller skattnägning eller på annan särskild grund

äger rättighet att för fiske stänga fiskådra, han skall njuta denna rättighet till godo, och har därom anfört.

»Visserligen är klart att det icke kan vara fråga om rättighet, som berott på att fiskådra förut icke funnits på platsen, men den bestämning som avses med ordet 'särskild' är dunkel. Då förslaget i 31 § talar om särskild rättighet att fiska, får uttrycket sin förklaring genom paragrafens övriga innehåll, men i och för sig synes beteckningen 'särskild', då det gäller rättigheter till jord, närmast ange motsatsen till vad som blott är integrerande delar av jordägarerätten. Vad som här åsyftas torde emellertid vara en rättighet som, vare sig för vattenområdets ägare eller för annan, uppkommit på sådant särskilt sätt, att den bör bestå, ändå att den strider mot de allmänna reglerna om fiskådra, t. ex. genom urminnes hävd, dom eller skattläggning.»

I övrigt må beträffande regeringsrådet Quensels yttrande hänvisas till propositionen (s. 195—200).

Lagrådets övriga ledamöter, justitieråden Geijer, Dahlman och Lech, ha i huvudsak instämt i regeringsrådet Quensels erinringar (s. 200).

I *propositionen* ha med anledning av lagrådets erinringar vissa jämkningar vidtagits. Departementschefen har härom anfört bland annat följande.

»För närvarande anses fiskerättslagens stadganden i förevarande ämne allenast innefatta minimifordringar, och länsstyrelserna ha ej sällan meddelat längre gående förbud mot att använda stängande fiskeredskap i eller i närheten av vattendrag eller sund. Detta har skett med stöd av 9 § fiskeristadgan, enligt vilken länsstyrelse äger att, där så erfordras, för viss ort meddela särskilda bestämmelser om fiskets vård och lämpliga bedrivande. Att helt upphäva denna befogenhet lär icke vara möjligt och har ej heller inom lagrådet ifrågasatts. Lagrådets ståndpunkt synes i stället vara den, att befogenheten skulle begränsas, så att därunder ej inbegreps sådana åtgärder som till sin sakliga innebörd vore att jämställa med bestämmelser angående fiskådra. Emellertid torde det i praktiken icke vara möjligt att i detta avseende uppdraga någon klar gräns mellan olika slags föreskrifter. Som exempel må nämnas att ett förbud mot användande av vissa redskap i en älv eller en å stundom torde kunna få samma faktiska verkan som om länsstyrelsen förklarat att fiskådran i vattendraget skulle sträcka sig över vattendragets hela bredd. Jag vill i detta sammanhang också erinra, att de bestämmelser som Kungl. Maj:t efter överenskommelser med Norge och Finland i administrativ väg utfärdat angående fisket i gränstrakterna bl. a. innefatta begränsningar i rätten att utsätta fiskeredskap utanför visst avstånd från land.

På grund av vad sålunda anförts har jag ansett lämpligast att fiskerättslagens bestämmelser om fiskådra få bibehålla karaktären av minimifordringar, som alltid skola iakttagas, vid påföljd av ansvar för olovligt fiske. Med denna ståndpunkt är det enligt min uppfattning önskvärt att det direkt av lagen kan utläsas, vilken bredd och längd fiskådran skall ha i varje särskilt fall. Någon rätt för länsstyrelserna att besluta om breddning eller

förlängning av fiskådra torde sålunda icke böra medgivas. Deras befo-
genhet bör — fränsett vad som upptagits i det remitterade förslaget —
alltjämt vara begränsad till att i den omfattning som kan anses tillåten
enligt fiskeristadgan meddela särskilda skyddsbestämmelser, förenade med
det lindrigare ansvar som finnes utsatt i nämnda stadga.

I överensstämmelse med det sagda skall även enligt det överarbetade
förslaget länsstyrelses rätt att förordna om avvikelse från bestämmelserna
om fiskådra endast avse flyttning av ådran samt medgivande för särskilda
fall att i ådran utsätta stängande redskap. På sätt förordats från lagrådets
sida ha emellertid villkoren för flyttning uppmjukats därhän, att sådan
åtgärd skall kunna vidtagas jämväl om förfång uppkommer, dock endast
såvitt förfånget ej kan anses märkligt. Samtidigt har uttrycklig föreskrift
upptagits, att tillstånd till stängning må lämnas endast under motsvarande
förutsättning.»

Motion.

I *motionen II: 432* har anförts att i vattendrag, där botten är i stort sett
jämn från sida till sida, det vore omöjligt att säga var den »djupaste» del
är belägen, som icke får avstängas med fiskeredskap, och att det torde vara
möjligt att utsätta redskap på sådant sätt att man utan att överträda lagens
föreskrifter lämnade vandringsfisk mycket små möjligheter att undgå att
fångas. Med anledning därav har hemställts att riksdagen måtte besluta
sådan ändring av den föreslagna 28 § att befarad stängning av vattendrag
icke blir möjlig.

Vidare har i samma motion yrkats utredning och förslag syftande till att
där särskilda rättigheter att avstänga fiskådra föreligga, sådana rättigheter
inlösas av allmänna medel eller med bidrag från det allmänna.

Beträffande nämnda motion har *fiskeristyrelsen med statens fiskeriför-
sök* på begäran av utskottet avgivit ett yttrande, däri anföres följande.

»Även med den nuvarande, i 14 § 1896 års fiskerättslag intagna bestäm-
melsen om fiskådra torde sådana hinder för fiskens gång som i motionen
avses vara tänkbara. Det därstädes genom en skiss åskådliggjorda fallet,
där vattendragets botten är i stort sett jämn från sida till sida, torde dock
endast sällan kunna förekomma i verkligheten, eftersom sådana djupför-
hållanden blott äro tänkbara på långa raksträckor, som i regel saknas i na-
turliga vattendrag. Skulle fiskådra de lege ferenda förläggas icke till vatten-
dragets största djup utan till dess mitt, torde i det alldeles övervägande an-
talet naturliga vattendrag den vandrande fisken komma att erhålla ett betyd-
ligt sämre skydd, då den ju i regel följer vattendragets djupaste del.

Vad beträffar den i motionen åskådliggjorda, för fiskens gång menliga
sicksackformade utslagningen av fiskredskap från ett vattendrags båda si-
dor kan detta givetvis förhindras genom en lagbestämmelse av innebörd, att
från ingendera sidan redskap må utslås längre än till vattendragets mitt.
En sådan bestämmelse kan dock fiskeristyrelsen icke förorda med hänsyn
till det många gånger betydande avbräck denna inskränkning skulle inne-
bära för fisket. Ej heller kan fiskeristyrelsen finna det lämpligt med en be-
stämmelse av innebörd att visst minsta avstånd måste förefinnas mellan
utslagna redskap i ett vattendrags längdriktning.

Vad åter angår den i motionen berörda frågan om en utredning och förslag rörande inlösen av vissa förefintliga rättigheter att avstänga fiskådra vill fiskeristyrelsen framhålla, att en dylik utredning har fog för sig i betraktande av såväl det hinder ett utövande av nämnda rättigheter innebär för fiskens gång som ovissheten om storleksordningen av de kostnader, som må föranledas av ett inlösningsförfarande enligt de antydda riktlinjerna.»

Utskottet.

Otvivelaktigt är det ett viktigt fiskevårdsintresse att vandringsfisken ej alltför mycket hämmas i sin rörelsefrihet. De bestämmelser till förekommande härav, som finnas i 1896 års lag, äro delvis tämligen allmänt hållna och erbjuda numera icke ett fullt tillräckligt skydd för fiskens gång. De torde därför, såsom Kungl. Maj:t föreslagit, böra förtydligas och i viss mån skärpas. Av flera skäl är det emellertid nödvändigt att denna revision sker med försiktighet. Det nu föreliggande förslaget innefattar enligt utskottets mening i allt väsentligt en lämplig och skälig avvägning mellan de olika intressen, varom i detta sammanhang är fråga.

Genom att länsstyrelsen bemyndigats föreskriva att fiskådran under vissa förutsättningar skall gå i annan del av vattnet än den »djupaste», torde länsstyrelsen ha fått goda möjligheter att förebygga olägenheter av den art, som påtalats i motionen II: 432, exempelvis i dammbyggnader och i vattendrag med särskilt oregelbunden eller särskilt plan botten.

Vad angår den i samma motion berörda frågan om utredning och förslag till inlösen av vissa äldre rättigheter att avstänga fiskådra, finner utskottet välgrundat, att, på sätt fiskerättskommittén och motionärerna hemställt samt fiskeristyrelsen tillstyrkt, utredning göres rörande sådan inlösen. I första hand synas till inlösen böra komma i fråga sådana vattendrag, där man med måttliga kostnader kan vinna påtaglig förbättring av fiskemöjligheterna och där fiskerättshavarna själva ådagalagt intresse för sådan förbättring.

Om åtgärder mot vanskötsel av fiske.

Under 30—32 §§ avhandlas åtgärder mot vanskötsel av fiske. Beträffande detta avsnitt hänvisas till vad tidigare anförts (s. 38—40).

Om vattenstånd.

Under 33 § anges vilket vattenstånd som i allmänhet skall tagas till utgångspunkt vid tillämpningen av sådana bestämmelser som anknyta till avstånd från stranden eller till visst vattendjup. Beträffande den närmare innebörden av de föreslagna bestämmelserna och skälen för desamma torde få hänvisas till propositionen s. 43, 49, 103, 178, 230.

Bestämmelsen ansluter nära till ett liknande stadgande i det genom proposition nr 59 framlagda förslaget till lag om gräns mot allmänt vattenområde.

Utskottet.

Utskottet har icke något att erinra mot den föreslagna bestämmelsen.

Ansvarsbestämmelser m. m.

Under detta avsnitt behandlas i 34 och 35 §§ straff för olovligt fiske, under 36 § förverkande, under 37 § beslag, under 38 § frågor angående vem böter, viten och förverkat gods eller dess värde skall tillfalla ävensom huruvida vite må förvandlas till frihetsstraff samt slutligen under 39 § handräckning.

Beträffande straff för olovligt fiske må hänvisas till propositionen s. 128—130, 203—207, 231.

I fråga om förverkande går propositionen längre beträffande fångsten än beträffande det vid fisket använda fiskeredskapet. Bestämmelserna äro utformade i viss anslutning till de nya stadgandena i 2 kap. 17 § strafflagen men äro något strängare än dessa. Motiven härför återfinnas i propositionen s. 130, 207—209, 231.

Ertappas någon å bar gärning, då han bedriver olovligt fiske, eller anträffas redskap för sådant fiske utsatt i vattnet, skall beslagsrätt finnas icke blott — som enligt rättegångsbalken — för polismyndighet m. fl. utan också för den enskilde fiskerättshavaren och hans folk samt vissa andra personer. Närmare regler ha föreslagits om villkoren för beslag och om det vidare förfarandet med beslagtagna egendom. Den i 19 § 1896 års lag upptagna fråntagnings- och kvarhållningsrätten (rätten att från den fiskande taga egendom till »vedermäle och pant» och behålla den till dess han »rätt för sig bjuder») har i samband därmed föreslagits skola upphöra. Utskottet tillåter sig därvidlag hänvisa till propositionen s. 131—133, 209—214, 231 f.

Böter och viten, som ådömas enligt fiskerättslagen, så ock förverkat redskap eller dess värde, ha föreslagits skola tillfalla kronan. Däremot skall förverkad fångst eller dess värde i regel tillfalla den som har den enskilda fiskerätten. Någon kvarhållningsrätt eller panträtt till annan egendom skall icke enligt fiskerättslagen tillkomma beslagtagaren. Vite skall ej få förvandlas till frihetsstraff. Beträffande dessa frågor hänvisas till propositionen s. 130 f., 133, 214 f., 232.

Handräckning skall kunna lämnas vid vissa kränkningar av fisk-ådrebestämmelserna och vid missbruk av ett av länsstyrelsen eller fiskeristyrelsen fastställt märke för redskap eller notvarp. Uttalanden härom återfinnas i propositionen s. 133 f., 215, 232.

Vad angår frågan om åtalsrätten, huruvida olovligt fiske skall ligga under allmänt åtal eller utgöra angivelsebrott, har i 17 a § 1896 års lag stadgats att brott som avses i lagen icke utan angivelse må åtalas av allmän åklagare, om det endast förnärmar enskilds rätt. Departementschefen har ansett lämpligast att denna begränsning nu borttoges (s. 130) och lagrådet har lämnat detta förslag utan erinran.

Utskottet.

Utskottet finner ej anledning till erinran beträffande de under 34—39 §§ upptagna bestämmelserna.

Däremot vore det enligt utskottets mening att gå för långt i ingripanden mot olovligt fiske att utan vidare upphäva den i 17 a § gällande fiskerättslag upptagna bestämmelsen om åtalsrätt, så att olovligt fiske skulle läggas under allmänt åtal, även om det endast kränkte enskild fiskerätt. Det synes fullt tillräckligt att föreskriva att sådant olovligt fiske ej må åtalas av allmän åklagare med mindre det av målsägande angives till åtal eller — i likhet med vad som stadgas för åtskilliga jämförliga brott enligt allmänna strafflagen — statsåklagaren finner åtal vara ur allmän synpunkt påkallat. Bestämmelse härom synes böra upptagas i en särskild paragraf efter 39 §. Utskottet förutsätter att denna befogenhet för statsåklagaren kommer att utövas endast i mycket få fall, t. ex. då det på grund av skiftesrättsliga förhållanden erbjuder stora svårigheter att bevisa på vilkens vattenområde fiske ägt rum och vissa men icke alla ägarna av vattenområde i närheten vilja anmäla det olovliga fisket till åtal. Om fisket även kränker allmän rätt, såsom i regel är fallet exempelvis vid brott mot fiskådrebestämmelserna, har åklagaren — liksom vid förseelser mot fiskeristadgan — möjlighet att ingripa oberoende av angivelse eller medgivande från statsåklagaren. Den ändring i fråga om åtalsrätten som utskottet föreslagit torde icke behöva orsaka någon jämkning av bestämmelserna om beslag eller av övriga i denna lag upptagna stadganden.

Värdet av en lagstiftning om rätt till fiske beror naturligen på hur den efterleves. Skulle Kungl. Maj:t finna sig böra i anslutning till fiskerättskommitténs förslag (s. 302 f., 327) överväga utredning om införande av allmän registrerings- och märkningsskyldighet för motorbåtar, vore detta uppenbarligen i hög grad ägnat att, exempelvis i Stockholms skärgård, gagna icke blott naturskyddet, trafiksäkerheten och sjöfågelstammen utan också omvårdnaden av fiskbestånden och beivrandet av olovligt fiske.

Om besvär m. m.

I 40 § ha föreslagits bestämmelser om kungörande av länsstyrelses beslut, om klagotid och om verkställighet utan hinder av förd klagan m. m. Härom hänvisas till propositionen s. 134 f., 215 f., 232 f.

Utskottet.

Utskottet har ingen anmärkning mot den föreslagna bestämmelsen. Skulle, på sätt utskottet nyss förordat, en ny paragraf inskjutas före den nu ifrågavarande, föranleder detta emellertid en ändring i nummerbeteckningen.

Slutbestämmelser.

I fiskerättslagens slutbestämmelser har föreslagits bl. a. att lagen skall träda i kraft den 1 januari 1951. Rörande slutbestämmelsernas innehåll i övrigt hänvisas till propositionen s. 135, 216, 233.

I likalydande *motionerna II: 429* och *I: 366* har hemställts att alla i propositionen föreslagna lagar och lagändringar skola träda i kraft först den 1 januari 1953. Å andra sidan har i *motionerna II: 440* och *I: 364*, vilka äro likalydande, yrkats att den nya fiskerättslagen, i vad den avser hummerfisket i Bohuslän, skulle träda i kraft redan den 1 september 1950 och i likalydande *motionerna II: 444* och *I: 358* att detta skulle ske den 1 oktober 1950.

Utskottet.

Utskottet anser ej tillräckliga skäl föreligga att — såsom yrkats i två motioner (II: 429 och I: 366) — lagstiftningens ikraftträdande skulle uppskjutas över nästa årsskifte. Några särskilda övergångssvårigheter torde icke vara att vänta beträffande fisket med rörliga redskap, och vad angår de fasta redskapen är det tillräcklig tid för de fiskande att före nästa års fiske-säsong anpassa dem efter de nya förhållandena.

Å andra sidan synes det med hänsyn till den långt framskridna tiden icke vara lämpligt att — på sätt yrkats i några motioner (I: 358 och 364 samt II: 440 och 444) — bringa de nya reglerna om fritt hummerfiske i tillämpning redan före nyåret.

Utskottet förutsätter att vederbörande myndigheter i god tid meddela de föreskrifter som förutsättas i 16 § (vissa föreskrifter om frifisket i Vänern) och 22 § (skyddsföreskrifter) samt, där så erfordras, i administrativ ordning komplettera fiskådrebestämmelserna med nödiga skyddsföreskrifter av annan art, exempelvis vid mynningen av Torne älv (jfr motionen II: 623) och andra viktiga laxälvar.

Förslaget till lag angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 20 december 1946 om handläggning av domstolsärenden.

I 24 § förslaget till lag om rätt till fiske har förutsatts att föreskrifter av domstol rörande utnyttjande av samfällt vatten skola kunna påkallas genom ansökan. Dylika ärenden böra enligt departementschefens uppfattning med hänsyn till sin betydelse prövas av fullsutten rätt. Ett stadgande därom har intagits i 6 § andra stycket förevarande lag.

Utskottet.

Förslaget föranleder ingen erinran från utskottets sida.

Förslaget till lag om ändrad lydelse av 19 kap. 12 § jorddelningslagen.

Fiskerättskommittén har i sitt betänkande anfört, att rätten till fiske i ett visst vattenområde ofta kommit att genom avstyckning uppdelas på ett stort antal fastigheter. Genom att fiskerätten sålunda splittrats på många händer hade missförhållanden uppkommit med avseende både å fiskevärden och å den rättvisa fördelningen av fisket. Enligt kommitténs mening förelåge därför ett starkt behov av att fiskerinäringens intressen bleve bättre tillgodosedda vid avstyckningar.

För vinnande av detta syfte har kommittén till en början föreslagit, att till 19 kap. 3 § jorddelningslagen skall fogas ett nytt, femte moment av innehåll att fiske ej må genom avstyckning uppdelas på särskilda fastigheter på sådant sätt, att därigenom märkligt men uppkommer för fiskenäringen i orten, såframt ej den nya fastighetsindelningen i annat hänseende medför fördelar, vilka överväga de med fiskets delning förenade olägenheterna. Dessutom har kommittén förordat, att i anslutning till de i 12 § samma kapitel upptagna bestämmelserna om avstyckad ägovidds rätt till delaktighet i samfälligheter eller i särskilda rättigheter, som tillkomma stamfastigheten, skall meddelas en föreskrift, att om fastigheten har andel i samfällt fiske, avstyckning ej må så verkställas, att andelen därigenom delas, med mindre det uppenbarligen kan ske utan men för övriga fastigheter, som hava andel i fisket, eller ock samtycke av dessas ägare erhålles i den omfattning, som enligt fiskelagen kräves för upplåtelse av fiskerätt i samfälligheten till någon, som ej är delägare.

I samtliga de *remissyttranden*, där dessa förslag berörts, har vitsordats att bestämmelser i syfte att förhindra en alltför långtgående uppdelning av den med fastigheterna förenade fiskerätten vore starkt påkallade. Fastighetsbildningssakkunniga — med vilka lantmäteristyrelsen instämt — ha dock ansett inskränkande bestämmelser böra meddelas endast med avseende på rätten att tillägga avstyckad fastighet (styckningslott) andel i fiske, vare sig detta tillkommer styckningsfastigheten ensam eller utgör en samfällighet för denna och andra fastigheter. Därvid kommer särskilt i betraktande möjligheten att tillägga avstyckningslott andel i oskiftat fiske. Med hänsyn till vissa praktiska svårigheter borde sålunda enligt de sakkunnigas mening det av kommittén uppställda kravet på samtycke från de flesta övriga delägarna i fisket ersättas med en föreskrift om skyldighet för förrättningslantmätaren att pröva, huruvida andel i fisket kunde tilläggas lägenheten utan men av någon betydelse. Vid en dylik prövning borde förrättningsmannen ha att beakta ej blott huruvida delningen kunde antagas komma att medföra menliga verkningar för fisket eller eljest inkräkta på övriga delägars rätt att fiska i vattenområdet; med tanke på den betydelse fisket mångenstädes hade såsom stöd för ett i och för sig otillräckligt jordbruk måste också den största hänsyn tagas till den verkan delning av fiske-

rättighet kunde ha för styckningsfastigheten. Härvidlag borde tillämpningen vara ytterst restriktiv. De sakkunniga ha hemställt, att det i kommittéförslaget upptagna tillägget till 19 kap. 3 § jorddelningslagen måtte utgå samt att den under 12 § samma kapitel föreslagna nya bestämmelsen måtte givas i huvudsak den innebörden, att avstyckad ägovidd ej finge jämte annan styckningsdel tilläggas rätt till delaktighet i fiske, som tillkomme stamfastigheten eller vore samfällt för stamfastigheten och annan fastighet, om därigenom skulle för fisket uppkomma men av någon betydelse.

I det till lagrådet remitterade förslaget har iakttagits vad fastighetsbildningssakkunniga och lantmäteristyrelsen sålunda hemställt.

Lagrådet har på ett par punkter ifrågasatt förtydliganden (prop. s. 223), men *departementschefen* har icke funnit behov därav föreligga.

Utskottet.

Såsom kommittén framhållit har det ej sällan visat sig medföra olägenheter att den till en fastighet hörande fiskerätten i samband med avstyckning uppdelats mellan stamfastigheten och styckningslotterna. Särskilt ha sådana olägenheter framträtt, när fiskerätten haft karaktären av andel i oskiftat fiske. Om en delägare i dylikt fiske från sin fastighet avstyckar t. ex. ett stort antal tomter och alla dessa utrustas med fiskerätt, minskas naturligen lätt de övriga delägarnas intresse för fiskevårdande åtgärder. Det framstår också redan i och för sig som en orättvisa mot de övriga delägarna att fiskerättsförhållandena rubbas på dylikt sätt.

Ehuru av lantmäteritekniska skäl de ur fiskesynpunkt önskvärda lagändringarna icke kunnat göras så omfattande som vad kommittén avsett, torde vad i propositionen föreslås kunna få stor praktisk betydelse, särskilt i förening med de i förslaget till ny fiskerättslag (24 §) upptagna ökade möjligheterna att i enkla former hos domstol utverka föreskrifter om hur oskiftat fiske må nyttjas.

Utskottet finner ej anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag.

Förslaget till lag om ändring i expropriationslagen.

I *kommitténs* betänkande har framhållits, att det vore ett utbrett önskemål att yrkesfiskarena skulle erhålla större trygghet för att få kunna disponera erforderlig mark för bodar, bryggor och andra anläggningar som erfordrades för fiskets bedrivande. Särskilt i Norrland vore fiskarena för fisket i ytterskärgårdarna flerstädes beroende av tillgång till sommarbodas på annans mark. Även för torkställningar och liknande ändamål ansåge sig fiskarena behöva tryggad nyttjanderätt till lämplig mark.

På grund av vad sålunda anförts har kommittén föreslagit att expropriationsrätt skall medgivas för att å viss ort bereda fiskarbefolkningen utrymme för uppförande av brygga, bod eller annan anläggning som erfordras för yrkesfisket. Sådan expropriation skall dock enligt förslaget ej kunna företagas av annan än kronan, kommun eller hushållningssällskap och skall en-

dast kunna avse förvärvande av nyttjanderätt under en tid av högst tjugufem år. Om expropriation beviljas, skall den exproprierande äga rätt att till enskilda yrkesfiskare eller sammanslutning av yrkesfiskare upplåta erforderligt område under erinran att detta får användas endast för det ändamål som expropriationen avser.

I *remissyttrandena* har ingen principiell invändning framställts mot förslaget.

Angående vissa erinringar vid *lagrådsbehandlingen* må hänvisas till propositionen s. 223 f.

I *propositionen* har, såsom föreslagits av en ledamot av lagrådet, den jämkningen skett att expropriation för tillgodoseende av yrkesfiskets behov av mark för bryggor och bodar m. m. skall avse äganderätt i stället för nyttjanderätt, om ägaren begär det.

Utskottet.

Förslaget föranleder ingen utskottets erinran.

Förslaget till förordning om fiskerätten vid vissa kronan tillhöriga havsstränder, skär och holmar m. m.

Beträffande innehållet i detta förslag, som nära motsvarar bestämmelser i 1 § och 21 § första stycket 1896 års lag, torde få hänvisas till vad som förut i utskottets utlåtande (s. 33—35) sagts om *kronans fisken* (jfr prop. s. 87—89).

Utskottet.

Förslaget lämnas av utskottet utan erinran.

Med stöd av av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A. att riksdagen — med förklaring, att riksdagen funnit vissa ändringar böra vidtagas i det genom förevarande proposition, nr 60, framlagda förslaget till lag om rätt till fiske — måtte för sin del antaga följande förslag till

L a g om rätt till fiske.

Häri genom förordnas som följer.

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

Om fiske i allmänt vatten.

1 §.

I vatten, som enligt lagen om gräns mot allmänt vattenområde är allmänt vatten, må varje svensk medborgare fiska med rörligt redskap. Fast redskap må, såvitt ej annat följer av 3 §, utsättas i allmänt vatten endast efter tillstånd av myndighet som Konungen bestämmer.

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

Med fast redskap förstås i denna lag fiskebyggnad, så ock med ledarm försett fiskeredskap, vilket medelst pålar eller tyngder eller annorledes fästes vid botten eller stranden och avses skola kvarstå längre tid än två dygn i följd.

2 §.

Den som äger sådan fiskerätt i enskilt vatten som sägs i 5 § (innehavare av enskild fiskerätt) må ej förvägras tillstånd att från det enskilda vattnet sträcka fast redskap vidare ut i allmänt vatten, såvitt det prövas kunna ske utan men för annan fiskande.

3 §.

Vid kusten av Norrbottens län, vid kusterna av Kalmar län söder om Kråkelund och vid Blekinge läns östra kust (norr om Torhamnsudde) må innehavare av enskild fiskerätt även utan myndighets tillstånd sträcka fast redskap från det enskilda vattnet vidare ut i allmänt vatten, dock ej på större avstånd än tvåhundra meter från den stranden följande kurvan för högst tre meters djup vid fastlandet eller vid ö eller holme av minst etthundra meters längd.

3 §.

Vid kusten av Norrbottens län, vid kusterna av Kalmar län söder om Kråkelund, vid Blekinge läns östra kust (norr om Torhamnsudde) samt vid Skånes östra och södra kuster må innehavare av enskild fiskerätt även utan myndighets tillstånd sträcka fast redskap från det enskilda vattnet vidare ut i allmänt vatten, dock ej på större avstånd än tvåhundra meter från den stranden följande kurvan för högst tre meters djup vid fastlandet eller vid ö av minst etthundra meters längd.

Vad i första stycket stadgas skall dock beträffande den som stöder sin fiskerätt på avtal, urminnes hävd, dom, skattläggning eller annan särskild grund gälla allenast såvitt det ej strider mot vad som i dylik ordning är bestämt angående fiskerättens omfattning.

4 §.

Den som ej är svensk medborgare må bedriva fiske i allmänt vatten endast efter tillstånd av Konungen. Är han innehavare av enskild fiskerätt, skall han dock i fråga om rätt att från det enskilda vattnet sträcka fast redskap vidare ut i allmänt vatten vara likställd med svensk medborgare.

Om fiske i enskilt vatten.

5 §.

I enskilt vatten må, såvitt ej nedan annat stadgas, fiske bedrivas endast av jordägaren eller den som enligt avtal, urminnes hävd, dom eller skattläggning eller på annan särskild grund äger rätt därtill.

(Kungl. Maj:ts förslag)

6 §.

Vid kusten av Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands, Gävleborgs och Uppsala län må varje svensk medborgare i enskilt vatten bedriva fiske efter strömming och skarpsill med notar ävensom med skötar och sillnät, vilka äro att hänföra till rörliga redskap.

7 §.

Vid kusten av Stockholms län må varje svensk medborgare i enskilt vatten som har större djup än sex meter bedriva fiske efter strömming och skarpsill med skötar och sillnät, vilka äro att hänföra till rörliga redskap.

8 §.

Vid kusten av Södermanlands och Östergötlands län samt av Kalmar län norr om Kråkelund må varje svensk medborgare bedriva fiske efter strömming och skarpsill med skötar och sillnät, vilka äro att hänföra till rörliga redskap, i sådant enskilt vatten som har större djup än sex meter och är beläget på ett avstånd ej understigande tvåhundra meter från fastlandet eller från ö eller holme av minst etthundra meters längd; dock är strömmings- och skarpsillfisket förbehållet innehavaren av den enskilda fiskerätten inom följande områden:

(Utskottets förslag)

6 §.

Vid kusten av Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands, Gävleborgs och Uppsala län må varje svensk medborgare i enskilt vatten bedriva fiske med rörligt redskap, dock ej efter lax.

7 §.

Vid kusten av Stockholms och Södermanlands län må varje svensk medborgare i enskilt vatten som har större djup än sex meter bedriva fiske efter strömming och skarpsill med skötar och sillnät, vilka äro att hänföra till rörliga redskap; dock är i Södermanlands län under tiden från och med den 1 april till och med den 30 september strömmings- och skarpsillfisket förbehållet innehavaren av den enskilda fiskerätten intill tvåhundra meter från fastlandet eller från ö av minst etthundra meters längd.

8 §.

Vid kusten av Östergötlands län samt av Kalmar län norr om Kråkelund må varje svensk medborgare bedriva fiske efter strömming och skarpsill med skötar och sillnät, vilka äro att hänföra till rörliga redskap, i sådant enskilt vatten som har större djup än sex meter och är beläget på ett avstånd ej understigande tvåhundra meter från fastlandet eller från ö av minst etthundra meters längd; dock är strömmings- och skarpsillfisket förbehållet innehavaren av den enskilda fiskerätten inom följande områden:

(Kungl. Maj:ts förslag)

Slätbaken, Tränöfjärden och Gropviken jämte angränsande vatten innanför räta linjer Djursö norra udde—fastlandet över sydligaste udden av Lilla Rimmö ävensom Djursö—Yxnö och Norra Finnö—fastlandet över sundens smalaste ställen;

Valdemarsviken innanför en rät linje Stora Ålö—Kvädö, där inloppet är smalast;

Syrsan och Bågviken samt Gudingefjärden innanför räta linjer Björkö—fastlandet över smalaste delen av sundet, Björkö södra udde—sydligaste udden av Lilla Rätö samt västligaste udden av Lilla Rätö—närmaste ställe på fastlandet; ävensom

Gamlebyviken och Lucernafjärden innanför en linje från södra udden av Gränsölandet rätt åt söder.

(Utskottets förslag)

Slätbaken, Tränöfjärden och Gropviken jämte angränsande vatten innanför räta linjer Djursö norra udde—fastlandet över sydligaste udden av Lilla Rimmö ävensom Djursö—Yxnö och Norra Finnö—fastlandet över sundens smalaste ställen;

Valdemarsviken innanför en rät linje Stora Ålö—Kvädö, där inloppet är smalast;

Syrsan och Bågviken samt Gudingefjärden innanför räta linjer Björkö—fastlandet över smalaste delen av sundet, Björkö södra udde—sydligaste udden av Lilla Rätö samt västligaste udden av Lilla Rätö—närmaste ställe på fastlandet; ävensom

Gamlebyviken och Lucernafjärden innanför en linje från södra udden av Gränsölandet rätt åt söder.

9 §.

Vid kusterna av Kalmar län söder om Kråkelund samt vid Blekinge läns östra kust (norr om Torhamnsudde) må varje svensk medborgare i enskilt vatten bedriva fiske efter strömming (sill) och skarpsill med skötar och sillnät, vilka äro att hänföra till rörliga redskap, ävensom fiska med tobisnot.

10 §.

I Gotlands län må i havet varje svensk medborgare i enskilt vatten fiska med nät, som är att hänföra till rörligt redskap, ävensom med tobisnot.

11 §.

Vid Blekinge läns södra kust (väster om Torhamnsudde) må varje svensk medborgare med rörligt redskap fiska i enskilt vatten på ett avstånd ej understigande trehundra meter från fastlandet eller från ö *eller holme* av minst etthundra meters längd eller, där den stranden följande kurvan för högst tre meters djup går längre ut, utanför denna djupkurva. Med nät, som är att hänföra

11 §.

Vid Blekinge läns södra kust (väster om Torhamnsudde) må varje svensk medborgare med rörligt redskap fiska i enskilt vatten på ett avstånd ej understigande trehundra meter från fastlandet eller från ö av minst etthundra meters längd eller, där den stranden följande kurvan för högst tre meters djup går längre ut, utanför denna djupkurva. Med nät, som är att hänföra till rörligt red-

(Kungl. Maj:ts förslag)

till rörligt redskap, samt med tobisnot är fisket fritt ända intill stranden.

12 §.

Vid Skånes kuster må varje svensk medborgare fiska i enskilt vatten med rörligt redskap och vid Skånes västra kust även med fast redskap.

13 §.

Vid kusten av Hallands län samt Göteborgs och Bohus län må varje svensk medborgare fiska i enskilt vatten med rörligt redskap ävensom med mindre ålryssja, ändå att den är att hänföra till fast redskap; dock är fisket efter ostron förbehållet innehavaren av den enskilda fiskerätten intill tvåhundra meter från fastlandet eller från ö eller holme av minst etthundra meters längd.

14 §.

Vid alla rikets havskuster må varje svensk medborgare i enskilt vatten fiska med långrev, förutom i den utsträckning som följer av 11—13 §§, jämväl eljest i vatten som är minst tjugu meter djupt och som tillika antingen har förbindelse med öppna havet av större bredd än en kilometer, räknat från fastlandet eller från ö eller holme av minst etthundra meters längd, eller ock är beläget vid ö eller holme vilken från fastlandet helt skiljes av vatten med sådan förbindelse.

15 §.

Har vid tiden för lagens ikraftträdande albmänheten eller viss del av befolkningen oklandrat och efter gammal sed bedrivit fiske i enskilt vatten vid havskust utöver vad enligt 6—14 §§ är medgivet, skall vad sålunda tillämpats fortfarande gälla.

(Utskottets förslag)

skap, samt med långrev och tobisnot är fisket fritt ända intill stranden.

12 §.

Vid Skånes östra och södra kuster må varje svensk medborgare fiska i enskilt vatten med rörligt redskap.

13 §.

Vid Skånes västra kust och vid kusten av Hallands län samt Göteborgs och Bohus län må varje svensk medborgare fiska i enskilt vatten; dock är fisket efter ostron förbehållet innehavaren av den enskilda fiskerätten intill tvåhundra meter från fastlandet eller från ö av minst etthundra meters längd.

14 §.

Vid alla rikets havskuster må varje svensk medborgare i enskilt vatten fiska med långrev, förutom i den utsträckning som följer av 6 samt 11—13 §§, jämväl eljest i vatten som är minst tjugu meter djupt och som tillika antingen har förbindelse med öppna havet av större bredd än en kilometer, räknat från fastlandet eller från ö av minst etthundra meters längd, eller ock är beläget vid Gotland eller Öland eller andra öar, vilka från fastlandet helt skiljas av vatten med sådan förbindelse.

15 §.

Hava å viss ort de fiskande oklandrat och efter gammal sed bedrivit fiske i enskilt vatten vid havskust utöver vad enligt 6—14 §§ är medgivet, skall vad sålunda tillämpats gälla.

(Kungl. Maj:ts förslag)

Vad nu sagts avser dock icke fiske efter strömming (sill) eller skarpsill vid rikets östra och södra kuster samt i Gotlands län.

(Utskottets förslag)

Vad nu sagts avser dock icke fiske efter strömming (sill) eller skarpsill.

16 §.

I Vänern må svensk medborgare utan stöd av enskild fiskerätt fiska i enskilt vatten enligt följande särskilda bestämmelser.

1. Fiske med ålrev med dött agn må under tiden från och med den 16 juli till och med den 15 oktober bedrivas efter tillstånd av länsstyrelsen. Sådant tillstånd må ej meddelas åt annan än den som utövar fiske yrkesmässigt; det må begränsas till att avse visst område.

2. Fiske efter siklöja och nors med finmaskad not må, när så finnes kunna ske utan men för fiskevården, av länsstyrelsen förklaras fritt i visst notvarp, beläget utanför öppen, brant sluttande stenstrand, ävensom i visst annorstädes beläget notvarp, om sådant fiske oklandrat och efter gammal sed fritt bedrivits där.

3. Fiske efter siklöja och nors med finmaskat nät, som är att hänföra till rörligt redskap, är fritt utanför öppen strand på större djup än åtta meter, bestämt efter rådande vattenstånd.

4. I Mariestadsfjärden jämte Östersundet är jämväl i övrigt fiske med rörligt redskap fritt på ett avstånd ej understigande trehundra meter från fastlandet eller från ö eller holme av minst etthundra meters längd eller, där den stranden följande kurvan för högst tre meters djup går längre ut, utanför denna djupkurva.

4. I Mariestadsfjärden jämte Östersundet är jämväl i övrigt fiske med rörligt redskap fritt på ett avstånd ej understigande trehundra meter från fastlandet eller från ö av minst etthundra meters längd eller, där den stranden följande kurvan för högst tre meters djup går längre ut, utanför denna djupkurva.

5. I Dättern och Brandsfjorden vare de fiskande bibehållna vid det fiske som där oklandrat och efter gammal sed bedrivits.

Närmare föreskrifter angående utövandet av fiske, som avses under 2 och 3, meddelas av länsstyrelsen, vilken ock äger att, på framställning av innehavaren av den enskilda fiskerätten, från det under 3 avsedda fisket undantaga visst område, där siklöja eller nors ej förekommer i större mängd.

17 §.

I Vättern må fiske med utter och drag samt med agnnot bedrivas av varje svensk medborgare i enskilt vatten utanför öppen strand.

18 §.

I Mälaren må i Norra Björkfjärden, Prästfjärden, Södra Björkfjärden och Hovgårdsfjärden varje svensk

18 §.

I Mälaren må i Norra Björkfjärden, Prästfjärden, Södra Björkfjärden och Hovgårdsfjärden varje svensk

(Kungl. Maj:ts förslag)

medborgare fiska med rörligt redskap på ett avstånd ej understigande trehundra meter från fastlandet eller från ö eller holme av minst etthundra meters längd eller, där den stranden följande kurvan för högst tre meters djup går längre ut, utanför denna djupkurva. Vid tillämpningen av vad nu sagts skola nämnda fjärdar anses begränsade mot Gripsholmsviken av räta linjer från Hagskär till närmaste ställen på fastlandet, mot Grönsöfjärden av räta linjer Ringsökälven—Bastlagnö—Ytterholmen över sundens smalaste ställen, mot Ekolsundsviken av räta linjer från Tallholmen till närmaste ställen på fastlandet, mot Kalmarviken av räta linjer från Knuten till närmaste ställen på fastlandet, mot Säbyholmsviken av Smidösunds smalaste del samt mot Långtarmen av en rät linje Dävensö västspets—Munsö nordspets.

19 §.

I Hjälmarens må i Mellanfjärden varje svensk medborgare fiska med rörligt redskap på ett avstånd ej understigande en kilometer från fastlandet eller från ö eller holme av minst etthundra meters längd.

20 §.

I Storsjön i Jämtland må varje svensk medborgare i enskilt vatten bedriva sikfiske med nät, som är att hänföra till rörligt redskap, på ett avstånd ej understigande trehundra meter från fastlandet eller från ö eller holme av minst etthundra meters längd ävensom idka lakfiske med hängryssja (lakstrut).

21 §.

Konungen äger bestämma att fiske enligt föreskrifterna i 6—20 §§ må bedrivas även av den som ej är svensk medborgare.

(Utskottets förslag)

medborgare fiska med rörligt redskap på ett avstånd ej understigande trehundra meter från fastlandet eller från ö av minst etthundra meters längd eller, där den stranden följande kurvan för högst tre meters djup går längre ut, utanför denna djupkurva. Vid tillämpningen av vad nu sagts skola nämnda fjärdar anses begränsade mot Gripsholmsviken av räta linjer från Hagskär till närmaste ställen på fastlandet, mot Grönsöfjärden av räta linjer Ringsökälven—Bastlagnö—Ytterholmen över sundens smalaste ställen, mot Ekolsundsviken av räta linjer från Tallholmen till närmaste ställen på fastlandet, mot Kalmarviken av räta linjer från Knuten till närmaste ställen på fastlandet, mot Säbyholmsviken av Smidösunds smalaste del samt mot Långtarmen av en rät linje Dävensö västspets—Munsö nordspets.

19 §.

I Hjälmarens må i Mellanfjärden varje svensk medborgare fiska med rörligt redskap på ett avstånd ej understigande en kilometer från fastlandet eller från ö av minst etthundra meters längd.

20 §.

I Storsjön i Jämtland må varje svensk medborgare i enskilt vatten bedriva sikfiske med nät, som är att hänföra till rörligt redskap, på ett avstånd ej understigande trehundra meter från fastlandet eller från ö av minst etthundra meters längd ävensom idka lakfiske med hängryssja (lakstrut).

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

Särskilda bestämmelser om rätt till fiske i vissa fall.

22 §.

Till förekommande av att fiske som är förbehållet innehavare av enskild fiskerätt hindras eller skadas genom fiske som utövas med stöd av stadgande i 6—9 §§ eller 11 § äger länsstyrelsen meddela erforderliga föreskrifter rörande längden av de redskap som därvid må användas och avståndet mellan dem ävensom stadga förbud mot att utsätta skötar eller nät inom visst avstånd från notvarp som utmärkts med av länsstyrelsen fastställt märke.

Länsstyrelsen må ock i annat fall än i första stycket sägs meddela de föreskrifter som erfordras för att förebygga att fiske med fast redskap som utövas med stöd av enskild fiskerätt hindras eller skadas genom fiske som må bedrivas utan stöd av sådan rätt.

23 §.

Fiske tillhörigt sådan allmänning, som avses i lagen om häradsallmänningar eller lagen om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna, äga de som hava del i allmänningen rätt att nyttja.

Allmänningfiske som nu nämnts må ock av delägarna utarrenderas för gemensam räkning. Beslut därom fattas i enlighet med gällande föreskrifter om allmänningens förvaltning.

24 §.

Oskiftat fiske ävensom annat fiske som är samfällt för två eller flera fastigheter må nyttjas av fastigheternas ägare efter vad de kunna sämjas. Sämjas de ej, må rätten på ansökan av någon av dem föreskriva huru fisket må nyttjas. Innan sådan föreskrift meddelas skola de övriga ägarna genom särskilda underrättelser av domstolen erhålla tillfälle att yttra sig, såvitt det kan ske utan märklig tidsutdräkt.

Upplåtelse av fiskerätt åt annan än någon av fastigheternas ägare må ej annat än i samband med upplåtelse av jord till brukande göras av en ägare utan de flesta övrigas samtycke. Därvid skola de, som med samäganderätt innehava viss fastighet, tillsammansagna räknas för en ägare och skall likaså endast en röst beräknas för den som äger flera fastigheter.

Vad i denna paragraf stadgas äger ej tillämpning å fiske som utgör gemensamhetsfiske eller ingår i sådant fiske.

25 §.

Upplåtes jord till brukande, må brukaren nyttja det fiske som hör till jorden, om ej annorlunda avtalas.

26 §.

Om gemensamhetsfiske, om fiske inom nationalpark, så ock om lapparernas rätt till fiske i vissa delar av riket gäller vad särskilt är stadgat.

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

Om rätt att nyttja annans strand m. m.

27 §.

Fiskande må, när det erfordras för fiskets utövande, beträda annans strand och nyttja den för tillfällig fastgöring eller uppdragning av redskap eller båt, om det kan ske utan förfång för den som innehar stranden. Vad nu sagts om annans strand skall äga motsvarande tillämpning beträffande annans vattenområde, även om den fiskande ej äger fiska där, såvida förfång ej uppkommer för den som innehar vattenområdet eller har enskild fiskerätt där.

Ändå att förfång uppkommer, må den som vid annans strand yrkesmässigt utövar fiske som må bedrivas utan stöd av enskild fiskerätt, mot ersättning för skada och intrång beträda stranden och nyttja den på sätt i första stycket sägs, när det erfordras för fiskets utövande. Tomt eller plantering må dock tagas i anspråk endast om särskilda skäl föreligga.

Om fiskådra.

28 §.

I vattendrag och sund skall i varje gren där fisken har sitt drev fiskådra finnas i djupaste vattnet. Fiskådran utgör en sjättedel av vattnets bredd vid vanligast förekommande lågt vattenstånd. Där vattendrag med fiskådra mynnar i havet eller utlöper i eller från sjö eller större vattendrag, skall fiskådran med oförändrad bredd sträcka sig vidare trehundra meter ut i djupaste vattnet. Vad sist sagts skall äga motsvarande tillämpning beträffande fiskådra i sund vid dettas ändpunkter.

Länsstyrelsen må efter hörande av rättsägarna och av sakkunnig föreskriva att fiskådran skall gå i annan del av vattnet än i första stycket sägs, om det kan antagas icke lända till märkligt förfång för någon som ej samtyckt till åtgärden.

29 §.

Fiskådra skall lämnas fri från fiskeredskap som kan hindra fiskens gång. Ej heller må i eller vid fiskådra anbringas annan anordning än fiskeredskap, vilken är avsedd och ägnad att avhålla fisken i ådran från att gå fram i denna.

Länsstyrelsen må i visst fall efter hörande av rättsägarna och av sakkunnig medgiva undantag från vad i första stycket sägs, om det kan antagas icke lända till märkligt förfång för någon som ej samtyckt till åtgärden. I fråga om fiskebyggnad eller annan anordning, vars tillåtlighet enligt vattenlagen skall prövas av vattendomstol, skall dock jämväl vad där-om är stadgat lända till efterrättelse.

Äger någon särskild rättighet att för fiske stänga fiskådra, skall han njuta den rättigheten till godo.

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

Om åtgärder mot vanskötsel av fiske.

30 §.

Om innehavare av enskild fiskerätt, i strid med allmänt intresse, uppenbart vansköter fisket genom alltför hård beskattning av fiskbeståndet eller genom underlåtenhet att utnyttja fisket, skall statens fiskeritjänsteman söka träffa överenskommelse med ägaren av den fastighet, till vilken fisket hör, samt, där fiskerätt innehaves av annan, jämväl med denne om fiskets bedrivande. Överenskommelsen skall avfattas skriftligen samt avse viss tid, högst tio år.

31 §.

Kan överenskommelse ej träffas eller fullgöres ej åtagande i överenskommelse, skall fiskeritjänstemannen anmäla förhållandet till länsstyrelsen och därvid angiva vilka föreskrifter rörande fiskets bedrivande som enligt hans uppfattning böra meddelas för avhjälpan av vanskötseln. Då sådan anmälan skett, skall länsstyrelsen därom underrätta sakägare som sägs i 30 § med föreläggande av viss tid, inom vilken yttrande i ärendet må avgivas. Underrättelsen skall delgivas sakägare på sätt om delgivning i rättegång är stadgat.

Sedan yttrande inkommit eller tiden för avgivande av yttrande gått till ända, må länsstyrelsen fastställa de föreskrifter rörande fiskets bedrivande som finnas nödiga för avhjälpan av vanskötseln (fiskeriplan). Vid planens utformning skall hänsyn tagas till det särskilda intresse som sakägare kan hava att själv få bedriva fiske inom visst område, under viss årstid eller efter visst slags fisk. Fiskeriplan skall avse viss tid, högst tio år, och, sedan länsstyrelsens beslut kungjorts i den ordning 40 § stadgar, gälla jämväl mot ny sakägare. Vid fastställande av fiskeriplan äger länsstyrelsen stadga vite för underlåtenhet att följa planen.

Sedan yttrande inkommit eller tiden för avgivande av yttrande gått till ända, må länsstyrelsen fastställa de föreskrifter rörande fiskets bedrivande som finnas nödiga för avhjälpan av vanskötseln (fiskeriplan). Vid planens utformning skall hänsyn tagas till det särskilda intresse som sakägare kan hava att själv få bedriva fiske inom visst område, under viss årstid eller efter visst slags fisk. Fiskeriplan skall avse viss tid, högst tio år, och, sedan länsstyrelsens beslut kungjorts i den ordning 41 § stadgar, gälla jämväl mot ny sakägare. Vid fastställande av fiskeriplan äger länsstyrelsen stadga vite för underlåtenhet att följa planen.

Beslut om fiskeriplan må av länsstyrelsen återkallas, när skäl därtill äro.

32 §.

Följer sakägare ej fiskeriplan, ehuru han därom har kännedom, ankommer det på länsstyrelsen att, på yrkande av statens fiskeritjänsteman, utdöma förelagt vite, om det ej med hänsyn till omständigheterna finnes obilligt. Länsstyrelsen må ock stadga nytt vite.

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

Om vattenstånd.

33 §.

Strandlinjer och vattendjup skola vid tillämpningen av denna lag, om ej annat särskilt anges, bestämmas efter förhållandena vid följande vattenstånd, nämligen

- i havet normalt medelvattenstånd;
- i Vänern 3,60 meter över nedre slusströskeln vid Sjötorp;
- i Vättern 2,97 meter över västra slusströskeln vid Motala;
- i Mälaren 4,2 meter över västra slusströskeln vid Karl Johans torg i Stockholm;
- i Hjälmarén 2,77 meter över södra slusströskeln vid Notholmen; samt
- i Storsjön i Jämtland 292,45 meter över nollplanet i det höjdsystem som ligger till grund för sjöns reglering.

Ansvarsbestämmelser m. m.

34 §.

Bedriver någon utan lov fiske som hör under annans enskilda fiskerätt eller enligt denna lag må utövas endast efter tillstånd av myndighet, dömes för olovligt fiske till dagsböter.

Är brottet med hänsyn till att fisket avsåg särskilt värdefull fisk eller idkades vanemässigt eller i större omfattning att anse som grovt, vare straffet dagsböter, ej under tjugu, eller fängelse i högst sex månader.

35 §.

Den som bryter mot föreskrift, som meddelats av länsstyrelse eller domstol med stöd av 16, 22 eller 24 §§, eller anbringar fiskeredskap eller anordning i uppenbar strid med vad som gäller om fiskådra, dömes till straff för olovligt fiske enligt vad i 34 § sägs.

36 §.

Finnes någon hava bedrivit olovligt fiske, skall det fångade eller, där det undergått förskämning eller ej är i behåll, dess värde förklaras förverkat.

Fiskeredskap som använts vid fisket skall ock förklaras helt eller delvis förverkat, såvitt ägaren eller någon som var i hans ställe uppsåtligen förövat gärningen eller medverkat därtill och det ej är uppenbart obilligt; finnes redskapet ej i behåll, skall i stället dess värde förklaras förverkat.

Vad nu sagts gäller dock ej mot den som i god tro förvärvat fångsten eller redskapet eller särskild rätt därtill.

37 §.

Ertappas någon å bar gärning, då han bedriver olovligt fiske, eller anträffas redskap för sådant fiske utsatt i vattnet, må av länsstyrelsen eller fiske-

*(Kungl. Maj:ts förslag)**(Utskottets förslag)*

ristyrelsen förordnad fisketillsynsman samt, där fisket kränker enskild fiskerätt, jämväl vederbörande rättsägare eller hans folk beslagtagna fångsten och redskapet ävensom båt eller annat, som kan antagas äga betydelse för utredning om brottet.

Har egendom tagits i beslag enligt första stycket, skall anmälan därom göras till närmaste polisman, som har att förfara som om han själv gjort beslaget; dock må fångst, som tagits i beslag av innehavaren av enskild fiskerätt eller hans folk, utan anmälan behållas av fiskerättshavaren.

38 §.

Böter och viten som ådömas enligt denna lag, så ock förverkat redskap eller dess värde, tillfalla kronan.

Förverkad fångst eller dess värde tillfaller, om fisket utan intrång i enskild fiskerätt skett i allmänt vatten eller i fiskådra, kronan och eljest den som har den enskilda fiskerätten.

Vite må ej förvandlas till frihetsstraff.

39 §.

Finnes uppenbart att fiskeredskap utsatts eller anordning vidtagits i strid med vad som gäller om fiskådra, och följer ej rättelse genast efter det tillsägelse skett, äger på ansökan av den som lider skada utmätningsmannen i orten att, sedan han med trovärdig person hållit syn på stället, meddela nödig handräckning på den tredskandes bekostnad.

Detsamma skall gälla, om någon begagnar av länsstyrelsen fastställt märke för redskap eller notvarp på sätt som är ägnat att obehörigen avhålla annan från att fiska.

Beröres allmänt fiskeriintresse, må även allmän åklagare, statens fiskeritjänsteman eller av länsstyrelsen eller fiskeristyrelsen förordnad fisketillsynsman göra ansökan om handräckning.

40 §.

Brott varom förmäles i 34 eller 35 § må ej, där det endast kränker enskild fiskerätt, åtalas av allmän åklagare med mindre det av målsägande angives till åtal eller statsåklagaren finner åtal vara ur allmän synpunkt påkallat.

Om besvär m. m.

40 §.

Då beslut som länsstyrelse meddelar enligt denna lag angår så många att avskrift av beslutet ej lämpligen kan tillställas envar av

41 §.

Då beslut som länsstyrelse meddelar enligt denna lag angår så många att avskrift av beslutet ej lämpligen kan tillställas envar av

dem, skall beslutet kungöras i kyrkan för den eller de församlingar, där fiskevattnet är beläget, samt tilllika anslås i länsstyrelsens lokal och på statsverkets bekostnad tillkännagivas i länskungörelserna ävensom i en eller flera tidningar inom orten; delgivning skall anses hava skett den dag då kungörandet i kyrka ägde rum.

Är någon missnöjd med länsstyrelsens beslut enligt denna lag, må klagan föras hos Konungen genom besvär, vilka skola hava inkommit till jordbruksdepartementet inom två månader efter det klaganden erhöi del av beslutet.

Beslut, som avses i 22, 28 och 29 §§, skola lända till efterrättelse utan hinder av förd klagan, om ej länsstyrelsen annorlunda förordnar. Om särskilda skäl föreligga, må länsstyrelsen förordna att även beslut, som avses i 31 §, skall lända till omedelbar efterrättelse.

dem, skall beslutet kungöras i kyrkan för den eller de församlingar, där fiskevattnet är beläget, samt tilllika anslås i länsstyrelsens lokal och på statsverkets bekostnad tillkännagivas i länskungörelserna ävensom i en eller flera tidningar inom orten; delgivning skall anses hava skett den dag då kungörandet i kyrka ägde rum.

Är någon missnöjd med länsstyrelsens beslut enligt denna lag, må klagan föras hos Konungen genom besvär, vilka skola hava inkommit till jordbruksdepartementet inom två månader efter det klaganden erhöi del av beslutet.

Beslut, som avses i 22, 28 och 29 §§, skola lända till efterrättelse utan hinder av förd klagan, om ej länsstyrelsen annorlunda förordnar. Om särskilda skäl föreligga, må länsstyrelsen förordna att även beslut, som avses i 31 §, skall lända till omedelbar efterrättelse.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1951.

Genom lagen upphävas

lagen den 27 juni 1896 (nr 42 s. 1) om rätt till fiske; samt

kungörelsen den 17 juni 1932 (nr 241) om utmärkning av notvarp.

Förekommer i lag eller författning hänvisning till lagrum, som ersatts genom bestämmelse i nya lagen, skall den bestämmelsen i stället tillämpas.

Om ersättning av statsmedel för förlust av fiskerätt till följd av nya lagen är särskilt stadgat.

B. att riksdagen måtte antaga följande genom proposition nr 60 framlagda förslag till

1) Lag
angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 20 december 1946
(nr 807) om handläggning av domstolsärenden.

Härigenom förordnas, att 6 § lagen den 20 december 1946 om handläggning av domstolsärenden skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

6 §.

Underrätt vare — — — — — lagfaren domare.

Vid annan — — — — — av arvode;

8. tillstånd till försäljning av samfällad egendom enligt lagen om samäganderätt, underställning av delägarbeslut eller meddelande av särskilda föreskrifter angående godmans förvaltning enligt lagen om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfällda ägor och rättigheter eller intagande i rättens protokoll av förening enligt lagen om ägofred; eller

8. tillstånd till försäljning av samfällad egendom enligt lagen om samäganderätt, underställning av delägarbeslut eller meddelande av särskilda föreskrifter angående godmans förvaltning enligt lagen om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfällda ägor och rättigheter, *föreskrifter jämlikt 24 § lagen om rätt till fiske angående nyttjande av samfällt fiske* eller intagande i rättens protokoll av förening enligt lagen om ägofred; eller

9. dödande av förkommen handling.

Skall i — — — — — överförmyndares beslut.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1951.

2) Lag
angående ändrad lydelse av 19 kap. 12 § lagen den 18 juni 1926
(nr 326) om delning av jord å landet.

Härigenom förordnas, att 19 kap. 12 § lagen den 18 juni 1926 om delning av jord å landet¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

¹ Senaste lydelse se SFS 1947:700.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

19 KAP.

12 §.

Avstyckning skall — — — — — nödiga vägar.

Vid avstyckning skall bestämmas, om och i vad mån med avstyckad ägovidd skall följa rätt till delaktighet i område, som vid lantmäteriför rättning avsatts för gemensamt ändamål, i äga, som eljest är samfällid för stamfastigheten och annan fastighet, eller i särskilda rättigheter och förmåner, som tillkomma stamfastigheten; *dock* må där någon styckningsdel skall utgöra eller tillhöra jordbruksfastighet, andel i allmänning eller därmed jämförlig samfällighet, som är av vikt såsom stöd för jordbruket, *icke* tillfalla fastighet som ej är avsedd för jordbruk.

Vid avstyckning skall bestämmas, om och i vad mån med avstyckad ägovidd skall följa rätt till delaktighet i område, som vid lantmäteriför rättning avsatts för gemensamt ändamål, i äga, som eljest är samfällid för stamfastigheten och annan fastighet, eller i särskilda rättigheter och förmåner, som tillkomma stamfastigheten. *Därvid må ej till ägovidd, som avstyckas, läggas andel i fiske, om därigenom skulle för fisket uppkomma men av någon betydelse. Ej heller må, där någon styckningsdel skall utgöra eller tillhöra jordbruksfastighet, andel i allmänning eller därmed jämförlig samfällighet, som är av vikt såsom stöd för jordbruket, tillfalla fastighet som ej är avsedd för jordbruk.*

För de — — — — — sådan fastighet.

Avsättande av — — — — — fastighetens ägare.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1951; dock skall vad däri stadgats icke utgöra hinder för avstyckning, beträffande vilken utlåtande, varom sägs i 19 kap. 16 §, avgivits före lagens ikraftträdande.

3) L a g

**angående ändring i lagen den 12 maj 1917 (nr 189)
om expropriation.**

Härigenom förordnas, att 1 § lagen den 12 maj 1917 om expropriation¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges, samt att i samma lag skall under särskild rubrik av den lydelse som framgår av det följande införas en ny paragraf, betecknad såsom 112 §, av nedan angivna innehåll.

¹ Senaste lydelse se SFS 1949:663.

6 Bihang till riksdagens protokoll 1950. 9 saml. 3 avd. Nr 23.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

1 §.

Fastighet, som — — — — — fjällrenskötselns behov;

15. för stärkande av ofullständigt jordbruk; *eller*

16. för att säkerställa att mark på skäligen villkor är tillgänglig för tätbebyggelse och därmed sammanhängande anordningar eller för att eljest i kommuns ägo överföra mark, som icke är tätbebyggd, för upplåtelse med tomträtt.

15. för stärkande av ofullständigt jordbruk;

16. för att säkerställa att mark på skäligen villkor är tillgänglig för tätbebyggelse och därmed sammanhängande anordningar eller för att eljest i kommuns ägo överföra mark, som icke är tätbebyggd, för upplåtelse med tomträtt; *eller*

17. för att å viss ort bereda fiskarbefolkningen utrymme för uppförande av brygga, bod eller annan anläggning, som erfordras för yrkesfisket.

Särskild rätt — — — — — till nationalpark.

14. Särskilda bestämmelser om expropriation till gagn för yrkesfisket.

112 §.

Rätt till expropriation för ändamål som i 1 § 17 sägs må, om den ej skall utövas av kronan, icke beviljas annan än kommun eller hushållnings-sällskap. Expropriationen må endast avse förvärv av nyttjanderätt under en tid av högst tjugufem år; om ägaren begär det, skall dock området lösas.

Genom expropriation förvärvad nyttjanderätt må upplåtas till enskilda yrkesfiskare eller sammanslutning av yrkesfiskare för det ändamål som expropriationen avsett.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1951.

C. att riksdagen måtte godkänna följande genom proposition nr 60 framlagda förslag till

Förordning
om fiskerätten vid vissa kronan tillhöriga havsstränder,
skär och holmar m. m.

Härigenom förordnas som följer.

Vid sådana kronan tillhöriga havsstränder samt i saltsjön belägna skär och holmar, vilka icke höra till något hemman eller innehavas under särskilda villkor, må varje svensk medborgare fiska med rörligt redskap.

Fiskeriidkare och sammanslutningar av yrkesfiskare äro berättigade att på stränder, skär och holmar som avses i första stycket i mån av tillgång avgiftsfritt erhålla upplåtelse av mark för uppförande av boningshus, bod eller annan anläggning till gagn för yrkesfisket.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1951.

D. att motionerna I: 356, 358, 361, 362, 364—366 och 524 samt II: 422, 426, 429, 433, 434, 436 och 438—444 må anses besvarade genom utskottets hemställan under A—C här ovan.

E. att motionerna

1) I: 363 och II: 435;

2) II: 424; samt

3) II: 432,

i den mån de icke kunna anses besvarade genom utskottets hemställan under A—C här ovan, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 2 november 1950.

På tredje lagutskottets vägnar:

ÅKE HOLMBÄCK.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Holmbäck, Carl Edmund Eriksson, Nils A. Larsson, Werner, Eskilsson, Grym, Uhlén och Ivar Nilzon;

från andra kammaren: herrar Andersson i Löbbo, Ericsson i Sörsjön, Andersson i Dunker, Ahman, Andersson i Mölndal, Utbult, Levin och Larsson i Karlstad.

Reservationer.

1) av herr *Åhman*;

2) av herrar *Eskilsson* och *Larsson* i Karlstad, vilka beträffande 3, 7, 8, 11, 13, 16, 18, 19 och 20 §§ förslaget till lag om rätt till fiske yttrat:

Av skäl som anförts i herr *Eskilssons* m. fl. reservation till utskottets utlåtande nr 22 ang. propositionen nr 59 med förslag till lag om gräns mot allmänt vattenområde, m. m., i vilken reservation hemställts att enskilt vatten skall finnas vid varje ö som utgör fastighet eller del därav, anse vi att motsvarande ändring bör göras också i förslaget till lag om rätt till fiske.

Vad däremot angår fiskelagsförslaget 14 §, vilken ansluter till den i förslaget till lag om gräns mot allmänt vattenområde angivna s. k. kilometerregeln, ha vi intet att erinra mot att, på sätt utskottet förordat, kilometeravståndet skall räknas — förutom från fastlandet — endast från öar av minst etthundra meters längd.

Med stöd av vad sålunda anförts hemställa vi,

att riksdagen måtte för sin del antaga 3, 7, 8, 11, 13, 16, 18, 19 och 20 §§ förslaget till lag om rätt till fiske i den ändrade lydelsen att uttrycket »ö av minst etthundra meters längd» på varje förekommande ställe utbytes mot uttrycket »ö vilken utgör fastighet eller del därav.»;

3) av herrar *Eskilsson* och *Larsson* i Karlstad, vilka beträffande åtgärder mot vanskötsel av fiske i 30—32 §§ förslaget till lag om rätt till fiske (jfr utskottet s. 41) anförde:

Då erforderligt skydd för fiske bör kunna åstadkommas dels med stöd av fiskeristadgan, dels genom att det redan nu pågående frivilliga arbetet för rationell fiskevård får stöd av moderniserade lagbestämmelser om fiskevårdsområden, synas särskilda bestämmelser angående åtgärder mot vanskötsel av fiske vara överflödiga.

Med anledning härav hemställa vi,

att riksdagen ville besluta, att avdelningen om åtgärder mot vanskötsel av fiske, 30—32 §§, förslaget till lag om rätt till fiske, måtte uteslutas ur lagen, samt att, som en följd härav, sista meningen i utskottsforöslagets 41 § utgår.

4) av herrar *Werner*, *Eskilsson*, *Ivar Nilzon*, *Andersson* i Dunker och *Larsson* i Karlstad, vilka beträffande ikraftträdandet av samtliga i propositionen föreslagna författningar (jfr utskottet s. 64) anförde:

Med hänsyn till omfattningen av den nya fiskerättslagstiftningen synes det lämpligt att med lagstiftningens ikraftträdande anstår till den 1 januari 1953. Därigenom beredas de fiskande bättre möjlighet till en anpassning av sina åtgärder i anslutning till den nya lagstiftningen, samtidigt som det kan förutsättas att kännedomen om de nya reglerna hunnit sprida sig bland allmänheten. Därför hemställas,

A. att riksdagen måtte för sin del antaga första stycket av slutbestämmelserna till förslaget till lag om rätt till fiske i följande lydelse:

»Denna lag träder i kraft den 1 januari 1953.»

B. att riksdagen måtte för sin del antaga slutbestämmelsen till förslaget till lag angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 20 december 1946 (nr 807) om handläggning av domstolsärenden i följande lydelse:

»Denna lag träder i kraft den 1 januari 1953.»

C. att riksdagen måtte för sin del antaga slutbestämmelserna till förslaget till lag angående ändrad lydelse av 19 kap. 12 § lagen den 18 juni 1926 (nr 326) om delning av jord å landet i följande lydelse:

»Denna lag träder i kraft den 1 januari 1953; dock skall vad däri stadgats icke utgöra hinder för avstyckning, beträffande vilken utlåtande, varom sägs i 19 kap. 16 §, avgivits före lagens ikraftträdande.»

D. att riksdagen måtte för sin del antaga slutbestämmelsen till förslaget till lag angående ändring i lagen den 12 maj 1917 (nr 189) om expropriation i följande lydelse:

»Denna lag träder i kraft den 1 januari 1953.»

E. att riksdagen måtte för sin del godkänna slutbestämmelsen till förslaget till förordning om fiskerätten vid vissa kronan tillhöriga havsstränder, skär och holmar m. m. i följande lydelse:

»Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1953.»

Innehållsförteckning

	Sid.
Inledning	2
Fisket i allmänt vatten.....	9
Begränsningar av strandägarnas ensamrätt till fiske i enskilt vatten	12
Allmänna synpunkter.....	12
Strömmings- och skarpsillfisket	14
Annat fiske i Östersjön.....	19
Hummerfisket i Bohuslän	24
Övrigt fiske vid västkusten.....	27
Fisket i de stora insjöarna	30
Kronans fisken	33
Fiskevårdsområden	35
Vanskötsel av fiske	38

Lag om rätt till fiske	41
Om fiske i allmänt vatten	41
Om fiske i enskilt vatten.....	42
Särskilda bestämmelser om rätt till fiske i vissa fall	50
Om rätt att nyttja annans strand m. m.	51
Om fiskådra	54
Om åtgärder mot vanskötsel av fiske	61
Om vattenstånd	61
Ansvarsbestämmelser m. m.	62
Om besvär m. m.	63
Slutbestämmelser.....	64
Lag ang. ändrad lydelse av 6 § lagen den 20 dec. 1946 om handläggning av domstolsärenden	64
Lag om ändrad lydelse av 19 kap. 12 § jorddelningslagen	65
Lag om ändring i expropriationslagen.....	66
Förordning om fiskerätten vid vissa kronan tillhöriga havsstränder, skär och holmar m. m.	67

Utskottets hemställan	67
Reservationer.....	84
